poșta redacției

MISIUNEA NAVEI-SPION „PUEBLO"

Vasile C. Bejan, comuna Borca, județul Neamț. Echipajul vasului „Pueblo" nu a fost încă eliberat. La 12 septembrie, la Washington, s-a recunoscut în mod oficial că acest vas avea ordinul să desfășoare o acțiune de spionaj. Pentru a demonstra că echipajul de pe „Pueblo" fusese instruit să nu se apropie la mai mult de 13 mile marine de coasta R. P. D. Coreene, comandamentul flotei americane a dat publicității ordinele în baza cărora nava-spion plecase în misiune. În aceste ordine se arată că „Pueblo" trebuia să treacă prin strîmtoarea Tsushima evitînd, pe cît posibil, să fie reperat ; în dreptul coastelor Uniunii Sovietice și ale R. P. D. Coreene trebuia să întreprindă „operațiuni de pescuit", în conformitate cu dispoziții speciale care nu au fost date publicității ; nu avea permisiunea de a emite prin stația de radio ; trebuia să se mențină la o distanță de circa 500 de yarzi de orice navă sovietică sau nord-coreeană, dar să se apropie pentru perioade foarte scurte pînă la 200 de yarzi pentru a lua fotografii ; să urmărească atent orice exerciții navale ale acestor nave ; să intercepteze mesajele lor prin radio, emisiunile de radar etc. În orice caz, „Pueblo pătrunsese adînc în apele teritoriale ale R. P. D. Coreene în momentul cînd a fost capturat", a declarat căpitanul vasului, comandorul Lloyd M. Bucher, la o conferință de presă care a avut loc la 12 septembrie la Phenian. Citiți în acest număr relatările unei ziariste franceze care a avut prilejul de a asista la această conferință de presă și de a discuta cu echipajul de pe „Pueblo".

„ZIUA ÎN CARE KENNEDY A FOST UCIS"

Minodora Lucaci, Tîrgoviște. Cartea lui William Manchester, „Moartea unui președinte", recent apărută în traducere românească și din care revista „Lumea" a publicat mai de mult fragmente ample, nu reflectă, este adevărat, punctul de vedere al președintelui Johnson asupra tragediei de la Dallas și asupra perioadei imediat următoare. Lyndon Johnson nu figurează printre persoanele care au acceptat să-i facă declarații lui William Manchester. În curînd, la a cincea comemorare a asasinării lui John Kennedy, urmează să apară însă în Statele Unite cartea lui Jim Bishop, „Ziua în care Kennedy a fost ucis", bazată aproape exclusiv pe interviuri cu președintele Johnson și cu soția sa. Cronicarii americani cred că această lucrare poate fi categorisită ca „versiunea Johnson" a evenimentelor de la 22 noiembrie 1963, în opoziție cu „versiunea Kennedy" — cartea lui Manchester. În „Moartea unui președinte" succesorul lui Jonh Kennedy apărea ca un om grăbit să se prevaleze de puterea prezidențială și de simbolurile ei. În „Ziua în care Kennedy a fost ucis", Lyndon Johnson este prezentat ca extrem de atent să nu facă nici un gest de această natură în timp ce oamenii din preajma fostului președinte „se străduiau să-l pună pe noul președinte într-o postură proastă". Iată un singur exemplu : președintele Johnson, scrie Bishop, a fost „șocat" de sfatul serviciului secret de a se înapoia de la Dallas la Washington cu avionul prezidențial „Air force one". Johnson, se spune în cartea în curs de apariție, a refuzat categoric să se suie la bordul acestui avion „fără o sugestie în acest sens sau fără permisiunea grupului Kennedy" (el venise la Dallas cu „Air force two", avionul alocat vicepreședintelui). Această permisiune, afirmă Bishop, a fost solicitată de două ori și a fost primită din partea lui Kenneth O'Donnell. Acest punct este controversat în cartea lui Manchester. Mai departe, amîndoi autorii consemnează faptul că Jacqueline Kennedy a fost neplăcut surprinsă găsindu-l pe Lyndon Johnson instalat în dormitorul prezidențial al avionului. Dar, scrie Jim Bishop, Lyndon Johnson dăduse în prealabil instrucțiuni personalului avionului să păstreze camera pentru doamna Kennedy. El a folosit încăperea numai cînd și-a dat seama că este singurul loc din avion din care ar putea face comunicări telefonice importante fără a fi auzit. Se pare, așadar, că „mica istorie" a tragediei de la Dallas n-a fost încă scrisă în întregime.

CAZUL SEJNA

Virgil Cernea, Tulcea. Generalul Sejna nu a fost extrădat, iar autoritățile americane nu au răspuns pînă acum la cererea guvernului cehoslovac în acest sens. După cum au relatat însă ziarele cehoslovace, procuratura militară supremă a încheiat ancheta atît în cazul generalului Sejna cît și acela al locotenent-colonelului Jaroslav Moravec care i-a înlesnit fuga peste hotare. Procesul lui Moravec urmează să aibă loc în noiembrie, iar cel al lui Sejna — ulterior.

DICTATURA SALAZARISTĂ

Ion Ionescu, comuna Sudiți, județul Ialomița. Nu factorul geografic a fost determinant în menținerea unor regimuri dictatoriale atît în Spania cît și în Portugalia, ci un complex de factori politici interni și internaționali a căror analiză depășește cadrul rubricii de față. Pentru o mai aprofundată înțelegere a situației din Portugalia vă recomandăm să citiți „Apelul comuniștilor portughezi" reprodus în „Lumea" nr. 41.

E. Victor, Craiova. Noua noastră rubrică „Din presa partidelor comuniste și muncitorești" răspunde și dezideratului exprimat de dv.

Gh. Voloșeniuc, Roman. Problema nu se pune în nici un caz în acești termeni.

ARMA ÎNFOMETĂRII ÎN BIAFRA

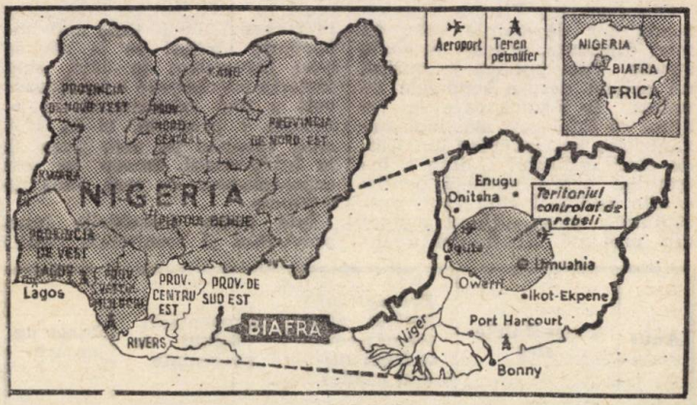

Constantin Dobrescu, Slatina. Imaginile copiilor scheletici din Biafra, condamnați la moarte prin înfometare, sînt, într-adevăr, de nesuportat. Războiul dus pe teritoriul Nigeriei are această caracteristică paradoxală : în 16 luni de ostilități au murit în lupte, de ambele părți, cel mult 10 000 de oameni, dar la fiecare două săptămîni mor de foame mai mult de 10 000 de biafrezi, în majoritate femei și copii. Dv. întrebați : „Este oare înfometarea o armă legitimă în război ?" Se știe că guvernul federal nigerian a aplicat timp de luni de zile o blocadă totală transporturilor de alimente către Biafra. În același timp, liderii biafrezi au refuzat pînă și ideea de a primi alimente care ar fi fost transportate prin teritoriul controlat de trupele federale, sub pretextul că acestea ar fi putut să fie otrăvite. De aici, unii observatori au tras concluzia că ambele părți în conflict ar considera înfometarea o armă eficace : autoritățile federale pentru a-i extermina pe rebeli, liderii biafrezi ca un element cheie al campaniei lor de propagandă pentru a obține sprijinul internațional. Nu este pentru prima dată cînd se recurge la înfometarea populației civile pentru a obține victoria într-un război. În timpul războiului de secesiune, generalul Grant a trimis 50 000 de soldați în valea Shenandoah cu misiunea de „a mînca tot ce se poate găsi în Virginia în așa fel încît ciorile care vor zbura deasupra ei la schimbarea anotimpului să fie nevoite să-și aducă proviziile cu ele". În timpul primului război mondial, blocada puterilor aliate a fost atît de eficace încît în Germania, în decurs de 18 luni, au murit de foame 750 000 de civili. În timpul celui de-al doilea război mondial, Winston Churchill a respins propunerea de a se trimite alimente populației civile din țările cotropite de Germania pentru a determina o intensificare a luptei pentru scuturarea jugului fascist. Convențiile de la Geneva din 1949 prevăd „libera trecere pentru toate transporturile de alimente esențiale, îmbrăcăminte și întăritoare destinate copiilor sub 15 ani și femeilor gravide". Aceste convenții nu prevăd însă interzicerea asediilor sau blocadelor, instrumentele tradiționale ale politicii de înfometare în masă. De altfel, în conflictul nigerian sînt prea puțin respectate convențiile internaționale. La intrarea trupelor nigeriene în orașul Okigwi, de pildă, (harta pe care o reproducem mai sus este anterioară acestui moment) au fost uciși doi reprezentanți ai Crucii Roșii Internaționale, suedezul Franz-George Carlson și iugoslavul dr. Drajan Hercoj, și doi misionari britanici, Albert și Marjorie Savory. Un alt suedez, Percy Nilsson, a fost rănit de săgeți. Cu toate acestea, Crucea Roșie Internațională a ordonat echipelor ei aflate în Biafra să rămînă la posturile lor, chiar în condițiile înaintării trupelor federale.

Ion Ghineț, Anina, județul Craiova. Profilul lui Michel Debré, care în noul cabinet francez condus de Couve de Murville deține funcția de ministru al afacerilor externe, a apărut în „Lumea" nr. 33/1968.

Valentin Munteanu, Craiova. Informațiile despre gazele toxice comunicate de dv. sînt cunoscute cititorilor revistei „Lumea" (vedeți, între altele, răspunsul dat cititorului Virgil Marinescu la „Poșta redacției" din nr. 25/1968).

Constantin Matache, București. Nu dispunem de adresa solicitată de dv.

I. Crețu, Brăila. Ne bucură să constatăm din nou că cititorii noștri răspund prompt solicitării oricăruia dintre ei. Ne asociem mulțumirilor pe care le transmiteți cititorilor ing. **Marius Peiulescu** din Ploiești, **Victor Ion Bîmă** din Timișoara, **Silvia Onete** din Arad, **Petre Avram** din Arad și **Nicolae Albu** din Piatra Neamț care v-au trimis ori s-au oferit să vă trimită exemplarul din revista „Lumea" care vă lipsea din colecție.

Domițian A. Gornic, Deva, I.G.C., Satu Mare. Pentru problemele de orientare profesională care vă preocupă credem că ar fi indicat să vă adresați ziarului „Scînteia tineretului".

poșta redacției

SONDAJELE DE OPINIE

Gh. Amariei, Pitești. Tehnica sondajelor de opinie este, cu mici diferențe, aceeași în toate statele. Vom publica în curînd un articol despre sondajele de opinie în Franța, care vă va ajuta să înțelegeți mai bine organizarea lor. Începînd din 1936, de cînd institutul Gallup a întreprins prima anchetă pentru a afla anticipat cine va fi președintele ales, ultimul sondaj din preajma scrutinului a indicat în mod just pe învingător în 7 cazuri din 8. Cele mai importante abateri de la adevăr s-au înregistrat în 1936, cînd victoria zdrobitoare a lui Roosevelt a fost subestimată cu aproape 7 procente, și în 1948 cînd voturile pe care avea să le întrunească Dewey au fost supraestimate cu mai mult de 5 puncte.

Iată acum deosebirile între previziuni și rezultatele reale :

Anul	Președintele ales	Procentajul indicat pentru președinte după ultimul sondaj	Procentajul obținut de președinte	Marja de eroare
1936	Roosevelt	55,7	62,5	6,8
1940	Roosevelt	52,0	55,0	3,0
1944	Roosevelt	51,5	53,8	2,3
1948	Truman	44,5	49,9	5,4
	sondajul indicase că Dewey va obține 49,5 la sută din voturi și va deveni președinte			
1952	Eisenhower	51,0	55,4	4,4
1956	Eisenhower	59,5	57,8	1,7
1960	Kennedy	51,0	50,1	0,9
1964	Johnson	64,0	61,3	2,7

PRETENȚIILE VĂDUVEI LUI MUSSOLINI

Mihai Duma, Bîrlad. Controversa judiciară, dar mai ales politică, dezlănțuită de pretențiile la pensie ale văduvei lui Mussolini, nu s-a încheiat. După procese care au durat 7 ani, Rachele Mussolini obținuse de la un tribunal administrativ dreptul la o pensie lunară destul de importantă, plătibilă retroactiv cu începere din 1961, anul în care a fost intentată acțiunea. Tribunalul a adoptat hotărîrea în baza unei legi din 1895 care nu prevedea posibilitatea ca un prim-ministru să se descalifice în activitatea sa în asemenea măsură încît urmașii săi să fie lipsiți de dreptul la pensie. Or, Mussolini avea la activul său „21 de ani de serviciu continuu ca prim-ministru". În parlament și în presă, interpretarea mecanică a acestei legi vechi a stîrnit o furtună de proteste. Dar Rachele Mussolini nu este nici ea mulțumită de decizia tribunalului : pretinde ca pensia să-i fie calculată din momentul cînd a rămas văduvă, adică din 1943, ceea ce ar reprezenta o sumă echivalînd cu 150 000 de dolari. Poate că nemulțumirea generală față de aceste cereri exorbitante ar fi mai mică dacă Rachele Mussolini ar fi o văduvă săracă. Nu este însă cazul. Ea este proprietara unei elegante vile pe țărmul Adriaticei, lîngă Rimini, a unor terenuri întinse, precum și a unui hotel cu restaurant pe care le-a construit în apropierea vilei. Nici ceilalți urmași ai lui Mussolini nu o duc mai prost. Cel mai mare dintre fii, Vittorio, în vîrstă de 51 de ani, a încheiat o fructuoasă carieră de om de afaceri în Argentina. În prezent voiajează prin Europa într-un Jaguar de cel mai nou tip, dăruit de același trust de presă londonez care, anul trecut, i-a plătit și un onorariu de 30 000 de lire sterline pentru „expertiza" asupra unor „memorii" ale tatălui său. (În ciuda asigurărilor date de Vittorio, acestea s-au dovedit a fi false). Romano, cel mai mic dintre fiii dictatorului, este unul dintre cei mai renumiți pianiști de jazz din Italia. Soția lui, care conduce o casă de mode la Florența, este soră cu Sofia Loren.

MANDATUL LUI ROBERT KENNEDY

Victor Sipoș, Tg. Mureș. Mandatul de senator al lui Robert Kennedy a fost încredințat de guvernatorul statului New York, Nelson Rockefeller (căruia i-a revenit dreptul de a dispune de el), unui republican, Charles Goodell. El urmează să-l dețină pînă în 1970. Charles Goodell, în vîrstă de 42 de ani, este cel mai tînăr membru republican al senatului federal. Prin intrarea sa în acest corp legislativ, configurația politică a Senatului a fost modificată. În prezent — adică pînă la alegerile din noiembrie — el este format din 63 de democrați și 37 de republicani.

METODA RADIOCARBON

În numărul 38 al revistei „Lumea" a apărut un articol aparținînd savantului american dr. Willard F. Libby, intitulat : „Radiocarbonul, clepsidra planetei". Aceasta mi-a amintit de cîteva date de cronologie arheologică absolută, referitoare la perioada orînduirii comunei primitive, respectiv neoliticul și bronzul de pe teritoriul țării noastre. Datele acestea au atras atenția multor specialiști din țară și de peste hotare. Problema este încă în discuție, comparîndu-se aceste date cu cele obținute prin alte metode de cercetare arheologică : metoda tipologică, metoda stratigrafică, metoda chorologică, metoda dendrocronologică, metoda warwelor. În numărul XLI (1967) al revistei engleze de arheologie „Antiquity" (Antichitatea), cercetătorul Hans Quitta, din Republica Democrată Germană, publică un studiu intitulat „The C 14 Chronology of the Central and S. E. European Neolithic" (Cronologia neoliticului din Europa centrală și de sud-est, stabilită prin metoda carbon 14). El se ocupă de rezultatele obținute în stabilirea unei cronologii arheologice absolute pe baza metodei radiocarbonului. Hans Quitta pornește de la rezultatele metodei C 14 pentru o cultură neolitică, cultura ceramicii liniare (Bandkeramik), răspîndită în Europa centrală și răsăriteană, inclusiv pe teritoriul României, respectiv în Moldova (descoperirile de la Perieni, județul Vaslui ; Traian, județul Bacău), Muntenia (descoperirile de la Tîrgșor, județul Prahova), Transilvania (descoperirile de la Hărman, județul Brașov ; Berea, județul Bihor). „Cînd primele datări prin metoda radiocarbonului pentru ceramica liniară au devenit utilizabile — scrie cercetătorul — ele au produs senzație ani de-a rîndul, deoarece indicau o vechime cu 1000—1500 de ani mai mare decît putea fi presupus de argumentele arheologiei. Au fost implicații asemănătoare, cîțiva ani mai tîrziu, în datările C 14 din neoliticul Europei de sud-est". În afară de aceasta, trebuie menționat faptul că cercetări radiocarbonice asupra cărbunelui din unele descoperiri arheologice de pe teritoriul patriei noastre (cum este, de pildă, cea din așezarea neolitică tîrzie de la Băiceni-Cucuteni, județul Iași) au fost făcute în laboratoarele din Republica Democrată Germană și Groningen (Olanda), avînd rezultate asemănătoare. Am văzut concluziile analizei radiocarbonice asupra culturii ceramicii liniare. Asemenea concluzii au fost trase asupra întregului neolitic și bronz românesc, pe baza unui timp de înjumătățire de 5568 de ani. Analiza efectuată la Berlin datează începutul neoliticului balcanic cu ceramică pictată (cultura arheologică Criș-Starèevo, într-o fază tîrzie) pe la 4600—4500 î.e.n. Datorită diferenței de circa 1000—1500 de ani dintre rezultatele metodei radiocarbonice și ale celei tipologice trebuie însă modificată cronologia neoliticului și bronzului românesc, de aici rezultînd că bronzul românesc este cu circa 1000—1500 de ani mai vechi decît se considera pe baza metodelor „clasice". Dar, cu toate rezultatele ei interesante, metoda radiocarbonului trebuie privită încă cu oarecare prudență, rezultatele ei neputînd fi absolutizate.

Lucian HERȘCOVICI
student-Iași

MATERIALE PLASTICE

În nr. 19/1968 al revistei „Lumea" am citit că materialele plastice au apărut pe piață în 1935, 1940, 1941. Eu am văzut însă un asemenea produs pentru prima dată în 1929. Atunci, în satul Sărăcinești, com. Păușești-Măglași, jud. Vîlcea, s-a ținut Congresul internațional al agriculturii ; cu această ocazie s-a editat și o lucrare în limba franceză, intitulată : „Congrès international d'agriculture, 1929. Ferme fruitière de Saracinești (Vîlcea)". Faptul că un congres internațional de agricultură se putea ține în 1929 la Sărăcinești (azi Valea Cheii) se explică prin aceea că ferma de aci (al cărei proprietar era George Derussi, fost ministru și apoi ministru de externe înaintea lui Nicolae Titulescu) se specializase în cultura pomilor fructiferi. La început a trebuit să și-i aducă din străinătate, fiindcă în țară nu se găseau soiuri nobile. Ferma se bucura de o apreciere care trecuse hotarele țării. Voind să demonstreze membrilor Congresului lupta dîrză pe care o ducea împotriva dăunătorilor din livezile de pomi de pe cele circa 30 ha, George Derussi — pionier al pomiculturii de soiuri nobile din țara noastră — aducînd și înmulțind la Sărăcinești cele mai diverse și mai valoroase soiuri de pomi, aclimatizîndu-le și fixîndu-le caracterele definitiv în condițiile noastre de climă, pusese să se îmbrace fiecare fruct în parte din pom în cîte o pungulință de material plastic, spre a fi ferit astfel de orice contact cu dăunătorii. Acțiunea aceasta de izolare a fructelor a fost foarte costisitoare. Ferma n-a mai putut rezista financiar și proprietarul ei a fost silit s-o vîndă.

D. L. FLORESCU-GRECI
comuna Mateești, județul Vîlcea

lumea

săptămînal de politică externă editat de
Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România
Redactor-șef Ion Cârje

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

livrează:

- Sodă calcinată ușoară 99% Na_3CO_3 ;
- Sodă calcinată grea 99% Na_2CO_3 ;
- Sodă caustică 98% NaOH ;
- Bicarbonat de sodiu industrial ;
- Bicarbonat de sodiu alimentar ;
- Bicarbonat de sodiu farmaceutic ;
- Silicat de sodiu solid 1/2 și 1/3 ;
- Silicat de sodiu lichid 38/40° Be și 58/60° Be;
- Silicat de sodiu lichid tip C, D și E ;

UZINA DE PRODUSE SODICE

OCNA MUREȘ

livrează:

- Clorură de calciu tehnică hidratată ;
- Clorură de calciu cristalizată pentru scopuri alimentare ;
- Ionosil ;
- Sodil ;
- Carbonat bazic de magneziu tehnic și farmaceutic ;
- Oxid de magneziu tehnic și farmaceutic.

TÎRGUL DE TOAMNĂ

În toate magazinele de textile-încălțăminte se deschide „TÎRGUL DE TOAMNĂ" care pînă la 2 noiembrie pune la dispoziția tuturor articole de îmbrăcăminte și încălțăminte de toamnă-iarnă cu prețuri reduse pînă la 30%

Lei 2

Trimişii noştri transmit din

ROMÂNIA ŞI ŢĂRILE AMERICII LATINE

Dilemele partidului democrat din Statele Unite

NEW YORK • PARIS • GENEVA • SOFIA

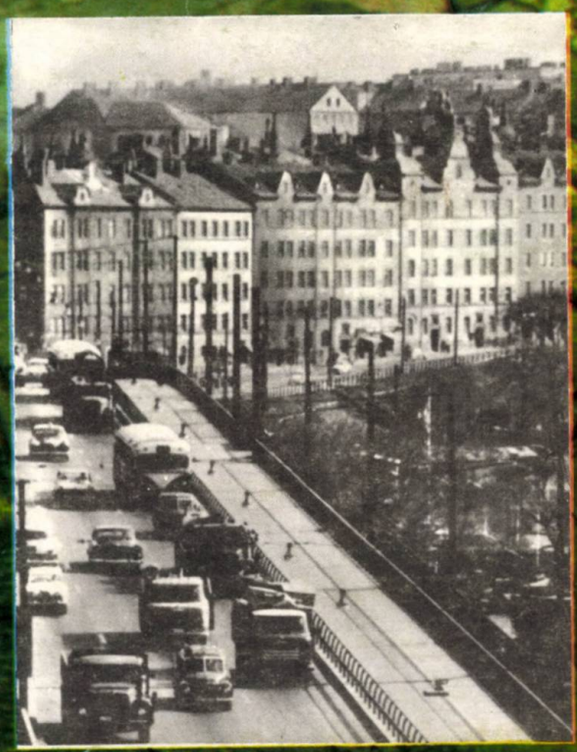

Secretul succesului

43
joi 17 octombrie 1968

lumea

MEXICO '68

De la Atena pînă la Stadionul Olimpic din Ciudad de Mexico, flacăra olimpică a fost adusă de o ștafetă formată de o lungă succesiune de atleți. O tînără alergătoare mexicană a purtat-o pe ultima etapă

A 19-a Olimpiadă și-a luat numele de „olimpiada păcii". Pentru a simboliza această idee, la ceremonia de deschidere au zburat, peste stadion, stoluri de porumbei albi

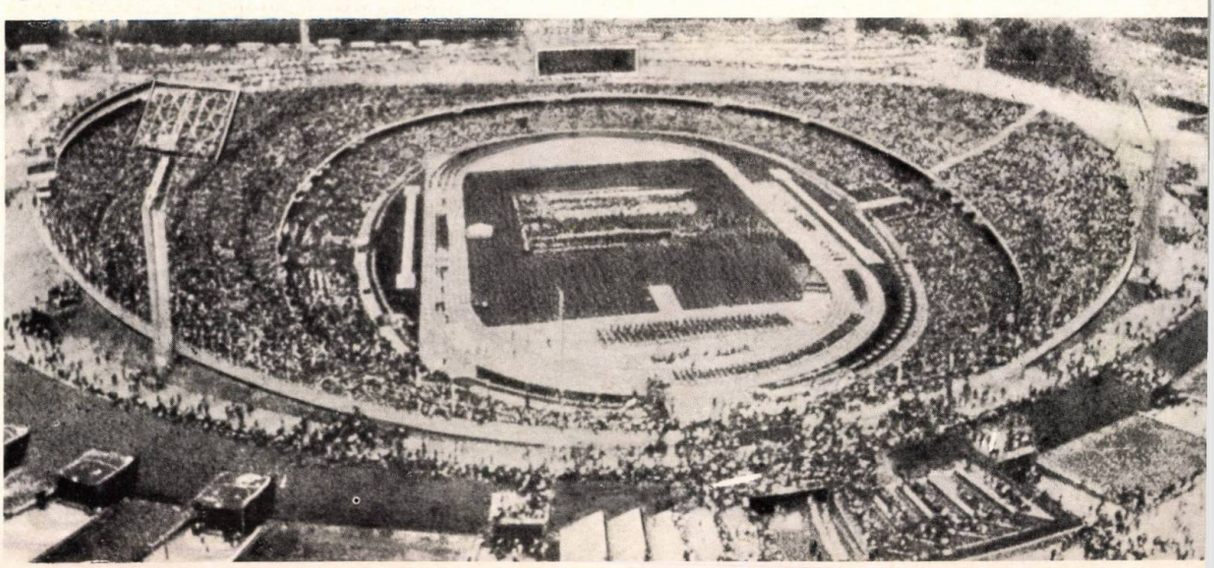

Fotografie din elicopter a stadionului : „Cea mai mare participare din istoria olimpiadelor"...

lumea

Nr. 43 (260) 17 OCTOMBRIE 1968

sumar

2 PENTRU TRIUMFUL COLABORĂRII ÎNTRE POPOARE, AL PĂCII ÎN LUME. Din cuvîntarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU la adunarea publică din Iași

4 SĂPTĂMÎNA în telegrame.

DE LA CORESPONDENȚII ȘI TRIMIȘII NOȘTRI SPECIALI

6 NEW YORK. Ritm intens al sesiunii O.N.U. *George Serafin*
7 Agenda Comisiei a II-a. *D. Miculescu*
10 GENEVA. „Săptămîna Elveției". *Radu Vasiliu*
18 SOFIA. „Cartea în slujba păcii și progresului". *Ilie Șerbănescu*

CONVORBIRI, INTERVIURI

5 CORNELIU MĂNESCU, *ministrul afacerilor externe al României* : „Cadru favorabil dezvoltării relațiilor României cu țările latino-americane". *George Serafin*
14 RENÉ CASSIN, *președinte onorific al Consiliului de Stat al Franței*, laureat al Premiului Nobel pentru pace 1968 : „Pacea — primul drept al omului".
15 RENÉ MAHEU, *director general al U.N.E.S.C.O.* : „Perspective în cooperarea culturală europeană". *Cristian Popișteanu*

ARTICOLE, STUDII

8 Hubert Humphrey și dilemele partidului democrat. *Silviu Brucan*
19 Blackpool 2 : Opoziția la începutul sezonului politic. *Mihai Matei*
23 Apollo 7 în zbor. *Mircea Grigorescu*

SINTEZE

11 Resorturi economice ale raporturilor de forțe în lumea occidentală. *Gh. Badrus*

REPORTAJ PE GLOB

16 Secretul Suediei. *Felicia Antip*

PE URMELE ISTORIEI

21 Tradiții internaționaliste. *Dr. Nicolae Copoiu* și *dr. Traian Caraciuc*

DIN ACTIVITATEA PARTIDELOR COMUNISTE ȘI MUNCITOREȘTI

25 MUNDO OBRERO. „Încotro mergem ?"

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

26—30 Rude Pravo, International Herald Tribune, The Washington Post, Le Monde, Le Nouvel Observateur, Rinascita

PROFIL

30 FRANCESCO MACIAS NGUEMA, președintele Republicii Guineea Ecuatorială

POȘTA REDACȚIEI (31—32)

PENTRU TRIUMFUL COLABORĂRII INTRE POPOARE, AL PĂCII IN LUME

Din cuvîntarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU la adunarea publică din Iași

pag. 2

CONVORBIRI cu

CORNELIU MĂNESCU
ministrul afacerilor externe al României
pag. 5

RENÉ CASSIN
președinte onorific al Consiliului de Stat al Franței
pag. 14

RENÉ MAHEU
directorul general al U.N.E.S.C.O.
pag. 15

CORESPONDENȚE din

- **NEW YORK:** Agenda Comisiei a II-a
pag. 6
- **GENEVA:** „Săptămîna Elveției"
pag. 10
- **SOFIA:** Cartea în slujba păcii și progresului
pag. 18

CRIZA PARTIDULUI DEMOCRAT AMERICAN

pag. 8

BLACKPOOL—2
pag. 19

APOLLO—7
pag. 23

PE URMELE ISTORIEI

Tradiții internaționaliste ale clasei muncitoare din România în a doua jumătate a secolului al 19-lea

pag. 21

Pentru triumful colaborării între popoare, al păcii în lume

Din cuvîntarea tovarăşului NICOLAE CEAUŞESCU la adunarea publică din Iaşi

Activitatea noastră este îndreptată în primul rînd, desigur, spre întărirea forţei materiale şi spirituale a poporului nostru, spre creşterea bunăstării maselor. Noi ştim însă că îndeplinind această îndatorire naţională faţă de propriul popor ne îndeplinim totodată şi una din principalele îndatoriri internaţionale ce revin unui partid conducător în condiţiile construcţiei societăţii socialiste. Numai în măsura în care fiecare popor obţine succese tot mai mari, în care fiecare ţară socialistă înregistrează progrese tot mai rapide în economie şi cultură, se întăreşte sistemul mondial socialist, creşte forţa socialismului în lume, influenţa sa asupra altor popoare. În orînduirea socialistă, care asigură condiţii superioare de viaţă pentru oamenii muncii din toate punctele de vedere, popoarele văd orînduirea pentru care trebuie să lupte şi să muncească.

Se pun multe întrebări în ultimul timp : oare nu există o contradicţie sau o opoziţie între sarcinile naţionale şi internaţionale ? Oare preocuparea pentru succesul construcţiei socialiste în propria ţară, pentru ridicarea bunăstării poporului constructor al socialismului nu vine în contradicţie cu sarcinile internaţionale ? Noi răspundem : Nu. Dimpotrivă. Îndeplinirea acestor obligaţii naţionale este o condiţie esenţială pentru manifestarea internaţionalismului socialist. Noi considerăm că, în condiţiile existenţei a 14 state constructoare ale socialismului şi comunismului este necesar ca între acestea să se dezvolte relaţii de strînsă colaborare şi cooperare în toate domeniile de activitate. Această colaborare şi cooperare trebuie să se manifeste în ajutorul pe care şi-l acordă reciproc în construcţia socialistă. Dacă ne-am referi concret la domeniul economic, considerăm că trebuie să se perfecţioneze continuu colaborarea şi cooperarea în producţie, pentru a se asigura producerea de utilaje şi maşini de înaltă tehnicitate atît pentru nevoile economiei din fiecare ţară, cît şi pentru exportul pe alte pieţe. Este cunoscut că astăzi toate ţările socialiste sînt nevoite să apeleze la importul de utilaje — şi complexe şi necomplexe — din ţări capitaliste avansate pentru a-şi asigura dezvoltarea rapidă a forţelor de producţie. Iată de ce credem că prima îndatorire internaţionalistă a comuniştilor din ţările socialiste este de a se ajuta reciproc pentru sporirea capacităţii industriale şi agricole, pentru dezvoltarea activităţii ştiinţifice a fiecărei ţări şi, prin aceasta, pentru progresul mai rapid al întregului sistem mondial socialist.

Este cunoscut, tovarăşi, că socialismul, comunismul, pornesc de la lichidarea claselor exploatatoare, a proprietăţii private asupra mijloacelor de producţie. Mijloacele de producţie sînt proprietate socialistă — fie de stat, fie cooperatistă. Trăinicia societăţii socialiste constă tocmai în dezvoltarea şi perfecţionarea continuă atît a forţelor de producţie, cît şi a relaţiilor de producţie. În aceasta rezidă, de asemenea, o îndatorire naţională şi internaţională deosebit de importantă a comuniştilor aflaţi la putere în ţările socialiste.

Între sarcinile naţionale şi cele internaţionale noi vedem o strînsă unitate dialectică, două laturi ale activităţii de construcţie a socialismului care se condiţionează reciproc şi care trebuie îmbinate în mod armonios aplicînd în viaţă învăţătura atotbiruitoare a marxism-leninismului.

Se aud şi asemenea întrebări : oare în condiţiile socialismului afirmarea şi întărirea suveranităţii şi independenţei naţionale nu vin în contradicţie cu marxism-leninismul ? Noi considerăm că la această întrebare trebuie să răspundem : nu ! Dimpotrivă, numai în socialism se creează condiţiile pentru afirmarea deplină a independenţei şi suveranităţii naţionale. Este cunoscut că societatea capitalistă, imperialismul au nesocotit şi nesocotesc interesele naţionale, negînd dreptul la independenţă şi suveranitate al naţiunilor. Noi, comuniştii, ne-am ridicat însă totdeauna împotriva politicii capitaliste, imperialiste, înălţînd steagul egalităţii în drepturi între oameni şi între naţiuni. Aceasta este una din problemele vitale ale marxism-leninismului şi numai înfăptuirea în practică a acestor idealuri asigură triumful marxism-leninismului.

Popoarele care au scuturat recent jugul imperialist, colonial, popoarele care mai luptă pentru eliberarea de sub dominaţia colonială, pentru independenţă naţională, privesc cu cea mai mare atenţie spre ţările socialiste. Ele văd şi doresc să vadă în relaţiile dintre ţările socialiste prototipul relaţiilor de mîine, ale zilei cînd pe întreg pămîntul va triumfa socialismul, adică relaţii de deplină egalitate în drepturi, de respect al independenţei şi suveranităţii naţionale, care să permită înflorirea deplină, liberă, a fiecărei naţiuni de pe globul pămîntesc. Iată de ce noi nu vedem nici un fel de contradicţie între suveranitate şi socialism şi nu considerăm că în condiţiile socialismului problema independenţei şi suveranităţii s-ar pune într-alt fel. Dacă e să acceptăm că ea s-ar pune într-un mod deosebit, aceasta este nu în sensul limitării independenţei şi libertăţii, ci în sensul afirmării depline atît a libertăţii şi egalităţii oamenilor, cît şi a independenţei naţionale. Numai atunci cînd au fost lichidate clasele exploatatoare, cînd au fost lichidate condiţiile economice care generează inegalitate între oameni şi popoare, se poate vorbi cu adevărat de egalitate în drepturi între naţiuni, de suveranitate naţională. Socialismul creează şi trebuie să creeze condiţii ca aceste atribute să se manifeste din plin. Noi, comuniştii români, nu vom precupeţi nimic pentru a ne îndeplini îndatorirea noastră, naţională şi internaţională, de a contribui la perfecţionarea continuă a relaţiilor dintre ţările socialiste. Noi considerăm că diver-

gențele care au apărut azi în relațiile dintre aceste țări nu sînt de neînlăturat ; ele nu sînt în spiritul principiilor ideologiei marxist-leniniste, ci sînt tocmai rezultatul abaterii de la aceste principii.

Considerăm că avem îndatorirea față de poporul nostru, față de popoarele țărilor socialiste, de mișcarea comunistă internațională, de toate forțele progresiste antiimperialiste, de a milita pentru depășirea greutăților și contradicțiilor ivite între țările socialiste, pentru îmbunătățirea relațiilor, pentru așezarea lor cu adevărat pe principiile marxist-leniniste. Punem în centrul preocupărilor noastre unitatea, pentru că știm că numai desăvîrșind, perfecționînd continuu această unitate, înlăturînd tot ceea ce poate să ridice piedici în calea ei, ne îndeplinim îndatorirea de detașament activ al mișcării comuniste și muncitorești internaționale. Sîntem convinși că vor fi depășite greutățile și neînțelegerile de astăzi, că unitatea se va afirma mai puternică, va fi o unitate de tip nou — unitatea țărilor socialiste și a partidelor comuniste egale în drepturi, unite prin țelurile comune, prin ideologia comună, prin dorința de a asigura victoria socialismului și păcii în întreaga lume.

În lumina acestor principii generale, noi punem un accent deosebit pe dezvoltarea relațiilor cu țările socialiste vecine. Întărim prietenia și colaborarea cu Uniunea Sovietică, de ale cărei popoare ne leagă tradiții de luptă comună, alături de care construim noua orînduire și considerăm că nu există nimic care să împiedice eforturile comune ale popoarelor noastre pentru socialism și comunism. Ne preocupăm de dezvoltarea continuă a colaborării cu popoarele din Bulgaria, Iugoslavia, Ungaria — popoare vecine, constructoare ale socialismului — văzînd în această colaborare o contribuție la unitatea socialismului, la cauza păcii în lume. Acționînd pentru dezvoltarea colaborării cu țările socialiste vecine, noi ne preocupăm în același timp de intensificarea colaborării cu toate țările socialiste din Europa, cît și din Asia și America Latină, văzînd în această colaborare o necesitate vitală pentru cauza socialismului.

În același timp, noi pornim de la faptul că în lume există un număr mare de state cu altă orînduire socială. Considerăm necesar ca între țările socialiste și statele cu altă orînduire socială să existe relații de colaborare în toate domeniile de activitate. Îmbunătățirea continuă a relațiilor dintre ele este în interesul progresului general al omenirii, în interesul progresului social, al păcii în lume. De aceea România dezvoltă relații de cooperare și colaborare cu toate țările din Europa, acționînd pentru cauza securității Europei — cauză a tuturor popoarelor, atît constructoare ale socialismului, cît și cu altă orînduire socială. Este o îndatorire a fiecărui comunist să contribuie la înfăptuirea destinderii și securității în Europa. Dezvoltăm relațiile cu statele de pe celelalte continente, atît cu statele în curs de dezvoltare, cît și cu țările avansate. Considerăm că este necesar să acționăm în continuare cu și mai multă energie pentru dezvoltarea colaborării cu popoarele de pe toate continentele. Este cunoscut, tovarăși, că politica României a cucerit multe simpatii, a cucerit pentru poporul nostru mulți prieteni pe toate meridianele. Recunoașterea de către multe popoare, de către mulți oameni politici a justeții politicii țării noastre este o dovadă că mergem pe un drum bun, că drumul prieteniei și al colaborării cu toate popoarele lumii este singura cale justă atît pentru construcția socialismului, cît și pentru cauza păcii.

M-am referit la cîteva probleme care constituie în momentul de față preocupări ale partidului și guvernului nostru atît în activitatea internă, cît și în cea internațională. Am încercat să răspund la unele întrebări care se ridică în legătură cu dezvoltarea vieții internaționale. Sigur, nu am putut răspunde noianului de probleme pe care le ridică evenimentele ce se petrec în lume. Dar, vreau să subliniez încă o dată, tovarăși, că viața, desfășurarea evenimentelor au demonstrat și demonstrează continuu că politica partidului nostru de a acționa pentru găsirea căilor de întărire a unității cu țările socialiste, cu toate partidele comuniste, este o politică justă, marxist-leninistă, care corespunde pe deplin cauzei marxism-leninismului, cauzei comunismului în lume.

Practica arată, de asemenea, că politica noastră de colaborare și cooperare cu mișcările de eliberare națională, cu mișcările antiimperialiste, cu toate statele lumii, de dezvoltare a relațiilor de colaborare pe baza principiilor egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, respectului independenței și suveranității, corespunde intereselor întregii omeniri, cauzei păcii în lume.

Trăim în condiții în care mai există pericolul agresiunii imperialiste și știm că atîta timp cît va exista imperialismul, acest pericol nu va dispare. De aceea partidul și guvernul se preocupă continuu de întărirea capacității de apărare și de luptă a patriei noastre. Aici, la Iași, știți bine că niciodată poporul nostru nu a îngenuncheat și a luptat ori de cîte ori a trebuit să-și apere ființa națională. Statuia lui Ștefan cel Mare este un simbol al acestei lupte a poporului nostru. Pe alte meleaguri ale patriei noastre Mircea, Mihai Viteazul și alți conducători ai principatelor române au știut întotdeauna să țină sus steagul neatîrnării și au preferat să moară decît să îngenuncheze în fața cotropitorilor străini. Aici, la Iași, a răsunat pentru prima dată Hora Unirii și de aici s-a ridicat marele fiu al națiunii noastre care pornise pe calea unității, Alexandru Ioan Cuza. Avem obligația să facem totul, în noile condiții sociale, în condițiile socialismului, pentru a asigura independența și suveranitatea patriei noastre, întărirea continuă a unității națiunii noastre socialiste. Noi sîntem hotărîți să întărim continuu capacitatea de apărare a patriei, să ne îndeplinim obligațiile pe care le avem ca țară socialistă în cadrul Tratatului de la Varșovia și dacă vom fi atacați, dacă imperialismul va ataca România sau vreo altă țară socialistă, ne vom îndeplini îndatorirea atît față de poporul nostru, cît și față de aliații noștri.

Am subliniat toate acestea pentru că nu trebuie să uităm niciodată, tovarăși, că preocupîndu-ne de dezvoltarea economică, culturală, de ridicarea nivelului de trai, trebuie să ne îngrijim și de întărirea capacității de luptă, de apărare a patriei noastre. Numai așa vom asigura dezvoltarea și întărirea ei continuă, independența și suveranitatea României socialiste. M-am referit la aceasta deoarece și aceasta constituie atît o obligație națională, cît și una internaționalistă a poporului nostru, a partidului nostru marxist-leninist, care de la începuturile sale a știut să țină sus steagul internaționalismului proletar. Sîntem și acum hotărîți să acționăm în spiritul acestor principii, pentru a contribui la dezvoltarea solidarității internaționale a tuturor oamenilor muncii din lume.

Vrem ca prietenii noștri din țările socialiste să știe că în România, în poporul român au un tovarăș de nădejde și sigur, care ține sus steagul socialismului, care întărește continuu unitatea cu toate țările socialiste.

Vrem ca prietenii noștri din partidele comuniste și muncitorești din întreaga lume să știe că în comuniștii români, în poporul român constructor al socialismului au un tovarăș de nădejde, care-și va îndeplini întotdeauna îndatoririle de solidaritate internațională cu cei ce luptă pentru progres, pentru pace, pentru socialism.

Vrem ca prietenii noștri din întreaga lume, din rîndul tuturor popoarelor, toți cei cărora le este scump progresul, cărora le este scumpă pacea să știe că în poporul român au un prieten de nădejde care va face totul pentru triumful colaborării între popoare, al păcii în lume.

săptămîna

în telegrame

Ciudad de Mexico

OLIMPIADĂ ŞI POLITICĂ

La 12 octombrie, Jocurile Olimpice şi-au început pe pămîntul Mexicului cea de-a 19-a ediţie. Capitala mexicană i-a primit pe cele cîteva mii de tineri reprezentanţi ai 108 ţări ale lumii. Într-o spaniolă cu un puternic accent anglo-saxon, Avery Brundage, preşedintele Comitetului Olimpic Internaţional, avea să adreseze, în aclamaţiile mulţimii, tradiţionala mulţumire ţării gazdă.

Autorităţile mexicane au luat din timp măsuri pentru a asigura începerea, la ora şi ziua fixată, a Jocurilor. Ele se desfăşoară — pînă la 27 octombrie — sub protecţia poliţiei şi armatei, deşi un pact, cel puţin pentru perioada aceasta, a fost încheiat între guvern şi studenţi. Aceştia din urmă anunţaseră, cu 48 de ore înaintea datei „fatidice" de 12 octombrie, că se vor abţine de la orice manifestare politică în timpul Jocurilor. Prin contactele din ultima vreme dintre liderii studenţilor şi reprezentanţii guvernului se încearcă o rezolvare a conflictului, cu menţinerea integrală a celor „şase revendicări esenţiale" prezentate la sfîrşitul lunii iulie de studenţi. Aceştia dau impresia, pentru moment, că vor mai degrabă să poarte discuţii decît să coboare din nou în stradă.

Washington

UN BILANŢ

Luni, Camera Reprezentanţilor şi Senatul american şi-au încheiat lucrările şi, prin ele, — cel de-al 90-lea Congres al Statelor Unite, Congres care i-a adus preşedintelui Johnson (ale cărui mişcări politice nu au putut avea finalitate fără aprobarea lui) serioase eşecuri parlamentare.

E adevărat, Casa Albă şi-a văzut aprobat, în mare parte, programul legislativ. Principalul succes pare a fi fost adoptarea în iunie, deşi după zece luni de tergiversări, a creşterii cu 10 la sută a impozitelor. „Preşedintele Johnson a plătit însă scump acest succes, trebuind să consimtă, în ciuda voinţei sale, la şase miliarde dolari economii bugetare" („France Presse"). Adoptării textelor legislative impunînd un control asupra vînzării armelor de foc i se adaugă, în această serie a succeselor, cele două voturi — „singurele ireproşabile" — obţinute de Casa Albă : cel pentru susţinerea dolarului şi ratificarea de către Senat a tratatului consular cu Uniunea Sovietică.

Acest bilanţ pozitiv e însă vizibil contracarat de lista eşecurilor Administraţiei. Refuzul Senatului de a ratifica tratatul de neproliferare a armelor atomice e considerat de majoritatea observatorilor politici drept cea mai dură lovitură dată Casei Albe şi preşedintelui Johnson personal. Partidului democrat, Senatul i-a făcut un deserviciu nevotînd un proiect de lege — în aparenţă fără importanţă — care ar fi permis însă dezbateri televizate Humphrey-Nixon. În timp ce Hubert Humphrey conta pe duelurile verbale din faţa camerelor de luat vederi, candidatul republican Richard Nixon nu părea a dori asemenea confruntări televizate care i-ar fi amintit — spun unii — neplăcutele confruntări din 1960 cu John Kennedy. Amintim aici că, cu tot acest proiect „înmormîntat", candidatul democrat a reţinut pentru duminică, 20 octombrie, o oră la televiziunea „C.B.S." (Columbia Broadcasting System) şi-i invită, printr-o telegramă, pe cei doi rivali ai săi — republicanul Nixon şi independentul Wallace — să participe la o dezbatere politică.

Respingerea proiectelor Administraţiei cu privire la turism, amputarea cu un miliard de dolari a ajutorului pentru străinătate etc., cărora li s-a adăugat refuzul de ratificare a tratatului de neproliferare, „trebuie să fie — constata corespondentul «France Presse» — deosebit de penibilă pentru Johnson, care în timpul primilor ani ai mandatului său se arătase a fi cel mai subţire tactician parlamentar pe care l-a cunoscut Casa Albă".

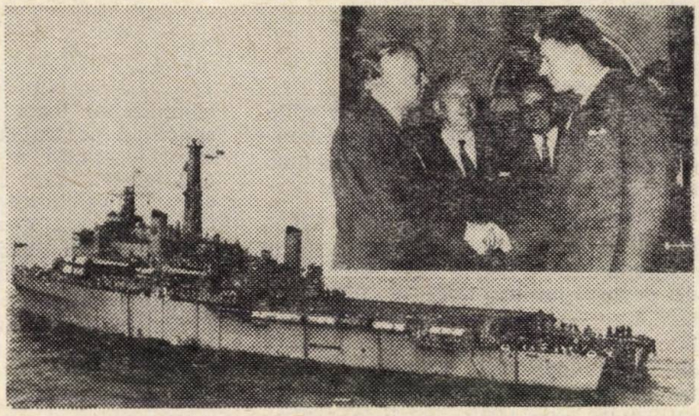

Pe bordul crucişătorului „Fearless", aflat în largul portului Gibraltar, s-au întîlnit premierul britanic Harold Wilson şi premierul rhodesian Ian Smith, pentru a încerca, fără succes, să rezolve criza ivită acum trei ani între Londra şi Salisbury

Gibraltar

DUPĂ „FEARLESS" — CE?

Sala albastră a crucişătorului „Fearless" a fost timp de patru zile martora unui nou eşec al convorbirilor Wilson-Smith, reînnodate aici după un alt eşec, consemnat în urmă cu doi ani, pe puntea crucişătorului „Tiger".

Întîlnirea de pe „Fearless", deşi i-a mirat pe toţi cei care cunoşteau poziţiile ireconciliabile ale celor doi interlocutori, n-a fost nici o întîlnire improvizată şi nici imprevizibilă. Discretele dar şi numeroasele plimbări diplomatice Salisbury-Londra, Londra-Salisbury o prevesteau. Cei doi premieri recunosc în declaraţia comună (cu grijă elaborată pentru a evita un divorţ definitiv între colonia „rebelă" şi Marea Britanie şi pentru a lăsa cale liberă unor viitoare negocieri) că cele 30 de ore de convorbiri n-au reuşit să pună capăt dezacordurilor iniţiale ; „un şanţ adînc" îi desparte.

La Londra „parlamentul şi opinia publică vor să ştie pentru ce Wilson s-a mai dus în Gibraltar, cînd ştia că în actuala conjunctură posibilitatea unui compromis nu era decît foarte slabă" (Times).

La Salisbury, Ian Smith se înfoarce cu un document britanic ce s-ar putea numi „documentul Wilson" sau „cele şase principii" ; aplicarea lor ar duce la accesul celor patru milioane de africani la puterea politică. „Declaraţia comună" prevede ca George Thomson, secretarul Commonwealthului, să se deplaseze la Salisbury pentru a „explica" guvernului rhodesian „documentul Wilson". Că George Thomson va lua avionul spre Salisbury, mulţi se îndoiesc : vizita sa în Rhodesia nu poate avea loc, fără un acord prealabil al guvernului Smith.

Viorica Viscopoleanu, tînăra atletă română despre care se vorbeşte elogios în toată lumea, primeşte pe podiumul de onoare din Stadionul olimpic medalia de aur din mîinile marchizului de Exeter

Cadru favorabil dezvoltării relaţiilor României cu ţările latino-americane

interviul nostru

Corneliu MĂNESCU

ministrul afacerilor externe al României

După ce a asistat la prima parte a dezbaterilor celei de a XXIII-a sesiuni a Adunării Generale a Organizaţiei Naţiunilor Unite, ministrul afacerilor externe al României, Corneliu Mănescu, a părăsit New Yorkul pentru a întreprinde o călătorie în cîteva ţări sud-americane. La solicitarea trimisului nostru, GEORGE SERAFIN, **tovarăşul Corneliu Mănescu a binevoit să răspundă, înaintea plecării, la unele întrebări privind semnificaţia şi obiectivele acestei călătorii. Şi, după propria sa mărturisire, a făcut-o „cu atît mai multă plăcere cu cît apreciez foarte mult interesul cititorilor pentru problemele internaţionale".**

— Activitatea în funcţia de preşedinte al celei de a XXII-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. a înlesnit, fără îndoială, cunoaşterea omologilor dumneavoastră din ţările latino-americane. Veţi întîlni, deci, vechi cunoştinţe.

— O reîntîlnire care îmi va produce o reală satisfacţie. Noi românii am întîlnit, totdeauna, la ţările latino-americane, şi nu numai la cele cu care România întreţine relaţii diplomatice, multă simpatie şi înţelegere. În ceea ce priveşte miniştrii de externe ai ţărilor pe care le voi vizita, pe mulţi dintre ei îi cunosc, de altfel, de la sesiunile precedente. Anul trecut mi s-a oferit un prilej deosebit, prin funcţia îndeplinită, de a aprecia spiritul lor de cooperare şi bunăvoinţa în abordarea şi atacarea marilor probleme care au constituit tematica dezbaterilor sesiunii Adunării Generale. Iar acest spirit a însemnat o contribuţie însemnată la buna desfăşurare a lucrărilor sesiunii.

— Care va fi itinerarul dumneavoastră ?

— Prima etapă, în Mexic, apoi — Columbia, Venezuela, Chile, Brazilia, Argentina, Uruguay şi Ecuador, ţări aparţinînd unui continent remarcabil prin amplitudinea opţiunilor sale în favoarea abordării realiste şi constructive a unor probleme majore ale vieţii internaţionale.

— Şi unde, pe un teren într-adevăr extrem de vast, veţi întîlni „misterioasa afinitate" de care vă vorbea un coleg de-al dumnevoastră sud-american.

— Este un „mister" cu virtuţi neîndoielnice ; căci subscriu şi eu la părerea că latinitatea ţărilor noastre este un element de preţ în vederea unei mai bune cunoaşteri şi aprecieri reciproce.

— Pe scena internaţională acţionînd şi alţi factori care favorizează dezvoltarea unor bune relaţii ale României cu aceste ţări, v-am ruga să ne vorbiţi despre acest lucru.

— Foarte numeroşi şi importanţi factori acţionează într-adevăr în această direcţie. În primul rînd, tendinţa spre cooperare paşnică şi constructivă, într-un climat de destindere internaţională. Trăim într-o epocă în care a devenit tot mai limpede că o condiţie fundamentală a existenţei unor relaţii normale între state pe plan politic, economic şi general uman este respectarea deplină a legilor internaţionale, a principiilor întemeiate pe dreptul şi etica internaţională. Participarea, pe bază de deplină egalitate, a tuturor statelor, indiferent de mărimea lor, la procesul colaborării internaţionale constituie premisa oricărei soluţii viabile a marilor probleme ale contemporaneităţii. Extinderea raporturilor bilaterale creînd direct avantaje reciproce părţilor în cauză — prin însăşi existenţa unui cadru propice explorării în comun a unor noi posibilităţi şi modalităţi de colaborare — se răsfrînge totodată nemijlocit şi asupra atmosferei politice generale. De aici, marea însemnătate a dezvoltării relaţiilor bilaterale, însemnătate ce nu a putut fi decît şi mai pregnant evidenţiată de modificările survenite pe harta politică a lumii prin apariţia unui mare număr de state mici şi mijlocii; hotărîte să-şi consolideze independenţa politică şi economică, dornice să-şi afirme personalitatea şi capabile să-şi aducă o valoroasă contribuţie la îmbogăţirea patrimoniului universal al civilizaţiei materiale şi spirituale, aceste state au tonifiat climatul politic internaţional prin acţiunile întreprinse în favoarea respectării principiilor Cartei Naţiunilor Unite, a rezolvării prin mijloace paşnice a diferendelor lor şi a adoptării unor măsuri eficiente menite să apropie reglementarea unor mari probleme ca acelea ale dezarmării, lichidării depline a colonialismului, cooperării economice internaţionale şi altele. Pe acest plan, statele latino-americane pot furniza exemple pozitive.

— Din cele spuse de dumneavoastră, desprind încrederea în reuşita călătoriei pe care o întreprindeţi. În afara factorilor amintiţi, ce alt element mai acţionează în favoarea acestei convingeri ?

— Politica externă a României. Aţi fost martori chiar în aceste zile la manifestarea preţuirii de care se bucură în rîndurile statelor membre ale O.N.U. politica promovată de guvernul ţării noastre pe arena internaţională. Sublinierea de către numeroşi miniştri de externe, de la tribuna de prestigiu a Adunării Generale, a armoniei ce există între acţiunile externe ale României şi principiile Cartei O.N.U. este rezultanta firească a ecoului pe care îl are principialitatea profund consecventă a politicii externe româneşti, concordanţa între principiile de convieţuire internaţională proclamate şi acţiunile concrete întreprinse în spiritul lor. Faptul că ministrului de externe al României i s-a încredinţat într-un larg consens preşedinţia Adunării Generale a O.N.U. în cursul sesiunii trecute a însemnat, în fapt, recunoaşterea din partea statelor lumii a caracterului constructiv al politicii externe româneşti, a aportului ei la dezvoltarea încrederii şi cooperării între toate statele lumii. Prezenţa reprezentantului unei ţări socialiste în această înaltă funcţie a mărturisit, totodată, largul ecou pe care îl are în rîndul popoarelor lumii mesajul de pace şi colaborare pe care îl aduc pe scena politică mondială aceste ţări, atracţia şi influenţa puternică pe care mesajul lor le exercită asupra raporturilor interstatale şi a dezvoltării vieţii internaţionale.

— Călătoria dumneavoastră reprezintă o asemenea acţiune concretă de care vorbeaţi mai înainte ?

— Bineînţeles că da. Aceste vizite fac o dată în plus demonstraţia constan-

→

tei orientări externe a României spre înțelegere și colaborare cu toate statele în baza principiilor tot mai larg recunoscute ale respectării suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi și neamestecului în treburile interne. România întreține astăzi relații diplomatice cu aproape 90 de țări, iar relații economice, culturale și științifice cu peste 100 de țări. Nu mai vorbesc de participarea țării noastre la activitatea unui foarte mare număr de organizații internaționale. Acest proces continuu de extindere a relațiilor internaționale pe care îl desfășoară România mărturisește sensul activ pe care îl dă ea noțiunii de coexistență pașnică.

Ca stat socialist, România pune în mod firesc în centrul activității sale internaționale prietenia și alianța trainică cu celelalte țări socialiste. Dezvoltarea legăturilor cu țările socialiste în toate domeniile corespunde atît intereselor poporului nostru, cît și interesului celorlalte popoare și reprezintă un element important în întărirea rolului și influenței socialismului în lume. În același timp, țara noastră consideră extinderea relațiilor cu toate statele de pe toate continentele, ca o necesitate impusă de realitatea existenței țărilor cu orînduiri sociale diferite. Numai în cadrul activ al unui circuit internațional neîntrerupt de schimburi materiale și spirituale, de cooperare în abordarea și reglementarea problemelor ce vizează progresul pașnic al fiecărei țări, se poate realiza o coexistență pașnică.

— În cele spuse pînă acum ați definit în mare obiectivele și cadrul vizitei dumneavoastră în țările latino-americane. Ați dori să mai adăugați ceva ?

— Aș vrea să adaug că orientarea României socialiste spre o largă colaborare internațională este o vocație istorică a țării noastre, ea aflîndu-se încă din secolul trecut în preocupările gîndirii politice progresiste românești, care asocia lupta pentru libertate și independență a poporului nostru cu dorința sa de a trăi în pace și prietenie cu toate popoarele. Politica României socialiste, de extindere a relațiilor sale externe, dă în felul acesta continuitate unor vechi și nobile tradiții. În contextul direct al călătoriei noastre, este poate nimerit să amintim faptul că, mai aproape de vremurile noastre, latinitatea reprezenta pentru Nicolae Titulescu un factor de natură să înlesnească apropierea României de țările continentului sudamerican. Factorul rămîne valabil și astăzi, el adăugîndu-se suitei de împrejurări și condiții la care m-am referit și care pledează în favoarea dezvoltării relațiilor noastre reciproce. Ele se află în ascensiune, ultimii ani cunoscînd atît extinderea relațiilor diplomatice, cît și a celor economice. Un rol important în dezvoltarea relațiilor dintre România și statele latino-americane l-a avut recenta vizită efectuată, în mai multe țări ale continentului, de către o delegație guvernamentală română, condusă de tovarășul Gheorghe Rădulescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri. Sper că vizita mea, contactele pe care le voi avea în capitalele înscrise în itinerarul călătoriei vor prilejui examinarea posibilităților de a consolida această tendință și că vor contribui la o lărgire fructuoasă a relațiilor României cu țările latino-americane.

Corespondențe

Ritm intens al sesiunii

George Serafin

În timp ce în plenarele Adunării Generale expunerile miniștrilor de externe continuă în ritm alert, comisiile principale ale Adunării, cu excepția a două, au terminat organizarea programelor de lucru și au abordat problemele de fond.

O activitate nu mai puțin susținută se desfășoară dincolo de ședințele Adunării sau ale Comisiilor. Sediul O.N.U. nu-și dezminte nici cu prilejul acestei sesiuni reputația sa de important punct de întîlnire între reprezentanții autorizați ai diferitelor state. Prezența simultană aici a unui atît de mare număr de conducători ai departamentelor diplomatice ale guvernelor facilitează întrevederi și convorbiri care, deși mai puțin deschise audienței publice, prilejuiesc schimburi de vederi deosebit de utile într-o problemă sau alta a relațiilor bilaterale sau de interes mai larg.

Cele două întrevederi dintre secretarul de stat al S.U.A., Dean Rusk, și ministrul de externe al U.R.S.S., Andrei Gromîko, au fost urmărite cu un interes deosebit. Dacă aria tematică pe care au cuprins-o discuțiile avute cu aceste ocazii poate fi apreciată în funcție de complexitatea evenimentelor intervenite pe scena politică mondială, asupra amănuntelor concrete se păstrează obișnuita discreție. Se consideră însă că turul de orizont a cuprins evenimentele majore ale vieții internaționale și că nu au putut fi omise totodată unele precizări în legătură cu punctele de vedere exprimate de cei doi miniștri în cadrul discursurilor rostite în fața Adunării Generale.

Sediul misiunii permanente a Uniunii Sovietice pe lîngă Națiunile Unite a găzduit o întrevedere între Andrei Gromîko și ministrul de externe al R. F. a Germaniei, Willy Brandt, în trecere spre America de Sud. Este, în ultimii șase ani, prima întîlnire dintre miniștrii de externe ai celor două țări, precedenta avînd loc la Geneva în 1962, cînd Gromîko l-a întîlnit pe predecesorul lui Brandt, Gerhard Schröder. Semnificația întîlnirii de aici este subliniată în comentariile de presă în asociație cu declarațiile privind stadiul și perspectivele relațiilor sovieto — vest-germane făcute recent la Bonn de cancelarul Kiesinger și aici la O.N.U. de Andrei Gromîko în expunerea sa de politică generală.

O foarte susținută activitate de contacte a desfășurat și delegația țării noastre condusă de ministrul afacerilor externe, Corneliu Mănescu. Întrevederile numeroase avute cu diferiți miniștri de externe, la care se adaugă întîlnirile cu secretarul general U Thant și președintele actualei sesiuni Catalan, au prilejuit, într-o ambianță de cordialitate, abordarea atît a unor probleme vizînd relațiile bilaterale cît și situația internațională și activitatea Organizației Națiunilor Unite.

Zilele acestea a fost dat publicității textul scrisorilor pe care secretarul general al O.N.U., U Thant, le-a adresat, la 7 octombrie, miniștrilor de externe ai Franței, Marii Britanii, U.R.S.S. și S.U.A., în care amintește de propunerea pe care a făcut-o în introducerea la raportul său anual privind examinarea „utilității unor reuniuni periodice ale Consiliului de Securitate, la care fiecare din membri ar putea să fie reprezentat de un membru al guvernului sau de un alt reprezentant numit special", și „că aceasta va oferi prilejul să se procedeze la o discuție liberă în legătură cu problemele majore care influențează asupra păcii și securității internaționale".

Declarînd că „înțelege faptul că în prezent nu pot fi obținute rezultate spectaculoase, datorită evoluțiilor grave din numeroase regiuni ale lumii", secretarul general își exprimă convingerea că poate fi făcut totuși un început modest prin abordarea unor probleme cum sînt : transformarea Națiunilor Unite „într-un instrument cu adevărat eficient de pace și progres", „necesitatea reafirmării principiilor Cartei și a normelor acceptate de conduita internațională", „sprijinirea și îndrumarea colectivă a misiunii de importanță vitală a ambasadorului Jarring", „diferite aspecte ale dezarmării" etc.

Revenind la dezbaterile generale, este remarcabilă insistența cu care sînt în continuare evocate principiile Cartei O.N.U. ca și sublinierea hotărîtă a necesității ca problemele subiect de litigiu sau generatoare de nemulțumire să fie abordate și reglementate în spiritul negocierilor pașnice constructive. Vom cita cîteva pasaje sau idei conținute în cuvîntările rostite în ultima săptămînă.

Un ecou deosebit a avut cuvîntarea primului ministru al Indiei, Indira Gandhi, al doilea șef de guvern, după premierul Republicii Ciad, care a înfățișat membrilor Organizației poziția țării sale față de evoluția vieții internaționale. „Națiunile în curs de dezvoltare au problemele lor speciale și există numeroase motive pentru o intercolaborare în rîndul lor. Unele probleme sînt comune, însă condițiile în fiecare țară diferă și nu poate fi prescris tuturora același remediu. Forurile internaționale, cum este această Adunare, și agențiile specializate ale Națiunilor Unite ne oferă prilejul de a ne expune punctele de vedere în fața lumii. Dar ce valoare poate avea acest lucru dacă noi nu vom putea crea solidaritatea care să reușească să impună atenția pentru problemele noastre... Libertatea dă naștere speranței. Ea generează conștiința drepturilor economice, sociale și politice."

Pledoaria Indirei Gandhi în favoarea împărtășirii unanime a sentimentului de solidaritate umană a exprimat, fără îndoială, un punct de vedere larg împărtășit în rîndul membrilor O.N.U. Sentimentul de frustrare întîlnit în cuvîntarea sa este însă ca și în alte cuvîntări compensat de încrederea în capacitatea O.N.U. a popoarelor și guvernelor lumii de a depăși crizele și impasurile prezente în diferite puncte ale globului și de a orienta evoluția cli-

matului politic pe făgaşul deja croit al destinderii şi cooperării fructuoase.

„Secretarul general ne-a atras pe bună dreptate atenţia asupra declinului moralităţii în relaţiile internaţionale, a spus Giuseppe Medici, ministrul de externe al Italiei. Dar noi nu ne putem declara satisfăcuţi cu constatarea acestui fapt şi cu criticarea comodă a incapacităţii parţiale a Naţiunilor Unite de a rezolva conflictele internaţionale de astăzi. Noi trebuie să proclamăm limpede că Naţiunile Unite trebuie întărite şi trebuie să indicăm fără întîrziere cum poate fi realizat acest lucru".

Europa, continentul al cărui climat politic s-a răsfrînt întotdeauna asupra ansamblului vieţii internaţionale, s-a aflat în mod firesc în centrul atenţiei a numeroşi vorbitori. Secretarul de stat pentru afacerile externe al R. S. F. Iugoslavia, Marko Nikezici, consideră că „viitorul Europei şi al păcii pot fi asigurate numai prin participarea echitabilă la construirea lor, a tuturor statelor europene. Nu se poate nutri iluzia că diviziunea în blocuri poate fi depăşită peste noapte : ceea ce se impune este promovarea unui curs de natură să servească interesele tuturor popoarelor europene. Sîntem conştienţi de faptul că unele evoluţii curente tind spre direcţii opuse, însă trebuie să fim hotărîţi să muncim cu răbdare şi perseverenţă pentru o relaxare a tensiunii. Pentru a realiza însă aceasta este necesar ca toţi s-o dorească şi ca toţi să acţioneze în acest spirit".

Michael Stewart, ministrul de externe al Marii Britanii, a subliniat în această ordine de idei faptul că „un progres în relaţiile dintre state şi în confruntarea unora din noile probleme pe care le ridică dezvoltarea ştiinţifică şi noile descoperiri poate fi cel mai bine găsit într-un respect mai larg al legii internaţionale, bazat pe principiile Cartei Naţiunilor Unite".

Ideea alegerii pe care trebuie s-o facă umanitatea în dezvoltarea sa este prezentă şi în cuvîntarea ministrului afacerilor externe al Ungariei, Janos Peter. Generaţia actuală, a spus dînsul, are de ales între coexistenţa paşnică sau războiul nuclear, cu alte cuvinte între viaţă şi moarte. Dezbaterea generală, a continuat el, arată cît de adîncă este preocuparea faţă de cursul prezent al evenimentelor internaţionale, dar arată totodată marea încredere că tendinţa spre înrăutăţire poate fi oprită.

„Trebuie să acţionăm, a declarat ministrul de externe al Afganistanului, Abdul Rahman Pazhwak. Trebuie să eliminăm confuzia şi să restabilim moralitatea... Coexistenţa este un element esenţial, căci nici o putere, nici cea mai mare, nu poate acţiona în mod independent. Coexistenţa trebuie însoţită de un sens al justiţiei, împletit cu viziunea limpede a interesului propriu".

În spiritul citatelor reproduse mai sus se desfăşoară dezbaterile sesiunii Adunării Generale. Ele creează fără ambiguitate sentimentul că analizarea în spirit critic a fenomenelor negative de pe scena vieţii politice internaţionale se împleteşte cu credinţa fermă că se poate acorda Naţiunilor Unite creditul necesar pentru a-şi aduce o contribuţie mai deplină la progresul general al umanităţii şi că însăşi comunitatea internaţională este capabilă să găsească resursele necesare pentru a asigura un ritm ascendent al relaţiilor de cooperare între statele lumii.

Agenda Comisiei a II-a

D. Miculescu

Cine răsfoieşte ordinea de zi adnotată a celei de-a XXIII-a sesiuni a Adunării Generale a Naţiunilor Unite (un document de 151 de pagini, distribuit de serviciul de informaţii O.N.U.), sau face o lectură a masivului raport al Consiliului Economic şi Social pe perioada 5 august 1967—2 august 1968 (404 pagini mimeografiate) înţelege că problemelor economice, dezvoltării economice li se atribuie un loc central.

Cele 16 probleme repartizate spre studiu Comisiei a II-a (economică şi financiară) reflectă fidel principalele preocupări actuale în domeniul economic al comunităţii internaţionale.

Raportul Consiliului Economic şi Social pe care-l menţionam mai sus rezumă succint, în introducerea preşedintelui său, Manuel Perez Guerrero, preocuparea care s-a făcut manifestată la ultima sesiune, asupra rezultatelor, practic descurajante, ale primei decade a O.N.U. de dezvoltare şi asupra perspectivelor puţin încurajatoare cu care se porneşte la cea de-a doua decadă, dacă se are în vedere continuarea fenomenelor de dezechilibru şi de încordare a relaţiilor internaţionale. Raportul face, de asemenea, loc preocupărilor pentru o mai bună folosire a resurselor umane în condiţiile dezvoltării economice — domeniu unde, după cum se ştie, România poate revendica paternitatea supunerii spre discuţie în elementele ei esenţiale a acestei idei. Un loc central este acordat în raport, locului şi rolului comisiilor economice regionale ale O.N.U., după cum, în mod necesar, se opreşte asupra punerii în valoare, completă şi complexă, a resurselor naturale.

Este de aşteptat ca dezbaterile Comisiei a II-a asupra raportului Consiliului Economic şi Social să ofere nu numai o binevenită evaluare a ceea ce s-a făcut pînă acum dar mai ales o penetrantă analiză asupra ceea ce ar urma să se întreprindă în mod mai eficient în viitor pentru ca bilanţul să nu mai fie atît de descurajant.

Discuţii vii şi fără îndoială contradictorii vor avea loc cu prilejul analizei raportului celei de-a doua Conferinţe a Naţiunilor Unite pentru comerţ şi dezvoltare şi Consiliului de comerţ şi dezvoltare. După cum se ştie, cea de-a doua Conferinţă pentru comerţ şi dezvoltare, care a avut loc la începutul acestui an la New Delhi, deşi concepută şi aşteptată ca fiind de natură să introducă în practica curentă a relaţiilor cele mai multe din recomandările primei conferinţe, s-a terminat fără rezultatele scontate. Sentimentul de frustrare, deşi se pare că s-a mai atenuat într-o anumită măsură cu prilejul recentei sesiuni de la Geneva a Consiliului pentru comerţ şi dezvoltare, care după aprecierile multora a avut un caracter mai constructiv, va apare totuşi pregnant la actuala sesiune a Adunării Generale, rechizitoriul ţărilor în curs de dezvoltare ţintind fără îndoială egoismul şi scurtimea de vederi a „celor ce au", după cum sînt definite aici, în terminologia O.N.U., ţările industrializate, dezvoltate.

O altă preocupare a Comisiei se va axa în jurul raportului Organizaţiei Naţiunilor Unite pentru industrializare. Sesiunea Consiliului O.N.U.D.I., ţinută la Viena în aprilie—mai, a dat loc la unele speranţe legitime cu privire la posibilităţile reale de cooperare în domeniul dezvoltării industriale, al abordării realiste a dificultăţilor majore care stau în calea accelerării dezvoltării industriale. Ce va face actuala sesiune a Adunării Generale ? E prematur a da un răspuns, dar şi în acest domeniu sentimentul dominant pare a fi optimismul reţinut.

Dacă am vorbit mai sus despre speranţe care renasc şi aşteaptă să nu fie contrazise brutal, în schimb analiza raportului asupra fondului Naţiunilor Unite pentru investiţii capitale readuce amărăciunea profundă pe care majoritatea ţărilor în curs de dezvoltare o resimt ca urmare a faptului că acest fond există practic doar pe hîrtie, contribuţiile făcute pînă acum nefiind suficiente nici pentru aparatul său administrativ. Se va face la actuala sesiune o cotitură ? În orice caz, conferinţa pentru anunţarea contribuţiilor, care va avea loc probabil la 18 noiembrie, va arăta mai concret cum stau cu adevărat lucrurile.

Despre cea de a doua decadă a O.N.U. de dezvoltare am pomenit mai sus. Ceea ce trebuie subliniat de data aceasta este faptul că s-a ajuns la convingerea realistă că o asemenea decadă nu se poate întemeia, în principal, decît pe planurile şi activităţile proprii ale ţărilor membre, singurul fundament permanent.

Paşi înspre stabilirea unei cooperări internaţionale în exploatarea intensivă a resurselor adîncurilor mărilor şi oceanelor par a fi prevăzuţi la prezenta sesiune, deşi pe o bază modestă, incipientă

Delegaţii la Comisia a II-a se vor apleca din nou asupra chestiunii înscrise cu nedisimulată încredere, cu ani în urmă, pe agenda O.N.U. : afectarea în scopuri paşnice a resurselor eliberate de dezarmare. Cînd ştii că peste 150 miliarde dolari sînt înghiţite anual de înarmare, nu poţi să nu speri că raţiunea va triumfa pînă la urmă şi că aceste resurse vor putea fi îndreptate, gradual, spre nobilele scopuri ale construcţiei paşnice, ale vieţii. Unul din beneficiarii acestei perspective fericite ar putea fi, fără îndoială, „Programul Naţiunilor Unite pentru dezvoltare" (P.N.U.D.). Dintre toate programele de asistenţă ale O.N.U., P.N.U.D. apare ca fiind fără îndoială o reuşită, cel puţin în concepţie şi realizări dacă nu şi în mijloace de acţiune.

M-am referit numai la unele din problemele de pe ordinea de zi ce vor fi dezbătute de Comisia a II-a a Adunării Generale. Discuţiile sînt abia la început, dar sînt toate motivele să se creadă că ele se vor situa, în săptămînile ce urmează, în centrul lucrărilor actualei sesiuni a Adunării Generale a O.N.U.

New York, 15 octombrie

HUBERT HUMPHREY și dilemele partidului democrat

Silviu Brucan

Traiectoria politică urmată de Hubert Humphrey este caracteristică liberalismului american. Lansîndu-se de undeva, de la stînga, nutrind chiar vagi convingeri socialiste în timpul studenției, pînă își face drum prin desișul junglei politice locale din Minnesota, el evoluează pe măsură ce pătrunde în mecanismul puterii, pentru a se opri undeva la centru-dreapta, cît mai aproape de Casa Albă.

Născut în 1911, într-o cameră modestă care se afla deasupra unui *drugstore* familiar în micul orășel Walace din South Dakota, tînărul Hubert are prima ciocnire serioasă cu viața în timpul marii depresiuni economice din 1929, cînd tatăl său este ruinat, iar el nevoit să părăsească colegiul. Familia Humphrey se hotărăște să reia lucrurile de la început în orășelul Huron, unde Hubert și fratele său vînd *hamburgers, hot dogs* și alte preparate ieftine în prăvălia tatălui lor. Anii aceia grei și-au pus amprenta asupra formației lui Hubert Humphrey. *Drugstore* este un mic magazin universal, în care raionul principal vinde medicamente și articole de drogherie, și ca urmare prima facultate pe care o absolvă Humphrey este facultatea de farmacie. Interesele sale iau însă curînd altă direcție : științele politice la Universitatea din Minnesota, iar teza de doctorat reflectă tema care-l obsedează : „Filozofia New Dealului". Apoi începe ascensiunea.

În 1945 este ales primar al orașului Minneapolis și se face cunoscut printr-o luptă energică împotriva corupției și a gangsterilor care învîrteau afacerile municipale. Ales senator în 1948, se află în fruntea celor care reușesc să înscrie pentru prima oară în platforma partidului democrat o declarație categorică în favoarea drepturilor civile ale negrilor, în pofida rezistenței candidatului Harry Truman. Humphrey se află printre fondatorii organizației „Americanii pentru acțiunea democratică", cuprinzînd aripa de stînga a partidului democrat, iar palmaresul său senatorial abundă în pledoarii și voturi în favoarea tuturor cauzelor liberale : asigurări sociale și salariu minimal, ajutor medical pentru bătrîni, drepturi civile etc.

În timpul Administrației republicane Eisenhower, Congresul este dominat de coaliția conservatoare a democraților din sud cu republicanii de dreapta, iar cei doi lideri ai majorității din Cameră și Senat — texanii democrați Sam Rayburn și Lyndon Johnson — asigură colaborarea cu administrația în perioada de vîrf a războiului rece, mîndrindu-se cu „îmblînzirea" celor mai combativi senatori liberali, Paul Douglas și Hubert Humphrey. Așa a început evoluția sinuoasă care avea să-l ducă pe Humphrey pe urcușul spre vicepreședința Statelor Unite și — după tributul plin de zel depus pe altarul războiului agresiv în Vietnam — spre candidatura partidului pentru Casa Albă.

Compromisurile în privința principiilor politice și a simetriei doctrinare fac disperarea istoricilor care privesc viața publică americană cu ochi europeni. Alegerea președintelui, susține catehismul politic american, nu se face între doctrine și dogme, ci între oameni care simbolizează o direcție politică mai mult sau mai puțin explicită, iar în lipsa unor deosebiri programatice, personalitatea lor, „imaginea" pe care o radiază poate fi decisivă.

Humphrey este un bărbat înalt, cu umeri lați, o față mare, antrenată a surîde permanent, și o frunte și mai mare, proeminentă. Este tipul tribunului perfect, gata să rostească un discurs oricînd despre orice. Memoria sa fenomenală i-a permis în timpul studiilor farmaceutice să învețe pe dinafară întreaga farmacopee. Debitul său verbal atinge o viteză care variază — potrivit experților — de la 275—350 cuvinte pe minut. Folclorul politic relatează că o celebră întrevedere pe care a avut-o cu un conducător de stat a durat opt ore deoarece interlocutorul său i-a pus o întrebare...

În Statele Unite în timpul campaniei electorale se desfășoară demonstrații ale populației pentru încetarea războiului din Vietnam.

Coaliția rooseveltiană?

„Strategiei sudiste" a lui Nixon, care urmărește capturarea celor 270 voturi electorale în principal în Sud, și în statele de margine, Humphrey îi opune o strategie bazată pe refacerea marii coaliții rooseveltiene — sindicate, centrele urbane din Nord, negri și alte grupuri minoritare, plus state din Sud — care a asigurat victorii electorale, atît de numeroase partidului democrat în ultimele trei decenii.

Viciul organic al acestei strategii rezidă însă în criza marii coaliții rooseveltiene. Mai întîi de toate, candidatura lui George Wallace marchează ruptura aripii sudice, conservatoare, a așa-numiților *dixicrați*, care aducea candidatului democrat la președinție o zestre electorală relativ sigură în statele rasiste *Deep South*. Combinația dintre liberalismul democrat și dixicrați, întruchipată în partidul democrat, a constituit, timp de decenii, cea mai tipică expresie a caracterului „non-ideologic" al sistemului politic american, în care apologeții săi văd suprema sa virtute. Această „alianță ciudată" își are originile istorice în perioada în care partidul democrat devenise partidul sclaviei negrilor și s-a menținut pentru rațiuni prin excelență electorale. În plus, așa cum arată Dean Acheson în cartea „A democrat looks at his party," conservatorismul sudic a constituit un „atu" de neprețuit prin contrabalansarea liberalismului nordic, mai bine zis prin frînarea acestuia atît pe planul drepturilor civile cît și pe cel al reformelor sociale. Procesul de realiniere politică pe care-l deschide candidatura lui Wallace și crearea de către acesta a „partidului american independent" ar putea să afecteze în ultimă instanță ambele partide mari, deoarece și în partidul republican s-a manifestat în perioada postbelică un conflict continuu între aripa de dreapta și cea moderat-liberală. Deocamdată, acest proces nu servește nici cauza lui Humphrey, nici pe cea a lui Nixon.

În ce privește sindicatele, deși George Meany și ceilalți bossi ai A.F.L.-C.I.O. sprijină candidatura lui Humphrey, sînt destule semne că cuvîntul lor de ordine nu va fi urmat de către toți salariații din aceste sindicate. De altfel, numărul lor nu este prea mare : din totalul lor de peste 70 de milioane de salariați, numai 17 milioane sînt înscriși în sindicate. În genere, platforma partidului democrat nu a tras concluzii politice de pe urma marilor transformări care au avut loc în structura de clasă a societății americane și, în primul rînd, a faptului că muncitorii și funcționarii, adică salariații, formează în prezent nu numai majoritatea populației orășenești, ci și majoritatea absolută a populației (87 la sută). Manevrînd cu grijă pentru a nu stîrni nici cea mai mică suspi-

ciune de „radicalism" în sînul *big business*-ului, Humphrey s-a ferit să adopte revendicările radicale ale acestei impunătoare forțe sociale, ceea ce se reflectă în oscilațiile diferitelor grupuri în fața urnelor. Este drept că anii de *boom* neîntrerupt, care au însoțit administrația democrată din 1961 încoace, ar putea să opereze în favoarea vicepreședintelui Humphrey.

Milioanele de negri constituie lotul cel mai compact de alegători, pe care poate conta candidatul democrat. Chiar și extremiștii gen *Black Power* se pronunță pentru Humphrey ca pentru „răul cel mai mic". Aici însă trebuie menționat că, deși concentrarea populației negre în orașele nordice este în prezent foarte mare (New York : un milion jumătate, Chicago : un milion etc.), ponderea votului ei în statele respective este departe de a fi decisivă. În statele din Sud, numărul negrilor care participă la vot este încă redus chiar dacă a avut loc o creștere a înregistrării lor pe listele electorale.

Pentru toate centrele urbane americane problema combaterii crimei și a atacurilor de stradă a devenit atît de vitală încît nu este de mirare că lozinca „Law and order" (Lege și ordine) apare la toți trei candidații ; la Humphrey într-o formă condiționată de „justiția socială", la Nixon și Wallace, fără nici o condiționare, ceea ce, evident, are un apel mai direct într-un mediu social alarmat de creșterea criminalității.

Hotărîtoare pentru soarta candidaturii lui Humphrey rămîne, deci, poziția față de războiul din Vietnam. Caracteristic actualei campanii electorale este faptul că acest monstruos război este atît de profund ancorat în conștiința americană, încît nici una din declarațiile candidaților cu privire la proiectele sau soluțiile de politică externă pe care le preconizează n-a avut ecou atîta timp cît nu era legată într-un fel sau altul de problema încetării războiului din Vietnam.

Ultima șansă

În această privință, Humphrey poartă în spinare crucea ipotecii politice grevate atît de funcția sa înaltă în Administrația Johnson cît și de repetatele sale pledoarii din trecutul apropiat în favoarea războiului. Poate oare Humphrey scăpa de această grea ipotecă politică în timpul scurt care a mai rămas pînă la 5 noiembrie ? — iată întrebarea pe care și-o pun consilierii săi electorali. Ei știu că problema poate fi atacată pe două căi : *una*, printr-o schimbare spectaculoasă a propriei poziții a lui Humphrey față de război, așa cum preconizează principalul său consilier extern, George Ball, și *alta*, care ține de președintele Johnson și de voința acestuia de a salva de la înfrîngere pe candidatul democrat.

În ultimele sale declarații, Hubert Humphrey, procedînd cu deosebită grijă pentru a nu stîrni reacția dezaprobatoare a Casei Albe, („Este dreptul americanilor de a ști ce voi face după 20 ianuarie" — data expirării mandatului prezidențial) a anunțat că „va fi dispus să suspende bombardamentele împotriva Vietnamului de nord" pentru a mișca din punctul mort negocierile de pace. La început, suspendarea bombardamentelor era cuplată cu condiții inacceptabile pentru poporul vietnamez, dar în declarațiile ulterioare Humphrey a „uitat" aceste condiții. Această luare de poziție i-a atras imediat felicitări telegrafice din partea senatorului Edward Kennedy, dar nu și sprijinul politic al senatorului Eugene McCarthy, esențial pentru a se reface unitatea partidului și pentru a dobîndi votul lumii universitare. Acesta din urmă a formulat la 9 octombrie trei condiții pentru acordarea sprijinului său lui Humphrey : acceptarea unui nou guvern la Saigon, reforma sistemului de încorporare în armată și reforma partidului democrat, astfel încît „să nu mai avem un alt Chicago", orașul unde a avut loc convenția din august. Oricum, sondajele efectuate ulterior indică o oarecare sporire a sufragiilor în favoarea candidatului democrat în urma evoluției sale în problema vietnameză.

Cît privește poziția președintelui Johnson, ziarul „New York Times" din 10 octombrie este de părere că acesta „va preda mai curînd sarcina negocierii unei soluții de pace în Vietnam succesorului său, decît să oprească bombardamentele împotriva Vietnamului de nord". Observatorii politici americani subliniază că în acest fel se va crea la negocierile de la Paris un „hiatus" diplomatic care va pune delegația americană în postura unui „interlocutor pasiv și neputincios" pînă la sfîrșitul lunii ianuarie. De această perspectivă de neinvidiat pare a fi conștient și șeful delegației americane, Harriman care, contravenind uzanțelor diplomatice, a mers pînă la a contrazice în mod public părerea că ultimele declarații ale vicepreședintelui Humphrey privind oprirea bombardamentelor ar putea avea „efecte adverse" asupra negocierilor de la Paris. Cu alte cuvinte, Casa Albă este supusă unei puternice presiuni din partea cercurilor influente ale partidului democrat, care argumentează că „înghețarea" negocierilor de la Paris pînă la 20 ianuarie ar avea consecințe negative asupra întregii poziții a partidului în țară și ar încheia într-un mod puțin glorios anii de administrație democrată Kennedy-Johnson, argument la care președintele nu poate fi complet insensibil. În plus, s-a creat o situație politică în care întregul blam pentru eventuala înfrîngere în alegeri a candidatului democrat Humphrey va fi pus, cum spun americanii, la ușa președintelui Johnson. Și cum la 5 noiembrie se află în cumpănă nu numai candidatura prezidențială, ci și locurile ocupate în Cameră, în Senat și în funcțiile de guvernatori de un mare număr de fruntași democrați, momentul este cu adevărat critic pentru partidul democrat în ansamblu.

Expoziția industrială britanică

Lordul W. B. D. Brown, ministru de stat la Ministerul Comerțului al Marii Britanii, se află în București pentru a participa la deschiderea Expoziției industriale britanice, cea mai reprezentativă manifestare de acest gen pe care Marea Britanie a organizat-o, în ultimii ani peste hotare. Solicitat de revista „Lumea" să facă o apreciere succintă asupra nivelului actual al relațiilor economice dintre România și Marea Britanie, precum și asupra contribuției pe care o poate aduce Expoziția industrială britanică la dezvoltarea și adîncirea colaborării economice bilaterale, lordul Brown ne-a declarat :

„Am venit la București nu numai pentru a participa la inaugurarea Expoziției industriale britanice, ci și pentru a avea o serie de contacte și convorbiri cu partenerii români. Desigur, cu acest prilej vom căuta, de comun acord, să găsim și să includem noi componente în colaborarea economică dintre Marea Britanie și România, colaborare, care, după părerea mea, are acum creată o bază dintre cele mai favorabile. De pildă, în privința schimburilor comerciale, bazate pe echitate și avantaje reciproce, ele au marcat an de an o evoluție concludentă. Față de 1960, în anul 1967, bunăoară, volumul schimburilor de mărfuri britanico-române a fost de peste 3,5 ori mai mare, aceeași tendință pozitivă manifestîndu-se și în anul în curs. Vorbind despre colaborarea și cooperarea economică dintre cele două țări, trebuie să remarc că în ultimii ani au fost inițiate cîteva acțiuni pe acest tărîm, deosebit de eficiente. Cea mai recentă este, desigur, cea încheiată între industria aeronautică a României și firme britanice de specialitate.

Sperăm că expoziția industrială britanică pe care noi o inaugurăm la București va reuși, prin produsele variate pe care le prezentăm, să înfățișeze publicului românesc o imagine veridică a industriei britanice în stadiul ei actual, a potențialului și a posibilităților de care dispune în prezent economia țării mele. Dat fiind faptul că, ocazionat de această manifestare, se vor afla în București suite de specialiști și oameni de afaceri britanici, care vor avea contacte cu partenerii români, reliefăm că acest lucru va facilita o mai bună cunoaștere a nevoilor și cerințelor reciproce în domeniul comerțului, în general în colaborarea și cooperarea tehnico-economică".

T. NIȚESCU

De la trimisul nostru la Geneva, Radu Vasiliu

„Săptămîna Elveției"

Deși nu este cunoscută ca o țară vinicolă, culesul viilor are pentru Elveția o semnificație deosebită : în această perioadă are loc „Săptămîna elvețiană", prilej de evocare, prin mijlocirea unor manifestări diverse, a realizărilor economice, sociale și culturale obținute în cursul anului. În mesajul său dat publicității la sfîrșitul săptămînii trecute, președintele Confederației elvețiene aprecia că scopul acestei acțiuni trebuie să fie acela „de a atrage atenția fiecărui cetățean asupra valorii muncii desfășurate în Elveția și de a aminti că nu ne vom putea menține poziția în lume decît cu prețul unui spor constant al calității".

Anul acesta bilanțul eforturilor depuse va da, de bună seamă, satisfacție multor cetățeni, mai ales acelora care au beneficiat de „înalta conjunctură", cum este îndeobște denumită aici perioada de avînt a activității economice. Totuși, ar fi exagerat să se vorbească de o satisfacție generală, ceea ce rezultă, de altfel, și din mesajul președintelui Confederației, care pomenește de „dificultățile ce trebuie învinse" și subliniază importanța cultivării „spiritului de inventivitate, a artei de a organiza și a muncii serioase" pentru „a nu da înapoi în dezvoltarea noastră" în raport cu „progresele neîntrerupte ale tehnicii și cu mereu crescuta concurență".

O imagine sugestivă a realizărilor industriale și agricole ale Elveției ți-o putea da la începutul acestei toamne tîrgul de la Lausanne, faimosul „Comptoir suisse". Consacrat, în primul rînd, produselor autohtone, „Comptoir suisse" este un iarmaroc modern, bine instalat într-un șir de hale cu trei și patru nivele, unde comportamentul vizitatorilor și al exponenților, cu toată marca de civilizație care este dominantă, mai aduce încă aminte, în special sîmbăta și duminica, de atmosfera dezordonată, zgomotoasă și exuberantă a bîlciurilor de odinioară. Evident, niciodată limitele unei discipline sociale renumite nu sînt lăsate prea mult în urmă. Cu tot zelul lor, prezentatorii ustensilelor automate de bucătărie și demonstranții performanțelor atinse de faimoasele vaci din Șvițera, rămîn gravi în gesturi și vorbe, după cum, chiar dacă au băut un pahar de vin roșu mai mult decît îi-e obiceiul, oamenii păstrează cea mai deplină bună cuviință.

Pretutindeni dovezile unei munci bine făcute abundă. Construcțiile noi de uzine — nu rareori întîlnite în cale — autostrăzile, pînă și drumeagul asfaltat de la marginea micilor ogoare, atestă spiritul gospodăresc elvețian, care atinge culmi echivalînd cu magnificența grădinilor suspendate ale Semiramidei, în terasele de piatră, ca niște cetăți, plantate cu vii ce urcă de la țărmul lacului pe peretele abrupt al muntelui, cîteva sute de metri.

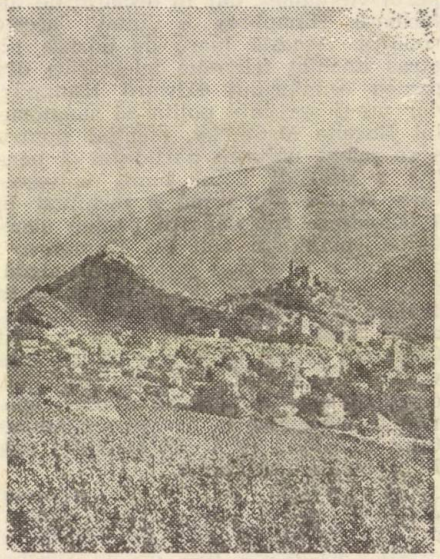

Dealuri plantate cu viță de vie în apropierea orașului Sion din sud-vestul Elveției

Dar „Săptămîna Elveției" nu împlinește numai rostul unui memento economic, ci și al unei arene de întîlnire și comunicare între „spiritul" diverselor cantoane ale confederației. Aplecați cu precădere asupra problemelor locale și particulare, mulți elvețieni văd în ea prilejul de a manifesta unitatea entității statale a țării lor, de a sublinia interesele generale ale comunității, profunda legătură pe de o parte dintre cantoane, pe de alta dintre cantoane și Confederație. Nu de mult, reprezentanții unei formații politice remarcau chiar că accentuarea acestei comunicări interhelvetice ar trebui să fie o preocupare permanentă a tuturor cetățenilor, forurilor administrative și organizațiilor private. Este poate și un aspect al tendinței de dinamizare a vieții economice și sociale, pe care o promovează tot mai insistent o serie de curente politice.

În orice caz, prezența interesului general a fost dominantă în ultima vreme, datorită dezbaterilor din parlamentul federal, și, îndeosebi, datorită celor asupra bugetului, ale cărui capitole de venituri și cheltuieli înfățișează sporuri considerate de presă drept apreciabile (în total circa șapte miliarde de franci elvețieni) fapt care, după unele păreri, marchează o creștere a sarcinilor organelor centrale ale Confederației helvetice.

reflector

REÎNTOARCEREA LUI MINH

Generalul Duong Van Minh, eroul loviturii din 1 noiembrie 1963 prin care a fost răsturnat regimul fraților Diem, s-a reîntors recent la Saigon, venind din Bangkok, unde se afla în exil de patru ani. Înlăturat la rîndul său, acuzat de „neutralism", exilat, recent reabilitat, Minh a acceptat să revină la Saigon, la invitația expresă a lui Thieu, pentru a deveni „consilier militar prezidențial". Reîntoarcerea lui Minh este apreciată ca o încercare de consolidare a poziției „președintelui" Thieu în lupta pe care acesta o duce cu unii generali și ofițeri superiori, sprijinitori fervenți ai lui Cao Ky.

NELINIȘTI CATOLICE

După Vatican II și invocînd orientările conciliului, tendințele de modernizare a Bisericii catolice au fost îmbrățișate cu mult zel de un număr destul de important de clerici și teologi. Cu prea mult zel, pare să se aprecieze acum la Roma. Știrea recentă că un proces urmează să fie intentat preotului Eduard Schillebeeckse, ca „suspect de erezie", a produs stupoare în cercurile catolice : incriminatul, originar din Anvers, dar stabilit de mulți ani în Olanda, este considerat ca un teolog de seamă, care se bucură de întreaga încredere a cardinalului Alfrink, arhiepiscop de Utrecht, și de o largă simpatie în rîndurile credincioșilor. În plus, a fost informat despre proces, nu pe cale oficială, ci întîmplător, de teologul însărcinat să asume sarcina de apărător. Ulterior Vaticanul a dezmințit că s-ar fi „întreprins o procedură de proces". Cam în același timp însă a fost chemat la Roma abatele Hans Küng din R.F.G. cerîndu-i-se să dezavueze volumul „Biserica" pe care l-a publicat de curînd. Abatele a pus însă călătoriei sale la Roma o serie de condiții. Unele au fost acceptate. Nu însă cea mai importantă și cea mai legitimă : să i se comunice în prealabil dosarul constituit în această problemă, subliniază săptămînalul parizian „L'Express". Hans Küng așteaptă comunicarea dosarului sau ce se va mai întîmpla. Cercurile catolice partizane ale modernizării sînt cu atît mai neliniștite cu cît există o coincidență între aceste măsuri și tonul mai autoritar pe care pare să-l fi adoptat în ultimele luni Papa Paul al VI-lea.

PE CĂI OCOLITE

Deoarece se pare că Marea Britanie mai are de așteptat în anticamera Pieței comune, ministrul de externe al Belgiei, Pierre Harmel, propune să se folosească prevederile tratatelor de la Bruxelles și de la Paris prin care a luat naștere Uniunea Europei Occidentale — „cei șase" plus Marea Britanie — pentru a dezvolta cooperarea cu aceasta din urmă în domeniile care nu sînt strict reglementate de tratatul de la Roma. Este vorba îndeosebi de domeniile politic, militar, tehnologic și monetar.

La Londra, ideea este considerată ca „foarte interesantă".

SINTEZE

Resorturi economice ale raporturilor de forţe în lumea occidentală *

Gh. Badrus

Perioada de după cel de-al doilea război mondial — deşi poate părea scurtă — oferă suficient material pentru a releva unele caracteristici noi ale acţiunii legii dezvoltării inegale economice şi politice a ţărilor lumii capitaliste — una din legile obiective cu multiple implicaţii atît asupra ansamblului relaţiilor internaţionale din lumea capitalistă, cît şi asupra evoluţiei fiecărei ţări în parte. Întrucît spaţiul nu ne permite să analizăm acţiunea acestei legi pe ansamblul economiei mondiale capitaliste, vom încerca în acest articol să creionăm cîteva aspecte esenţiale ale inegalităţii dezvoltării principalelor ţări capitaliste. Aspectele analizate evidenţiază raporturile de forţe dintre aceste ţări, contribuind la descifrarea resorturilor relaţiilor lor reciproce pe plan economic şi politico-militar.

Examinarea multilaterală a inegalităţii dezvoltării principalelor ţări capitaliste necesită, în primul rînd, analiza evoluţiei producţiei lor. Rolul cel mai important în dezvoltarea forţelor de producţie moderne îl are industria — principala ramură a producţiei materiale, care deţine cea mai mare pondere în produsul social şi în venitul naţional al principalelor ţări capitaliste. Inegalitatea dezvoltării industriale este oglindită în mod sintetic în evoluţia ponderii principalelor ţări capitaliste în producţia industrială a întregii lumi capitaliste.

Ponderea principalelor ţări capitaliste în producţia industrială totală a lumii capitaliste (în procente) *)

	1938	1950	1957	1960	1967 **)
Prod. ind. a lumii capitaliste	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
S.U.A.	38,78	53,69	48,08	45,05	45,2
Anglia	14,57	11,52	9,62	9,22	7,5
Franţa	5,76	4,28	4,55	4,51	4,5
R.F.G.	11,89	6,59	9,14	9,69	8,7
Italia	3,28	2,50	2,94	3,40	3,8
Japonia	4,36	1,66	3,42	4,45	7,0
Canada	2,78	3,44	3,31	3,15	3,3

*) Pe baza datelor publicaţiilor O.N.U.
**) Calculele Institutului de economie mondială şi relaţii internaţionale al Academiei de ştiinţe a U.R.S.S.

Analiza acestor date trebuie să ţină seama de cîteva premise importante: 1) ţările respective au un grad înalt de industrializare, deşi au păşit pe această cale în perioade diferite; 2) schimbările în ponderea uneia sau alteia dintre ele reflectă modificări în poziţia lor *relativă*, adică în totalul producţiei industriale a lumii capitaliste şi faţă de alte ţări, dar nu dau imaginea exactă a potenţialului lor absolut; 3) urmările celui de-al doilea război mondial au fost foarte diferite pentru fiecare dintre cele 7 state.

Examinarea chiar sumară a cifrelor din tabel arată că *legea dezvoltării inegale acţionează şi în condiţiile unui nivel ridicat de dezvoltare a forţelor de producţie, păstrîndu-şi caracterul său de lege economică absolută, de la care nu se pot sustrage principalele ţări capitaliste.* Cifrele sinoptice de mai jos evidenţiază manifestări specifice ale acţiunii legii dezvoltării inegale în perioada postbelică, dezvăluie anumite tendinţe, care, dincolo de oscilaţiile trecătoare, au căpătat un caracter de durată.

Mai întîi, datele reliefează că *S.U.A.* şi-au sporit considerabil ponderea în producţia industrială a lumii capitaliste în urma celui de-al doilea război mondial, reuşind ca în anul 1950 să deţină peste jumătate din producţia industrială a lumii capitaliste, fiind astfel de departe cea mai puternică ţară industrială capitalistă. Dar, în anii care au urmat, se observă o scădere a ponderii S.U.A. în totalul producţiei industriale a lumii capitaliste: în anul 1967, Statelor Unite le reveneau 45,2 % din totalul producţiei industriale capitaliste.

Aceasta este o scădere sensibilă care se datoreşte înainte de toate sporirii ponderii celorlalte ţări principale din lumea capitalistă. Rezultă, deci, din aceste cifre că inegalitatea dezvoltării în domeniul producţiei a acţionat în defavoarea Statelor Unite timp de peste un deceniu şi jumătate, între 1950 şi 1967.

Altfel a evoluat situaţia altor ţări capitaliste. De exemplu, *Franţa* deţinea la sfîrşitul perioadei de refacere — adică în anul 1950 — o pondere mai mică decît cea pe care o avea înaintea celui de-al doilea război mondial; cu toate că industria franceză şi-a sporit producţia în toată perioada postbelică, înregistrînd un ritm relativ susţinut, totuşi Franţa nu a reuşit nici pînă în prezent să revină la ponderea pe care a avut-o înaintea celui de-al doilea război mondial.

O situaţie şi mai grea se observă în cazul *Angliei*, care în primii ani după cel de-al doilea război mondial a continuat să se afle pe locul al doilea în lumea capitalistă, după S.U.A., în privinţa ponderii în producţia industrială totală. Cu toate acestea, încă în anul 1960, decalajul care separa Anglia de Statele Unite în privinţa ponderii în totalul producţiei industriale era considerabil mai mare decît în perioada antebelică: în 1950 ponderea Angliei era de 4,7 ori mai mică decît S.U.A., faţă de 2,6 ori în 1938. Această dinamică exprimă, de fapt, accentuarea, în urma celui de-al doilea război mondial, a decalajului de potenţial industrial dintre cele două ţări capitaliste principale. În perioada care a urmat, Anglia nu numai că nu a recuperat acest decalaj, dar el s-a adîncit în continuare; ea nu a reuşit nici să-şi menţină ponderea pe care o avea la sfîrşitul celui de-al doilea război mondial, ci, dimpotrivă, greutatea specifică a producţiei britanice în totalul producţiei industriale a lumii capitaliste a scăzut continuu, ajungînd în anul 1967 să fie de 7,5%. Datorită slăbiciunilor dezvoltării sale economice, Anglia a fost înlăturată de pe locul al doilea din ierarhia principalelor ţări industriale ale lumii capitaliste.

Locul Angliei a fost luat de către *Republica Federală a Germaniei.* La sfîrşitul celui de-al doilea război mondial, Germania occidentală avea o pondere care reprezenta aproximativ jumătatea celei pe care o deţinea în ajunul războiului. Cu toate acestea, în anii care au urmat, R.F.G. a înregistrat un înalt ritm de creştere, ajungînd ca în anii 1957—1959 să deţină o pondere aproximativ egală cu aceea a Angliei, iar începînd din anul 1960, o pondere mai mare decît aceea a Angliei, situîndu-se astfel pe locul al doilea, după S.U.A., între principalele ţări capitaliste. R.F.G. deţine şi în prezent acest loc.

Este de remarcat faptul că şi o altă ţară care a fost învinsă în cel de-al doilea război mondial — *Italia* —, de-

→

*) Extrase dintr-o lucrare în curs de pregătire pentru tipar la Editura ştiinţifică.

ținea la sfîrșitul perioadei de refacere a economiei sale o pondere mai mică decît înainte de război. Ea și-a refăcut cu rapiditate potențialul său industrial și a ajuns ca încă în 1960 să depășească ponderea pe care o avea în ajunul celui de-al doilea război mondial, menținîndu-se și în prezent peste acest nivel antebelic.

O evoluție spectaculoasă a cunoscut *Japonia*. În 1950, după cum reiese din cifrele primului tabel, ponderea ei era cea mai scăzută în raport cu celelalte principale țări ale lumii capitaliste. În anii ce au urmat, ea și-a dezvoltat rapid industria, sporindu-și ponderea continuu, de la an la an, astfel încît încă în anul 1960 a depășit ponderea deținută înaintea celui de-al doilea război mondial în totalul producției industriale a lumii capitaliste. În continuare, Japonia și-a sporit greutatea specifică în totalul producției industriale a lumii capitaliste, ceea ce exprimă creșterea potențialului ei industrial. În ultimii ani, Japonia a urcat treptele ierarhiei principalelor țări capitaliste, situîndu-se pe locul al patrulea, cu o pondere apropiată de aceea a Angliei, (7% și, respectiv, 7,5%) înaintea altor țări cum sînt Franța, Italia, Canada, care o depășeau simțitor la sfîrșitul războiului.

Așadar, *din examinarea dinamicii ponderii principalelor țări capitaliste în producția industrială a lumii capitaliste în perioada postbelică, rezultă că legea dezvoltării inegale a acționat în direcția deteriorării pozițiilor S.U.A. și ale Angliei și în direcția consolidării pozițiilor unor țări care, după cel de-al doilea război mondial, aveau un potențial economic simțitor afectat de urmările conflagrației mondiale*. Cu toate acestea, dacă vom compara ponderea principalei țări a lumii capitaliste, Statele Unite, cu aceea a diferitelor state dezvoltate din punct de vedere economic care urmează S.U.A. în ierarhia industrială a lumii capitaliste, vom observa că țara care urmează imediat după S.U.A. — adică Germania occidentală — are o pondere de cinci ori mai mică decît cea a S.U.A. Totodată, însumarea ponderii pe care o dețin celelalte șase țări capitaliste principale nu dă la un loc un total care măcar să egaleze ponderea deținută de Statele Unite în totalul producției industriale a lumii capitaliste. Rezultă că imperialismul american deține un potențial industrial neegalat în lumea capitalistă, aceasta reprezentînd baza forței sale economice, a pozițiilor dominante pe care Statele Unite le au în lumea capitalistă. De fapt, *după cum arată evoluția perioadei postbelice și după cum se poate întrevedea și pentru viitor, nici una dintre țările capitaliste dezvoltate nu poate să concureze sau să aspire măcar să ajungă de una singură să ia locul Statelor Unite în producția industrială*. Între țările care urmează după Statele Unite lupta se duce pentru un loc mai favorabil în plutonul conducător, dar toate la un loc cît și fiecare dintre ele sînt net distanțate de S.U.A. Așadar, din punct de vedere al potențialului absolut, în pofida inegalității dezvoltării care le-a defavorizat, Statele Unite continuă să se mențină pe un loc dominant în lumea capitalistă.

Se pune întrebarea : ce factori au determinat inegalitatea evoluției ponderii principalelor țări capitaliste în producția industrială ? Răspunsul ni-l dă analiza factorilor dinamici, în primul rînd compararea *ritmului de creștere* a producției diferitelor țări capitaliste în perioada postbelică.

Ritmul mediu anual de creștere a producției industriale (în procente)

	1951—1957	1958—1965	1961—1965
S.U.A.	3,9	4,5	5,6
R.F.G.	10,6	7,9	5,8
Anglia	2,8	3,4	3,3
Franța	6,4	4,9	5,1
Italia	8,0	7,9	6,6
Japonia	17,0	13,0	14,9
Canada	4,9	5,7	7,2

Din date rezultă că în întreaga perioadă postbelică ritmul cel mai scăzut a fost înregistrat de către Anglia care, atît în primul interval de timp — adică pînă la criza din 1957—1958, cît și pînă în prezent, a trecut prin perioade îndelungate de creștere foarte înceată a producției industriale, iar în mulți ani, inclusiv 1967, industria engleză, ca și economia britanică în ansamblu, a bătut pasul pe loc. Pe bună dreptate, unii economiști englezi au caracterizat economia Marii Britanii în perioada postbelică drept o „economie stagnantă" [1]).

La celălalt pol se situează Japonia, țara care în întreaga perioadă postbelică a înregistrat ritmul cel mai înalt dintre toate statele industriale capitaliste, acest ritm situîndu-se de fapt pe unul din primele locuri în întreaga lume. Nici economia Japoniei nu a cunoscut un ritm constant de creștere, ci a trecut prin anumite scăderi, cum au fost cele din anii 1954, 1957, 1958, 1962, 1965 ; totuși, ritmurile industriei japoneze, cotate la cifre de peste 20% și chiar de peste 30% în unii ani, arată un dinamism deosebit. Se poate spune că unele țări capitaliste, nici în perioadele lor de industrializare, nu au înregistrat asemenea ritmuri ridicate de dezvoltare. În privința ritmului de creștere, Japonia a lăsat mult în urmă toate celelalte principale țări capitaliste.

O altă trăsătură a inegalității ritmului de creștere a producției industriale, care se detașează din examinarea datelor privind perioada postbelică, o constituie încetinirea ritmului în Republica Federală a Germaniei în ultimul interval de timp. Dacă în prima perioadă de după război, Germania occidentală se situa pe locul al doilea în privința ritmului — după Japonia, ulterior ritmul ei s-a încetinit considerabil, iar în ultimii ani (1961—1965) el s-a redus la jumătatea celui cunoscut între anii 1951—1957. La aceasta trebuie adăugat faptul că anii 1966—1967 au marcat o cotitură bruscă în conjunctura economică a R.F.G., în direcția înrăutățirii ei. În anul 1966, producția ei industrială a crescut în ansamblu cu numai 1,8 la sută, ceea ce reprezintă cel mai scăzut procent înregistrat de această țară în perioada postbelică ; în anul 1967, situația s-a înrăutățit, producția industrială a scăzut, pentru prima oară în perioada postbelică, sub nivelul anului anterior cu 1,7%. Această situație este apreciată ca o stare de criză, de recesiune, pe care în orice caz au cunoscut-o unele din ramurile economiei R.F.G. Bineînțeles că această înrăutățire nu poate să nu se reflecte asupra stării generale și a poziției Germaniei occidentale în ansamblul economiei mondiale capitaliste.

Aceasta este explicația principală a faptului că în 1967 R.F.G. avea o pondere mai mică decît aceea deținută cu 10 ani mai înainte în producția industrială a lumii capitaliste.

Interesantă este evoluția ritmului industriei italiene. Industria Italiei s-a menținut în genere la un ritm relativ uniform, după cum reiese din datele menționate mai sus. Cu toate că în 1964 a înregistrat o scădere bruscă, realizînd de fapt numai o creștere de 2 la sută, totuși industria Italiei și-a revenit după aceasta, sporindu-și producția în anii care au urmat — în 1965 cu 4,8 la sută, în 1966, cu 11,2%, iar în 1967 cu 7,6%. Se poate spune, deci, că industria italiană, menținîndu-se tot timpul la un nivel relativ egal de creștere, cunoaște în ultima vreme un fenomen de relansare destul de importantă a ritmului său.

O evoluție oarecum diferită a cunoscut producția industriei franceze, care pe ansamblul perioadei analizate a crescut într-un ritm inferior celui al industriei italiene ; în perioada de după 1958 ritmul s-a încetinit sensibil față de cei 7 ani anteriori, pentru ca în ultimii ani să asistăm la o ușoară accelerare a sa.

Tendințele producției industriale a diferitelor țări, reliefate mai sus, sînt confirmate și de datele referitoare la ultimii ani, așa cum rezultă din cifre recent publicate de O.N.U. [2]).

Un fenomen caracteristic din ultimii ani este o anumită apropiere a ritmurilor medii de creștere a producției industriale a unora dintre principalele țări capitaliste. În perioada 1961—1965, Statele Unite, R.F.G., Franța, Italia au cunoscut ritmuri de creștere între 5,6% și 6,6%. La polii extremi între cele șapte țări se situează Anglia, cu ritmul cel mai scăzut de creștere, și Japonia, cu ritmul cel mai ridicat. Despre același fenomen al apropierii ritmurilor vorbește și faptul că nivelul anului 1963 a fost depășit în 1967 de producția industrială a întregii lumi capitaliste cu 26%, de industria S.U.A. cu 27%, de industria Canadei cu 31 la sută, de Italia cu 28%, de Franța cu 20%.

De aici rezultă că, în condițiile unor ritmuri apropiate de creștere, sporește mult importanța potențialului absolut pe care îl deține fiecare dintre țările capitaliste atunci cînd este vorba de a aprecia raporturile de forțe dintre ele. Desigur, este greu să se facă prognoze asupra evoluției ritmurilor de creștere în viitor în principalele țări capitaliste ; dar concluzia ce se desprinde din examinarea acestor ritmuri în perioada postbelică este aceea că aceste țări dispun de suficiente posibilități pentru a accelera în anumite perioade ritmul reproducției, au încă posibilități de sporire simțitoare a producției lor industriale. În același timp, după cum reiese din datele prezentate mai sus, reproducția se înfăptuiește în ritmuri foarte inegale de la o țară la alta și de la o perioadă la alta în fiecare din țările respective.

În prima perioadă, pînă în 1957, S.U.A. au înregistrat, după Anglia, cel mai scăzut ritm de creștere a producției industriale. Acest fapt a făcut pe unii cercetători din rîndurile economiș-

1) Vezi Michael Shanks : The Stagnant Society, Penguin Books, Baltimore — Maryland, 1961.

2) Considerînd producția industrială a anului 1963 = 100, în 1967 ea reprezenta în S.U.A. — 127%, în R.F.G. — 114%, în Anglia — 112%, în Franța — 120%, în Italia — 128%, în Japonia — 162%, în Canada — 131%. (U.N. Monthly Bulletin of Statistics, June, 1968).

tilor marxişti să considere că şi în viitor economia americană se va dezvolta în ritmuri scăzute, continuînd să bată de fapt pasul pe loc. Trebuie spus că această generalizare, care nu se baza pe o examinare atentă a posibilităţilor economiei americane, a avut urmări teoretice şi chiar practice dăunătoare. Astfel, unii economişti marxişti au acreditat părerea că Statele Unite reprezintă modelul pe care îl urmează în dezvoltarea lor celelalte ţări principale capitaliste şi, ca atare, au prezis că acestea, îndeosebi ţările din Europa occidentală, îşi vor încetini şi ele ritmul de dezvoltare, ajungînd la acelaşi nivel redus de sporire a producţiei, cunoscut de industria americană în perioada 1951—1957.

Faptele au arătat însă că teza încetinirii inevitabile a ritmului de creştere a industriei americane şi a stagnării economiei S.U.A., ca urmare a ritmurilor ei scăzute, nu a avut o bază reală. În ultimii ani, economia americană, îndeosebi industria, a cunoscut ritmuri mai ridicate de dezvoltare, atît faţă de perioadele sale anterioare, cît şi faţă de producţia industrială a celorlalte ţări capitaliste.

Sporul anual al producţiei industriale (în procente) *)

	1963	1964	1965	1966
Întreaga lume capitalistă	5,3	8,0	6,7	6,3
S.U.A.	5,6	6,0	8,5	9,2
R.F.G.	3,8	8,8	5,4	1,9
Franţa	4,9	7,0	2,2	6,4
Italia	8,5	1,2	4,8	13,6
Anglia	3,5	7,6	3,1	1,5
Japonia	9,8	17,0	4,0	12,4
Canada	7,3	9,0	8,3	7,6

*) Monthly Bulletin of Statistics, February, May 1967.

După cum reiese din cifrele tabelului de mai sus, Statele Unite au înregistrat sporuri anuale ale producţiei industriale care au depăşit chiar ritmurile medii pe întreaga lume capitalistă. În orice caz, ele au avut un ritm ce a întrecut simţitor creşterile cunoscute de ţările din Europa occidentală, care, potrivit afirmaţiilor economiştilor amintiţi mai înainte, ar fi trebuit să păşească pe urmele Statelor Unite. După cum se vede, în perioada cuprinsă în tabel, situaţia s-a inversat. De asemenea, trebuie ţinut seama că unele din ţările Europei occidentale, cum este Italia, şi-au accelerat ritmul în ultima vreme. Este adevărat că una din principalele ţări capitaliste vest-europene care înainte a cunoscut un ritm rapid de creştere, anume Republica Federală a Germaniei, a înregistrat în ultimii ani o încetinire a ritmului său de creştere. În 1967, în ţările capitaliste principale, cu excepţia Japoniei, ritmul de creştere a producţiei industriale s-a încetinit, dar fenomenul s-a petrecut în proporţii diferite, afectînd îndeosebi R.F.G., Anglia, S.U.A. şi mai puţin Italia şi Franţa.

Examinarea ritmului de creştere a producţiei industriale în principalele ţări capitaliste, cît şi pe ansamblul lumii capitaliste, reflectă inegalitatea continuării procesului de dezvoltare industrială a acestor ţări în perioada postbelică. Compararea ritmului realizat de principalele ţări capitaliste după cel de-al doilea război mondial cu perioade anterioare arată că, în anii postbelici, reproducţia s-a înfăptuit într-un ritm superior celui din intervalele de timp precedente, dar inferior celui înregistrat de ţările socialiste. Astfel, sporul mediu anual al producţiei industriale a lumii capitaliste a fost de 5,9% între anii 1948—1966, faţă de 4% în perioada 1889—1913, şi 2% în perioada 1913—1937. Dar procentul realizat de ţările capitaliste în perioada de după cel de-al doilea război mondial este de 2—2,5 ori mai mic decît ritmul înregistrat de ţările socialiste.

Una din trăsăturile principale ale fondului pe care acţionează legea dezvoltării inegale după cel de-al doilea război mondial o constituie desfăşurarea *revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane.*

În aceste condiţii, *ritmul înalt de creştere şi introducerea rapidă a realizărilor tehnicii moderne, dezvoltarea inegală a diverselor ramuri au determinat o serie de modificări în locul pe care-l ocupă diferitele ţări în diviziunea internaţională a muncii din lumea capitalistă.* Aceste modificări sînt slab reflectate de indicatorii valorici sau procentuali. O imagine mult mai corectă dau indicatorii naturali.

Datele referitoare la producţia principalelor produse industriale relevă deplasările petrecute în domeniul *energetic.* Ca urmare a scăderii însemnătăţii cărbunelui în balanţa energetică, S.U.A., Anglia, Italia, Belgia, Canada aveau în 1966 o producţie de cărbune sub nivelul celei din 1948. Cu toate acestea, unele ţări, ca Japonia, R.F.G., Franţa, fiind lipsite de alte resurse energetice, şi-au sporit, deşi într-un ritm lent, producţia de cărbune, pentru a face faţă cerinţelor economiei lor naţionale. Între principalele ţări capitaliste, S.U.A. au o situaţie privilegiată în privinţa asigurării cu petrol şi gaze. Sporindu-şi simţitor producţia proprie, acaparînd surse din alte ţări, S.U.A. dispun astăzi de însemnate cantităţi de petrol şi gaze, care le-au permis să dezvolte rapid termoenergetica şi petrochimia. Deşi toate ţările capitaliste principale, sub imperiul necesităţilor progresului tehnic, şi-au sporit rapid producţia de energie electrică, totuşi S.U.A., care au mărit producţia lor de peste 4 ori între 1948 şi 1965, se află cu mult înaintea celorlalţi concurenţi. Producţia de energie electrică a Japoniei, Angliei, R.F.G., Canadei, Franţei şi Italiei luate la un loc reprezenta în 1967 circa 72% din producţia S.U.A. Inegalitatea dezvoltării în producţia de energie electrică se observă şi în schimbările de locuri petrecute între anii 1948 şi 1967 în rîndul principalelor ţări capitaliste: Japonia a avansat de pe locul 4 pe locul 2; Anglia a trecut de pe locul 2 pe locul 3; Canada a dat înapoi de pe locul 3 pe locul 5; R.F.G. a avansat de pe locul 5 pe locul 4. Deşi Franţa şi Italia au rămas pe aceleaşi locuri, totuşi mărimea absolută a diferenţei dintre producţiile lor de energie electrică a crescut în acest interval de timp.

Revelatoare pentru salturile petrecute în dezvoltarea unor ramuri şi schimbările ce au avut loc în producţia de *oţel şi fontă.* Datorită faptului că siderurgia americană şi-a sporit mai lent producţia, iar aceea a concurenţilor — îndeosebi a Japoniei şi a R.F.G. — a crescut mai rapid, decalajul dintre S.U.A. şi aceste ţări a devenit mai mic. În 1967, producţia de oţel a Japoniei, R.F.G. şi Angliei, luate la un loc, depăşea pe cea a S.U.A., iar la fontă producţia lor se apropia foarte mult de cea americană. Inegalitatea dezvoltării şi-a spus cu putere cuvîntul în acest domeniu. În timp ce în 1948 producţia de oţel a Angliei — situată pe locul al doilea în lumea capitalistă — era *mai mare* de aproape 9 ori decît a Japoniei şi de peste 2,2 ori decît a R.F.G., în 1967, producţia engleză de oţel era *mai mică* de peste 2,4 ori decît cea japoneză şi de 1,5 ori decît cea a R.F.G. În timp ce în 1948 producţia de fontă a Japoniei era *mai mică* de aproape 12 ori decît a Angliei şi de 9,2 ori decît a R.F.G., în 1967 ea era *mai mare* de peste 2,5 ori decît a Angliei şi de 1,4 ori decît a R.F.G.

În condiţiile creşterii accelerate a industriei *chimice,* diferitele ei subramuri s-au dezvoltat inegal, iar în cadrul acestora diversele ţări capitaliste şi-au schimbat locurile. În timp ce în 1948 Franţa ocupa în producţia de îngrăşăminte azotoase locul al cincilea, iar Italia locul al optulea, în 1967 ele s-au situat pe locul al patrulea şi, respectiv, al cincilea, întrecînd alte ţări ca Anglia, Canada, Belgia. Cu excepţia S.U.A., celelalte ţări capitaliste principale se găseau în primii ani după război într-o situaţie aproximativ asemănătoare în privinţa producţiei de mase plastice, fibre şi fire sintetice, cauciuc sintetic. Creşterea vertiginoasă pe care au cunoscut-o aceste ramuri în Japonia şi R.F.G. le-a permis să se distanţeze de celelalte ţări concurente şi să se plaseze ferm pe locuri de frunte. Italia, a cărei producţie de mase plastice era în 1948 de 6,5 ori mai mică decît a Angliei şi de aproape 1,4 ori mai redusă decît a Franţei, a ajuns în 1967 să întreacă producţia engleză cu 13%, iar pe cea franceză cu circa 50%.

Inegalitatea dezvoltării se manifestă cu putere, sub diferite aspecte, şi în *producţia bunurilor de consum.* Ca urmare a creşterii producţiei de fire şi fibre sintetice, în unele ţări — S.U.A., Anglia, Canada — s-a redus producţia de ţesături de bumbac şi a celor de lînă. Alte ţări, însă, au continuat să dezvolte aceste ramuri. Astfel, Japonia se află aproape la acelaşi nivel cu S.U.A. în privinţa producţiei de ţesături de lînă, întrecînd cu aproape 50% producţia Angliei, reputată în întreaga lume în acest domeniu. În producţia ţesăturilor de bumbac, Japonia a lăsat, de asemenea, în urmă Anglia şi R.F.G., precum şi alte ţări care au o puternică bază de materii prime pentru industria textilă, cum sînt Pakistan şi R.A.U. Puternic s-a dezvoltat producţia de încălţăminte de piele în Franţa, care, în acest domeniu, a întrecut Anglia, R.F. a Germaniei, Italia, situîndu-se pe locul al doilea în lumea capitalistă.

Schimbările ce se petrec în economia ţărilor capitaliste dezvoltate, ca urmare a revoluţiei tehnico-ştiinţifice, denotă că în zilele noastre are loc un proces de *pronunţată apropiere a structurilor industriale şi economice* ale acestor ţări. Credem că atenuarea diferenţelor naţionale în structura pe ramură a economiilor diferitelor ţări capitaliste va constitui fondul pe care se va desfăşura în viitor acţiunea legii dezvoltării inegale. Aceasta va spori, după părerea noastră, rolul inegalităţii dezvoltării diferitelor ramuri, la nivel macroeconomic, va contribui la accentuarea concurenţei în lumea capitalistă.

„Pacea — primul drept al omului"

René CASSIN,

preşedinte onorific al Consiliului de Stat al Franţei, laureat al Premiului Nobel pentru pace 1968

René Cassin poate fi socotit o adevărată conştiinţă juridică a Franţei ultimului sfert de veac, într-atît numele său se leagă de documentele de primă însemnătate în viaţa ţării sale începînd de la acordul dintre Comitetul Franţei libere, condus de generalul de Gaulle, şi guvernul britanic prin care, în împrejurările vitrege ale ocupaţiei fasciste, se statuau lupta şi dreptul statului francez la independenţă şi deplină suveranitate. Unul dintre cei mai străluciţi dascăli ai dreptului civil pe care i-a avut şcoala juridică franceză (prima catedră universitară a deţinut-o în 1924), René Cassin asociază activităţii sale de stat şi ştiinţifice (actualmente este membru al Consiliului Constituţional al Franţei) o vastă activitate diplomatică internaţională. A reprezentat ţara sa la Liga Naţiunilor (1924—1938) şi O.N.U. (1946—1958), a participat la crearea U.N.E.S.C.O. precum şi la numeroase alte conferinţe internaţionale. Domeniul căruia i-a consacrat cu o înflăcărată energie partea covîrşitoare a activităţii sale din ultimele decenii este cel al drepturilor omului. René Cassin a prezentat raportul principal în faţa Adunării Generale a O.N.U. care în decembrie 1948 a adoptat la Paris „Declaraţia universală a Drepturilor Omului", a condus ani îndelungaţi Comisia O.N.U. pentru drepturile omului, a exercitat preşedinţia Curţii europene a drepturilor omului. În decizia Comitetului pentru decernarea premiului Nobel pentru pace sînt subliniate pasiunea, competenţa şi consecvenţa cu care René Cassin militează pentru înfăptuirea drepturilor şi libertăţilor fiinţei umane.

O întîlnire recentă cu profesorul Cassin mi-a oferit privilegiul de a completa schiţa biografiei sale, prin contactul direct cu ideile şi farmecul pe care îl degajă o conversaţie cu această octogenară personalitate care-şi surprinde toţi interlocutorii prin vigoarea gîndirii, prospeţimea replicilor, fermitatea convingerilor.

Răsfoind un exemplar al revistei „Lumea" pe care i-l prezentasem, profesorul Cassin îmi spune :

— Am cunoscut şi alţi cîţiva gazetari români. Acei care îl însoţeau pe Nicolae Titulescu la Liga Naţiunilor sau la Paris.

— L-aţi cunoscut deci pe Titulescu.

— Foarte bine. Înainte de a-l fi cunoscut la Liga Naţiunilor, unde am conlucrat în zeci de subiecte, ştiam că Nicolae Titulescu era una din gloriile universităţii din Paris, care i-a şi propus să-l reţină, în corpul său profesoral. Titulescu, însă, ca un mare patriot ce era — şi cum a rămas pînă la sfîrşitul zilelor sale, deşi s-a văzut după 1936 aproape exilat — a preferat să revină în România, deşi nutrea pentru Franţa o mare afecţiune. Poate că prin Titulescu am început să cunosc România şi s-o îndrăgesc. Păstrez şi astăzi amintirea călătoriei făcute în ţara dumneavoastră acum aproape patru decenii. Am discutat la Bucureşti cu mulţi intelectuali de larg orizont între care cu cîţiva juriştі eminenţi. De altfel, o serie de studenţi români mi-au urmat cursurile la Paris. Îl reţin pe Tudor Popescu, astăzi el însuşi un distins profesor la facultatea de ştiinţe juridice din Bucureşti, cu care în ultimii ani am avut fericite schimburi de păreri la reuniuni ale unor organisme internaţionale.

— Care vi s-a părut a fi fost momentul cel mai important al prezenţei lui Titulescu la Liga Naţiunilor ?

— Sînt, desigur, extrem de numeroase capitolele activităţii acestui prodigios diplomat care ne uluia pe toţi cei prezenţi la Geneva. Ceea ce am admirat cel mai mult la Titulescu a fost străduinţa sa neîntreruptă pentru a se căuta organizarea unui sistem de relaţii internaţionale bazat pe echitate, egalitate şi respect reciproc. Din păcate, Liga nu a reuşit decît în prea mică măsură să aducă la îndeplinire ţelurile pentru care a fost creată. Acest imbroglio istoric nu poate diminua însă meritele celor care, în mod sincer şi perseverent, cum au fost Herriot, Briand, Barthou, Titulescu — au vrut să aşeze naţiunile într-un sistem de siguranţă care să le ferească de spectrul războiului. Pentru a vă răspunde direct, apreciez că acţiunile lui Titulescu au fost menite să anime la Liga Naţiunilor o rezistenţă, o solidaritate şi o atitudine hotărîtă împotriva agresiunilor fasciste şi a războiului.

— Binecunoscuta dumneavoastră contribuţie la definirea Declaraţiei universale a Drepturilor Omului îmi sugerează întrebarea despre raportul dintre aceste drepturi şi libertăţi şi pacea naţiunilor.

— O legătură mai directă nu poate fi imaginată. Pot spune că dreptul la pace este întîiul drept al omului, al popoarelor, al întregii comunităţi a naţiunilor. Deci un drept primordial naţional, regional, mondial. Iată de ce consider Declaraţia universală a Drepturilor Omului precum şi pactele care au fost elaborate acum în anii din urmă drept complemente necesare şi importante ale Cartei Naţiunilor Unite, care proclamă solemn angajamentul de a nu mai admite flagelul războiului, de a asigura securitatea tuturor statelor, de a înlesni progresul popoarelor. Drepturile omului şi libertăţile fundamentale nu pot fi desigur reduse doar la necesitatea de a garanta pacea. Dar pacea înseamnă pentru noţiunea de „drepturile omului" însăşi existenţa. Războiul creează dreptul de a restrînge, de a limita, de a mutila şi chiar de a nega drepturile şi libertăţile fundamentale. Oamenii ca mine, care au trecut prin două războaie mondiale şi au asistat la năruirea atîtor speranţe ale popoarelor, ar putea fi înclinaţi spre pesimism. Dar nu acesta este cazul meu. După ce am petrecut primii doi ani ai războiului din 1914 în tranşee, m-am înapoiat rănit în Franţa şi am căutat să ajut la organizarea alinării suferinţelor orfanilor, văduvelor, invalizilor. Atunci cînd „ciuma brună" s-a extins asupra ţării mele, am fost primul francez care am părăsit Bordeaux-ul pentru a răspunde apelului generalului de Gaulle de a pregăti Franţa liberă şi combatantă. Dacă s-a putut acţiona în acele condiţii excepţional de grele, cu atît mai mult sînt convins că putem şi avem datoria să acţionăm în zilele noastre.

— Care credeţi că sînt direcţiile care solicită în cea mai mare măsură eforturile omenirii contemporane ?

— În primul rînd, efortul de a menţine pacea, în situaţia în care focarele de nelinişte şi încordare — Vietnamul şi Biafra sînt doar două exemple — nu lipsesc. Dar sînt şi alte domenii pe care le găsesc capitale. Efortul de a birui subdezvoltarea. Este un efort de o amploare uriaşă care nu se închide o dată cu dobîndirea independenţei noilor state. Subdezvoltarea este o stare complexă care are consecinţe economice, sociale, politice asupra naţiunilor respective şi a vieţii internaţionale. În fond, subdezvoltarea este o formă sui generis a discriminărilor trecutului. Pentru prima oară în istorie, în vremea noastră, discriminările — de orice fel — au devenit definitiv anacronice. Ele grevează însăşi viitorul omenirii. Am trăit şi am văzut imensul cortegiu de suferinţe generate de discriminări. Nădăjduiesc că oamenii vor găsi în ei puterea de a le elimina spre binele tuturor popoarelor. Alături de bătălia împotriva analfabetismului, mizeriei, maladiilor, subnutriţiei, şi aliată în această bătălie, ştiinţa reprezintă în stadiul actual unul din focarele de concentrare a efortului uman. De la aventura cosmică la aventura transplantului cardiac, totul devine posibil. Nu cred că va trebui mai mult de un deceniu pentru ca ştiinţa şi tehnica să capete cu totul alte proporţii în viaţa oamenilor. Sîntem datori să sesizăm mai repede ritmul transformărilor ştiinţelor, pentru că omul trebuie să pună toate aceste descoperiri, de la cele biologice la cele matematice, în serviciul păcii, demnităţii umane şi progresului popoarelor.

Perspective în cooperarea culturală europeană

René MAHEU

director general al Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură

Începînd de marți 15 octombrie, la Palatul U.N.E.S.C.O. din Place Fontenoy, se desfășoară lucrările celei de-a XV-a conferințe generale a Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură. Delegațiile celor peste 120 de state membre ale instituției specializate — între care și delegația guvernamentală a Republicii Socialiste România, condusă de Vasile Gliga, adjunct al ministrului afacerilor externe — vor dezbate timp de 35 de zile raportul de activitate al organizației pe ultimii doi ani, vor adopta programul și bugetul pe 1969—1970, vor lua cunoștință de datele preliminare ale contribuției U.N.E.S.C.O. la viitorul Deceniu al dezvoltării, organizat de O.N.U. (1971—1980), vor alege noul director general.

Interviul pe care directorul general al U.N.E.S.C.O., René Maheu, a binevoit să-l acorde revistei „Lumea" a avut ca unică temă cooperarea culturală europeană, proiectînd în spirit sintetic cîteva din coordonatele acesteia.

— Care ar fi jaloanele actuale ale cooperării europene sub egida U.N.E.S.C.O. ?

— Dați-mi voie să vă răspund printr-o scurtă paralelă istorică datorită căreia vor putea fi distinse mai precis schimbările calitative operate în ultimii ani în domeniul cooperării dintre statele europene membre ale organizației pe care am misiunea să o conduc. Mă refer la distanța care separă două evenimente deosebit de importante în programul U.N.E.S.C.O. : cea de-a 4-a conferință regională a Comisiilor naționale U.N.E.S.C.O. din țările europene, care a avut loc în 1962 la Sofia, și cea de-a 5-a reuniune de acest fel desfășurată în iunie anul acesta la Monaco. Aveam ocazia să constat acum șase ani în capitala bulgară că se impune, ca o necesitate, dialogul la scara întregului continent. Eram obligat să constat atunci, cu părere de rău, că, deși apăruseră inițiative meritorii, activitatea organizației noastre rămînea, în Europa, fragmentară și limitată, mult sub posibilitățile națiunilor europene de a afirma spiritul colaborării culturale și științifice. Anii care s-au scurs ne-au oferit posibilitatea să apreciem substanțialul progres înregistrat în domeniul cooperării europene prin intermediul U.N.E.S.C.O.

Doresc să relev că faptul cel mai semnificativ din acești ani mi se pare a fi răspîndirea convingerii că U.N.E.S.C.O. poate oferi tuturor statelor europene un teren de cooperare fructuoasă. Datorită faptului că guvernele și-au însușit o atare convingere, a devenit posibil ca, încă la conferința generală din toamna anului 1966, să înscriem în fiecare din marile capitole ale programului 1967/1968 activități specific europene. Cea mai importantă dintre acestea a fost conferința miniștrilor învățămîntului din țările Europei, care a avut loc la Viena în noiembrie 1967. Sînt bine cunoscute rezultatele extrem de valoroase ale acestui for internațional care a reunit (pentru prima oară după 1914) pe miniștrii învățămîntului din 29 de state europene. Înarmați cu această experiență, pregătim acum conferința europeană a miniștrilor însărcinați cu problemele de știință. O întrunire de experți pregătitoare a acestei conferințe a și avut loc în aprilie la București și nutresc încrederea că în prezent calea este deschisă pentru noi inițiative în privința reuniunilor europene de nivel ministerial în domeniile de competența U.N.E.S.C.O.

Sînt sigur că actuala conferință generală va identifica noi posibilități și va încuraja noi inițiative care să permită stimularea largă a activității U.N.E.S.C.O. Din acest punct de vedere aș putea remarca rodnicia schimbului de vederi și a cooperării între comisiile naționale din diferite state europene, indiferent de apartenența acestora la un sistem social-economic sau altul, sau la concepții filozofice și politice diferite.

— Am ascultat deseori opiniile formulate la U.N.E.S.C.O. despre prezența României în activitatea acestei instituții specializate. Cum ați defini dumneavoastră, domnule director general, contactele dintre U.N.E.S.C.O. și Republica Socialistă România ?

— Am mai avut prilejul de a spune și nu ezit să o repet. Cooperarea României la U.N.E.S.C.O. decurge excelent. Am avut cinstea de a fi primit, vara aceasta, de președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, precum și de alți factori de răspundere ai statului român, cărora le-am împărtășit prețuirea acestei activități și a spiritului de constructivă înțelegere care o însuflețește. Colaborarea dintre autoritățile românești, dintre diplomații culturii românești și diferitele divizii din cadrul U.N.E.S.C.O. impulsionează colaborarea general-europeană și se constituie într-un model demn de a fi menționat. Știu că opinia publică românească cunoaște de la surse politica țării, totuși îmi îngădui să citez, cu titlu de exemplu, cîteva acțiuni românești de larg și binemeritat răsunet. Studiul culturilor și civilizațiilor balcanice, consfătuirile comisiilor naționale pentru U.N.E.S.C.O. din țările balcanice, promovarea în rîndurile tineretului a idealurilor de pace, înțelegere și respect reciproc sînt doar cîteva dintre inițiativele românești care au avut urmări fericite în activitatea U.N.E.S.C.O. Voi insista asupra contribuției românești la reușita celei de-a 5-a conferințe a comisiilor europene pentru U.N.E.S.C.O. La Monaco, delegația română a prezentat un document de lucru elogiat unanim și care a permis adoptarea unei rezoluții extrem de utile pentru dezvoltarea programului de cooperare europeană sub auspiciile U.N.E.S.C.O. și a rolului comisiilor naționale în acest context.

Întrebările adresate lui René Maheu nu au neglijat nici aspectul conexiunii dintre activitățile europene și cele mondiale ale U.N.E.S.C.O.

— Concepută pe criteriul universalității, U.N.E.S.C.O. trebuie să-și îndrepte atenția spre diferite regiuni ale lumii, fără însă a se depărta de caracterul ei necesarmente mondial. Dacă s-ar uita criteriul universalității, ea s-ar îndepărta implicit și de Europa, întrucît știut este că Europa însăși nu se izolează de celelalte zone ale globului. În acest spirit, mă gîndesc cu speranță îndreptățită la intensificarea fluxului cooperării intelectuale intraeuropene, cooperare socotită una din dimensiunile dialogului dintre toate țările vechiului continent, care nu încetează să îmbogățească omenirea cu valorile geniului creator al popoarelor ce-l locuiesc.

— Cel mai important fapt este însăși posibilitatea pe care o avem astăzi de a vorbi despre o cooperare pe plan general european, în domeniile care formează obiectul preocupărilor U.N.E.S.C.O., ca despre o realitate. Nu mai departe decît în urmă cu zece-cincisprezece ani, deși U.N.E.S.C.O. exista, o asemenea discuție ar fi părut o utopie, dacă nu o erezie în climatul de atunci, dominat de războiul rece. Nu se poate despărți activitatea instituțiilor internaționale de mediul în care ea are loc. Și trebuie să recunoaștem că, în anii din urmă, atmosfera politică în Europa și în lume — cu toată persistența unor zone de conflict și a multor litigii — s-a schimbat considerabil ca urmare a tendințelor spre destindere și cooperare. Nu se poate omite că în opera de destindere europeană comisiile naționale U.N.E.S.C.O. s-au manifestat cu asiduitate. Aceasta ne confirmă convingerea de a nu slăbi efortul nostru pentru o continuă îmbunătățire a raporturilor dintre state și națiuni, pentru izgonirea definitivă a înghețului războiului rece, pentru realizarea unei comprehensiuni atît de necesare unei păci durabile.

Secretul Suediei

De la trimisul nostru, Felicia Antip

„Iată salonul albastru", spune ghidul. Or, noi ne aflăm într-o vastă încăpere de cărămidă roșie, construită în stilul unei piețe italienești. Și totuși așa se numește holul primăriei din Stockholm : salonul albastru. Arhitectul Ragnar Östberg, autorul acestei impunătoare construcții, intenționase să-l zugrăvească în albastru, dar fascinat de coloritul cald al cărămizilor mari și poroase a hotărît să-l lase „la roșu". Prospectele, reportajele anticipative se difuzaseră în toată lumea, căci primăria, care avea să fie inaugurată în ajunul „midsomerului" (sărbătoarea solstițiului de vară) din anul 1923, la a 400-a aniversare a intrării regelui Gustav Vasa, fondatorul Suediei moderne, în Stockholm, era un monument unic în felul său. Într-o vreme cînd oamenii de pretutindeni se deprindeau să viziteze și să admire catedrale și castele ridicate în secolele care își etalaseră barbar sau subtil bogăția în creații arhitectonice costisitoare, suedezii construiau un elegant simbol al ideii independenței pe care o întruchipează pentru ei Gustav Vasa. Poate pentru prima oară în istorie, enormei investiții îi corespundea un standard general de viață pe măsura ei. „Salonul de aur" în care are loc anual solemnitatea decernării Premiilor Nobel este îmbrăcat într-un mozaic format din 18 milioane de piese cubiče. Fondul este nu „auriu", ci aur curat, aur de 16—18 carate în cuburi masive.

Stockholmul a meritat o asemenea primărie, a cîștigat-o prin hărnicia și deosebita ingeniozitate a locuitorilor săi. Din turnul primăriei vezi pînă în depărtări întortocheatul arhipelag stockholmez (25 000 de insule? 250 000? Nimeni nu le-a numărat încă), introdus în literatura universală de August Strindberg. Și mai vezi orașul structurat ca un fagure de miere, în care linii curbe separă net mari unități arhitectonice distincte. Un oraș frumos. O țară frumoasă. Culoarea „salonului albastru" nu e un simplu accident. Născută sub cerul nordului, Suedia a optat pentru coloritul cald. Griul pare necunoscut prin părțile locului. De-a curmezișul țării, de la Stockholm spre sud-vest, în peisajul urban (sau cvasi urban atunci cînd e vorba de așezări mici) predomină roșul, galbenul, verdele, în nuanțe vii sau pale și îmbinări neașteptate. La Götteborg, unul dintre cele mai încîntătoare orașe-port ale lumii, culoarea devine frenetică. Ea este elementi determinant al arhitecturii, născocește structuri și combinații uluitoare.

Pasiunea pentru o urbanistică elegantă și funcțională a determinat experimente extrem de valoroase. Sînt celebre în întreaga lume cartiere noi ale Stockholmului ca Vällingby sau Farsta (lumină provenind de la o centrală atomo-electrică, soluționare originală a problemei circulației prin situarea arterelor de comunicații și a clădirilor pe mai multe nivele, un centru social și comercial ingenios amplasat).

Pe măsura acestei pasiuni este gustul pentru interioare confortabile, calde. Suedezul muncește mult, face mult sport în aer liber (cele aproape 1 500 000 de bărci cu motor sînt doar una dintre mărturiile acestei preocupări) dar își petrece o mare parte a timpului în casă. Iarna lungă, nopțile ei nesfîrșite cer o compensație. Nu e de mirare că mobilarea și iluminarea locuințelor s-au transformat într-o artă practicată pe scară de masă. Ca și în celelalte țări scandinave, lămpile, scaunele, canapelele sînt semnate ca niște tablouri. Fiecare suedez își realizează cu ajutorul lor o compoziție proprie, foarte personală. Pe cît de simplă și de funcțională e îmbrăcămintea, pe atît de savant aranjate sînt interioarele. Bucătăriile tind să devină mici laboratoare ultramoderne. Agregatul frigorific și cuptorul electronic sînt un aparataj costisitor dar eficient de economisire a timpului gospodinei care, în majoritatea covîrșitoare a cazurilor, muncește și în afara căminului : în două-trei minute, cu ajutorul lor se pregătește orice mîncare proaspătă.

NU A EXISTAT NICI UN „MIRACOL"

Evident, toate aceste rafinamente vădesc nu doar bun gust, nu doar aptitudinea de a crea confort și de a te folosi de el, ci în primul rînd un nivel general de trai ridicat. Cum s-a ajuns aici ? Ceea ce caracterizează societatea suedeză este ritmicitatea progreselor ei. Ar fi greșit să se vorbească despre un „miracol suedez". Termenul își poate găsi eventual aplicabilitate în cazul saltului senzațional al unei economii precare sau distruse de război. În Suedia, cauzele care au determinat avîntul economic s-au înlănțuit și stimulat reciproc într-un mod firesc. J. J. Servan-Schreiber analizează „motoarele specifice ale dinamismului suedez". „Tipul suedez — scrie el cu referire la ceea ce numește stadiul societății postindustriale — nu seamănă nici cu cel american, nici cu cel japonez. Originalitatea tipului suedez constă în regruparea inteligentă, într-o singură țară, a unor factori existenți într-un mod mai puțin coerent și în alte societăți industriale". Dar la factorii înșirați de autorul „Sfidării americane" și chiar înainte de ei, suedezii înșiși adaugă, atunci cînd se autoanalizează, alții. Mai întîi, îndelungata epocă de pace. Apoi, marea ingeniozitate tehnică și atitudinea exemplară față de muncă, determinate parțial de lipsa cronică de mînă de lucru, parțial de trăsături specifice ale poporului suedez. Lista poate fi continuată și, în orice caz, fiecare din componentele ei merită o studiere atentă. Căci toate la un loc oferă cheia pentru înțelegerea evoluției țării descrise de Selma Lagerlöf în cel mai frumos și fabulos dintre manualele de geografie ale lumii. Nesfîrșitele întinderi acoperite cîndva doar de păduri și lacuri produc azi neobișnuit de multe bogății pe metru pătrat. Sau, dacă preferați, pe cap de locuitor. Cum ? E o întrebare cu răspunsuri multiple și extrem de interesante.

Considerente social-istorice, condițiile geografice și de climă i-au obligat întotdeauna pe suedezi să fie eficienți, să muncească spornic, să descopere soluții tehnice mereu mai avansate, să-și organizeze metodic producția și viața. Astăzi nu se face nici un pas în materie de industrializare, raționalizare, măsuri economice sau sociale fără a se precalcula minuțios consecințele.

Veșnic în criză de mînă de lucru, suedezii au trebuit, întotdeauna, să găsească soluții de simplificare și raționalizare a proceselor de producție : „Inventezi atunci cînd ești obligat s-o faci".

Pentru a înțelege de ce, dintre toate țările capitaliste dezvoltate, Suedia este poate singura care n-a cunoscut cu adevărat niciodată plaga șomajului, trebuie să ne întoarcem cu exact un secol în urmă. 1868 a fost pentru suedezi Anul Negru. O secetă înspăimîntătoare făcuse să piară recoltele și animalele, incendiase pădurile. Iarna avea să fie foamete. Vreo 20 000 de suedezi și-au părăsit definitiv țara, plecînd spre America. A fost începutul unei mari mișcări migratorii care pînă în 1925 urma să strămute în Statele Unite peste 1 200 000 de suedezi. Alături de 600 000 de norvegieni, 300 000 de finlandezi și 100 000 de danezi ei au completat conglomeratul american. Dar Scandinavia s-a resimțit puternic. Prin 1910, o cincime dintre suedezi trăiau dincolo de Ocean. Romanul lui Wilhelm Moberg „Emigranții", tradus în 15 limbi, a descris sugestiv odiseea celor plecați. Mulți dintre ei (18 la sută) s-au înapoiat în cele din urmă. După primul război mondial emigrația a încetat, iar după cel de-al doilea război, Suedia a atras, dimpotrivă, aproape jumătate de milion de imigranți proveniți din alte state europene. Dar nici astăzi Suedia nu are decît 17 locuitori pe kilometru pătrat (față de 225 în Anglia și 378 în Olanda). În anii industrializării, Suedia, săracă în mînă de lucru, a trebuit să învețe s-o folosească în modul cel mai economicos și cel mai eficient cu putință.

Astăzi lucrează toată lumea : bărbați, femei, chiar și copiii sînt deprinși de la vîrsta cea mai fragedă să presteze muncă salariată, evident, după puterile lor. Există un adevărat cult al muncii bine îndeplinite.

Calificarea profesională durează toată viața. Un muncitor cu o profesie stabilă trebuie să facă necontenit eforturi pentru a nu fi lăsat în urmă

Primăria din Stockholm

de progresul rapid al tehnicii. Sînt destul de numeroase și cazurile în care se pune problema schimbării meseriei : fie că ramura de producție respectivă își reduce activitatea, fie că muncitorul însuși dorește să facă altceva. O instituție specială, Oficiul național al forței de muncă, organizează permanent cursuri de perfecționare și de recalificare pentru adulți, cu preocuparea de a prevedea cît mai exact viitoarele necesități ale industriei. În Statele Unite, este abia în studiu sau într-o fază experimentală incipientă acest sistem de combatere a șomajului structural care, în Suedia, dă de multă vreme rezultate. Oamenii muncii au de altfel la îndemînă o multitudine de forme de lărgire a orizontului lor profesional și cultural. De peste o sută de ani, învățămîntul pentru adulți se dezvoltă paralel cu transformările economice și sociale. Se poate vorbi de o adevărată mișcare populară de răspîndire a culturii. Există, de pildă, 13 asociații educaționale recunoscute și sprijinite de Ministerul învățămîntului. Fiecare dintre aceste asociații („Asociația educațională a muncitorilor", „Asociația de învățămînt a școlii cetățenești", „Asociația educațională rurală" etc) desfășoară o activitate pe plan național. Participă anual la activitatea cercurilor lor de studii peste un milion de adulți, cărora li se oferă posibilitatea de a dobîndi cunoștințe de filozofie, psihologie, limbi străine, muzică, literatură, artă, istorie, geografie, drept, tehnologie, economie, finanțe, științe naturale, medicină, sport.

Și astfel, oameni care n-au făcut studii superioare (de multe ori nu-i lasă nici pe copiii lor să facă) învață din proprie inițiativă, fără perspectiva unei diplome, doar pentru a-și lărgi orizontul. Și mai evidentă este această înclinare dezinteresată către știință și cultură la elevii așa-ziselor „școli medii populare". Create încă din anul 1860, aceste școli oferă cunoștințe generale adulților absolvenți ai școlii elementare obligatorii de nouă ani. Elevii sînt toți interni, iar cursurile durează doi ani. Unii dintre absolvenții școlilor medii populare se îndreaptă acum către forme superioare de învățămînt, cum ar fi școlile de asistenți sociali, de infirmieri etc. Cei mai mulți se întorc însă la vechile lor locuri de muncă, pentru că nu au urmărit altceva decît să afle lucruri noi. Există și alte tipuri de programe — conferințe, cercuri artistice etc. — decurgînd din aceeași tradiție, care a apărut și s-a dezvoltat la țară, în nopțile lungi ale îndelungatei ierni scandinave. Oamenii aceștia serioși, harnici, îndemînatici, care privesc cu egal respect orice muncă și năzuiesc continuu spre autoperfecționare, reprezintă prin întreaga lor ființă și istorie motorul progresului suedez.

INTELIGENȚA, MATERIE PRIMĂ

An după an, deceniu după deceniu, suedezii au construit un edificiu prosper. La început au părăsit agricultura pentru a se dedica prelucrării lemnului. Mai tîrziu au trecut în masă în noile sectoare industriale. În ferme, unde trăia și lucra la mijlocul secolului trecut 80 la sută din populație, a rămas doar 8 la sută. Două criterii de bază au orientat dezvoltarea industrială : criteriul materiilor prime proprii și cel al investirii inteligenței proprii. Suedia nu a dus niciodată o politică protecționistă, nu și-a subvenționat industria proprie pentru a o face competitivă pe piața mondială și nici nu a frînat accesul produselor străine pe piața ei. Taxele ei vamale au fost totdeauna relativ mici iar cote de import nu a aplicat decît între 1947 și 1949. Pentru a face față concurenței străine, industria suedeză trebuia să dea neapărat produse mai ieftine și de calitate superioară. De aceea s-a concentrat asupra industriei miniere și metalurgice, a constructiilor navale și a producției de hîrtie și alte derivate ale lemnului. Un sfert din producția industrială a Suediei este dedicată exportului, dar mărfurile principale se vînd în străinătate într-o proporție mult superioară mediei (minereuri — 80 la sută, hîrtie — 73 la sută, vapoare — 74 la sută, cherestea — 65 la sută, automobile — 48 la sută, mașini-unelte și alte produse ale industriei metalurgice — 30 la sută).

Această politică industrială a permis o specializare extraordinară. Ceea ce nu se fabrică în Suedia se cumpără ca produs finit, dar ceea ce se fabrică este suedez de la A la Z. „Există, îmi explica dl Wilhelm Paues, de la Federația industriilor suedeze, o concepție îngustă despre industrie, care o privește doar la nivelul uzinei producătoare. În realitate, prin industrie trebuie înțeles întregul lanț de oameni care conlucrează din momentul proiectării pînă la acela al vinderii mărfii. Pentru a fi competitiv trebuie să investești enorm în brain-trust, în tot ceea ce ține de domeniul cercetării și al proiectării". Suedia produce aproape exclusiv

→

pe bază de licențe și patente suedeze. În ramurile pe care și le-au ales, suedezii se străduiesc și adesea izbutesc să fie neîntrecuți : „Primul care s-a gîndit la asta a fost un suedez", subliniază cu mîndrie prospectele care prezintă invenții și inovații răspîndite astăzi în întreaga lume. Bugetul cercetării științifice pare disproporționat în raport cu piața internă suedeză. De aceea, Suedia a privit întotdeauna spre exterior, militînd pentru liberalizarea comerțului, internațional ca pentru o cauză vitală.

UN „CAL TROIAN"

Ținînd seama de capacitatea industriei suedeze nu este surprinzător faptul că în orientarea comerțului exterior se observă o oarecare tendință expansionistă. Contrariată de barierele tarifare și de diversele măsuri protecționiste adoptate de unii dintre partenerii tradiționali și potențiali, dar mai ales de Piața comună, această tendință a căutat și caută încă posibilități de a le escamota. Trei sferturi din exporturile suedeze sînt îndreptate spre Europa. În toate organismele și la toate conferințele avînd ca preocupare comerțul internațional (deci, în cadrul O.E.C. și apoi la O.E.C.D., la G.A.T.T. iar în afara Europei la conferința U.N.C.T.A.D.), delegații suedezi au insistat întotdeauna pentru o cît mai liberă circulație a mărfurilor.

Să notăm că exporturile Suediei în cele șase țări membre ale C.E.E. au reprezentat în 1960—31,7 la sută din totalul exporturilor suedeze iar în 1967 numai 26,8 la sută. Deși ca valoare absolută ele au crescut de la 4 la 6 miliarde de coroane suedeze, reducerea procentuală a ridicat probleme serioase economiei suedeze. Dar pentru că tarifele vamale fac din ce în ce mai dificil accesul produselor industriale suedeze în Piața comună, s-a găsit o soluție de tip cal troian : în loc să vîndă în cele șase țări, industria suedeză face investiții pe teritoriul lor. În felul acesta se amortizează mai lesne marile cheltuieli legate de cercetare și inovații. E semnificativ faptul că industria suedeză folosește astăzi un milion de muncitori în țară și încă 200 000 în întreprinderi create pe teritoriul altor țări vest-europene. În ultimii 3—4 ani, firmele suedeze, mi s-a explicat la Stockholm, au devenit mai internaționale. Ele au ajuns la concluzia că o țară mică, așa cum este Suedia, nu oferă suficient teren de desfășurare a activității lor și că este mai rentabil să produci pe loc, în țara căreia îi este destinată marfa respectivă, decît să produci acasă și s-o exporți. Mai ales cînd, pe această cale, ocolești taxele vamale care scumpesc artificial mărfurile. Un capitol special și încă deschis este cel al cooperării nordice. Ținînd seama de obstacolele pe care le întîmpină desfacerea produselor lor în țările C.E.E. (cea mai lovită este Danemarca, ale cărei produse agricole au pierdut principala lor piață de desfacere) ar dori să contracareze pierderile printr-o intensificare a colaborării între ele. Problema nu este însă chiar atît de simplă, și aici se ivesc contradicții și incompatibilități, a căror analiză depășește cadrul articolului de față. Deocamdată să notăm doar că și în comerțul ei exterior Suedia se străduiește să pareze loviturile prin metode de o ingeniozitate... suedeză.

De la trimisul nostru la Sofia, Ilie Șerbănescu

„Cartea în slujba păcii și progresului"

Semnificația unei expoziții, și mai ales a unui tîrg internațional, este implicită. Dar ea apare cu atît mai evidentă cînd exponatele oferite exigenței cumpărătorului, cînd mărfurile destinate unui larg și multilateral schimb, sînt cărți. Mă aflu la Sofia în aceste zile de octombrie cînd capitala Bulgariei prietene își pune la dispoziție cunoscutele și tradiționalele ei oficii de gazdă, Tîrgului internațional de carte, a cincea manifestare de acest gen din Europa (după Leipzig, Varșovia, Frankfurt pe Main și Belgrad).

Mapamondul te întîmpină la intrare inserîndu-și în dimensiunile lui în mod semnificativ cuvintele care au devenit deviza tîrgului : „Cartea în slujba păcii, progresului și prieteniei între popoare". Pavilionul bulgar, care deschide standurile, răspunde primul acestei devize. Alături de cărți cu problematică social-politică, alături de cele cu profil științific și tehnic, reproducerile de artă și literatură sînt larg reprezentate. Reproducerile din comorile artei pictorilor de icoane, cunoscută în întreaga lume, se dovedesc de mare atracție pentru public și specialiști. Alături de lucrările maeștrilor bulgari, clasici și contemporani, poți întîlni operele maeștrilor literaturii universale, ruși, francezi, germani, americani, italieni etc.

Editurile și firmele responsabile cu răspîndirea cărții oferă o asemenea diversitate de exponate, încît este literalmente imposibil să urmărești reprezentarea unei anumite tematici în cadrul tîrgului. Te lași astfel în voia fluxului de vizitatori, urmărind succesiunea amplasării în spațiu a standardurilor diverselor edituri. Ochii îmi cad asupra unor excelente reproduceri de artă plastică italiană și străină, prezentate de firma „Fratelli Fabri editori" din Milano, în timp ce Librairie Universelle din Louvain nu lasă neobservate colecțiile de artă antică, atlasele realizate în condiții grafice deosebite, precum și o excelentă introspecție vizuală și scriptică asupra artei decorului în teatrul mondial.

O admirabilă informare asupra tezaurului artistic mondial este oferită de reproducerile Skira ale firmei geneveze „Webber & Sie". O culegere de albume comentate reprezentînd Renașterea, școlile flamandă, franceză, chineză, persană, rusă, japoneză, precum și romantismul, impresionismul, cubismul și alte diverse manifestări ale plasticii din zilele noastre, se disting în cadrul acestui stand.

Cartea sovietică ocupă un loc pe măsura importanței și dezvoltării ei. Cele mai diverse genuri sînt prezente : de la tematica social-politică la cea științifică, de la literatură și artă la cartea tehnică, de la literatura de popularizare la cea pentru copii. De un plus de interes se bucură cartea științifică și tehnică : o serie de studii și cercetări recente în cele mai diverse domenii își fac apariția pentru prima dată. Un amplu material documentar în legătură cu succesele sovietice în cucerirea spațiului cosmic atrage lîngă standuri foarte mulți vizitatori.

Lîngă pavilionul sovietic expun firme din Belgrad, Praga, Budapesta, Londra precum și cunoscuta Prentice Hall International I.N.C. (New York — London) prezentă cu o prestigioasă colecție de literatură universală și cu numeroase tratate științifice în diferite domenii : biologie, medicină, economie, științe sociale.

După o primă trecere în revistă a tîrgului, se poate observa o tendință destul de pregnantă spre lucrări monumentale, de mare sinteză, enciclopedice, expuse în general de firmele cu tradiție în acest sens. Ies în evidență cele prezentate de Larousse (Grand Larousse, Petit Larousse, Enciclopedia pentru tineret, lucrarea similară rezervată diverselor țări ale lumii), cele ale firmei Meulenhoff Bruna N.V. din Amsterdam și cele ale firmei Burke's Peerage Ltd., editoare a anuarului internațional „Who's Who". Această tendință nu apare, cred, întîmplător, ci

este fără îndoială o urmare a dorinței și necesității de cunoaștere și informare cît mai largă existentă în orice țară și continent.

Pe aceeași linie se înscrie prezența manifestă în diferite standuri a tuturor mijloacelor actuale de cunoaștere prin limbă. Fiecare țară aduce spre popularizare zeci de dicționare bilingve, zeci de manuale pentru învățare, perfecționare și conversație, în și din diverse limbi. Aș cita totuși, avînd o reprezentare puternică în această direcție, editurile de specialitate din Uniunea Sovietică, R. D. Germană, Franța, precum și firma Polyglott din Köln. Un loc aparte îl ocupă firma britanică reprezentînd celebrul Linguaphone Institute Ltd. cu sediul la Londra.

Cartea românească este pusă în valoare într-un mod agreabil și ingenios prin oficiile „Cartimex"-ului. Aș vrea să relev, în primul rînd, prezența în standuri a acelor cărți care, prin specificul lor, contribuie la cunoașterea țării noastre. Studii și monografii cum sînt „Arta veche a Maramureșului", „Ceramica daco-getică", primul volum din Atlasul lingvistic (Oltenia), lucrări de mare anvergură ca Istoria României, sau de popularizare și informare („Arhitectura în România"), reproducerile maeștrilor picturii noastre (Luchian, Aman, Petrașcu etc.), operele clasicilor și scriitorilor contemporani, publicate în diverse limbi, lucrările larg apreciate pe plan mondial ale lui Iorga și Titulescu, își aduc din plin contribuția la aceasta. De aprecieri pozitive s-a bucurat, de asemenea, colecția de literatură universală care, prin formatul cărții și accesibilitate, se dovedește a fi extrem de utilă și foarte căutată.

Se poate afirma că participarea internațională la Tîrg este multiplă și prodigioasă. Aș fi vrut să evit statisticile, dar cîteva cifre se impun. Sînt prezente aproape 400 de edituri și firme de difuzare a cărții din 20 de țări. Din acestea, 200 reprezintă țările socialiste, printre care aș cita Hemus (R. P. Bulgaria), Politizdat (U.R.S.S.), Nolit (Iugoslavia), Deutscher Buchexport und import (R.D.G.), Kultura (Ungaria), Artia (Cehoslovacia), Ars Polona (Polonia). Dintre firmele din celelalte țări amintesc „Socoprint" (Elveția), „Gauthier Villars" (Franța), „Du Monde Entier" (Belgia), „Cambridge University Press" (Anglia), „So. Co. Lib. Ri." (Italia), „Globus Buchvertrieb" (Austria), „Grosshaus Wegner" (R.F.G.) „Plenum Press Inc." (S.U.A.), „Khayat Book" (Liban).

Purtătoare a celor mai nobile aspirații ale popoarelor, cartea este și unul dintre cele mai utile și mai la îndemînă mijloace de informare și apropiere între oameni. Și nu poți să nu ți-aduci aminte și să nu cinstești memoria celui care a făcut posibil acest lucru — Gutemberg, a cărui primă tiparniță a deschis o eră nouă în istoria culturii umane. Nu poți să nu-l omagiezi tocmai acum, cînd este nevoie, mai mult ca oricînd, de înțelegere și pace între popoare. De aceea, un tîrg internațional de carte capătă semnificații deosebite. Iar Sofia s-a dovedit o bună gazdă pentru această manifestare.

Sofia, 15 octombrie

Tribuna congresului. În rîndul de sus (de la stînga la dreapta): Sir Alec Douglas-Home, Reginald Maudling, Edward Heath, Quintin Hogg, Anthony Barber. La pupitru, vorbind, Enoch Powell

BLACKPOOL 2:

Opoziția la începutul sezonului politic

La Blackpool, reuniți la o săptămînă după conferința anuală laburistă, conservatorii ar fi trebuit să urmărească senini dificultățile guvernului. La urma urmelor, laburiștii sînt aceia care trebuie să facă față dificultăților economice; mai mult chiar, ei au recurs pînă în prezent la măsuri drastice pe care nu le-ar fi repudiat mulți conservatori, iar consecința a fost o impopularitate dovedită la mai toate alegerile parțiale din ultimul an. Sondajele de opinie publică indică în continuare un avantaj pentru conservatori; chiar dacă acest avantaj nu mai este în creștere continuă, faptul că pînă la alegeri mai sînt aproximativ doi ani nu-i obligă pe conservatori să facă declarații prea precise — și, eventual, de natură să-i îndepărteze pe alegători.

Se știa însă, încă din primăvara aceasta, că această expectativă calmă va fi periclitată și că există factori care tind să impună o luare de poziții mai netă, o evoluție spre dreapta, eventual o schimbare a liderului. Amenințarea la adresa echilibrului conservator putea fi desemnată printr-un nume: Enoch Powell.

POWELL — O „NOUĂ DREAPTĂ" CONSERVATOARE

La 20 aprilie anul acesta, ministrul apărării în guvernul-fantomă conservator ținea la Birmingham un discurs consacrat problemei imigrării, cu referire specială la imigranții de culoare din țările Commonwealthului. În accente dramatice — unii le-au numit demagogice — Powell acuza guvernul laburist că duce o politică sinucigașă, creînd o problemă rasială în Anglia prin admiterea unui număr (după el) inadmisibil de mare de imigranți; Powell recomanda frînarea acestui proces și stimularea reemigrării, prezentînd această soluție ca „politica partidului conservator". Rezultatul a fost demiterea lui Powell din guvernul-fantomă de către liderul conservator Heath și aprecierea, printre conservatori dar și în presă în general, că formulările atît de personale ale deputatului de Wolverhampton nu reprezentau un exces accidental, ci anunțau o amenințare directă la poziția de conducere a lui Heath. Manifestările ulterioare ale lui Powell, încercările de a formula politica în diverse domenii a partidului său — aproape de fiecare dată cu deosebiri față de punctele de vedere ale liderilor în funcție — au confirmat această apreciere.

Datorită simultaneității perioadei de ascensiune și unor preocupări comune, Powell a fost asemănat cu guvernatorul Wallace. Comparația este inadecvată — și aceasta nu numai pentru că Wallace vorbește cu gramatica aproximativă a sudului american, în timp ce Powell, fost profesor universitar de greacă, este autor al unor volume de versuri și specialist în drept constituțional. Este inadecvată — așa cum inadecvată este și o altă comparație, cu Goldwater — pentru că dreapta americană reprezintă recrudescența unor atitudini de mult cunoscute și depășite de realități; echivalentul ei britanic îl reprezintă nostalgiile imperiale. Tocmai în acest punct, opiniile lui Powell dovedesc maximum de realism: el nu crede în Commonwealth, în „rolul mondial" și, în general, în utilitatea încercărilor Angliei de a influența evoluția situației din regiuni îndepărtate ale lumii. Pretenția Angliei de a asigura stabilitatea unor zone din Asia și Africa prin prezența militară „la est de Suez" este la fel de absurdă — spunea Powell — ca ideea că o putere asiatică ar influența situația europeană menținînd o prezență militară în Gibraltar (în virtutea acestui raționament, Powell — spre deosebire de dreapta conservatoare tradițională — s-a dezinteresat complet de soarta re-

→

gimului Smith). Deputatul de Wolverhampton a criticat prezența militară la est de Suez apreciind-o ca o absurditate ce devenise costisitoare cu mult înainte ca realitățile economice să determine guvernul Wilson să o abandoneze.

Nu este singura problemă în care opiniile lui Enoch Powell s-au situat în avangardă. Încă din 1952, în contradicție atît cu politica laburistă cît și cu cea conservatoare, el s-a declarat împotriva apărării cursului fix al lirei sterline, sursă a atîtor sacrificii pînă la devalorizarea de anul trecut.

Fără îndoială, în alte privințe, atitudinile lui Powell nu sînt în egală măsură sensibile la realitățile contemporane. Nici chiar conservatorii nu mai acceptă ideea liberei inițiative fără restricții — în virtutea căreia, să notăm, Powell ar renunța, între altele, la controlul asupra prețurilor și veniturilor ; nici ei nu sînt de acord cu desființarea subvențiilor pentru construcția de locuințe, sau a ajutorului economic pentru țările în curs de dezvoltare. Dar este perfect adevărat că soluțiile lui Powell ar da partidului conservator — aflat acum, cel puțin în intenția actualei conduceri, în dispută pentru centrul spectrului politic — o fizionomie mult mai distinctă („a choice not an echo", o alternativă distinctă și nu un ecou, ar fi spus Goldwater).

LA BLACKPOOL — MANDAT PENTRU HEATH

Dar dobîndirea acestei fizionomii ar însemna pentru partidul conservator o deplasare spre dreapta — chiar dacă este vorba despre „noua dreaptă" a lui Powell. Iar majoritatea personalităților conservatoare nu apreciază că o asemenea reorientare ar fi avantajoasă pe termen mediu (pînă la alegeri) și lung. De aceea nu numai Heath, dar și MacLeod, Quintin Hogg și — ieșind dintr-o îndelungată rezervă — viceliderul Maudling au subliniat că partidul conservator nu trebuie să apară pur și simplu ca o opoziție (adoptînd atitudini contrarii tuturor inițiativelor laburiste), dar, mai ales, ca viitorul guvern, un guvern moderat. Așadar, conservatorii nu-și propun denaționalizarea tuturor industriilor (cum propunea Powell) ci numai a unora (oțelul); vor încetini pe cît posibil ritmul imigrărilor, dar nu vor „încuraja" decît reemigrări voluntare (Powell nu a specificat caracterul voluntar, permițînd interpretarea că s-ar gîndi la expulzări) : ei vor menține „un anumit control" asupra veniturilor ; la est de Suez ei vor menține bazele, astăzi încă active, și în 1971, dar par să fi renunțat la intenția de a le reînființa pe cele evacuate pînă atunci.

După conferința de la Blackpool se poate aprecia că Heath și-a menținut, și chiar și-a consolidat întrucîtva, poziția de lider. Dar intervenția de numai cinci minute a lui Powell a avut, de asemenea, succes ; declarația sa că „Marea Britanie nu dorește să devină o țară multirasială" a fost aplaudată și s-au găsit delegați care să ceară o politică mai specific conservatoare, obligîndu-l pe președintele partidului, Barber, să țină în prima zi un discurs cu apeluri la unitate, destul de asemănătoare cu cele care răsunau, în aceeași sală, cu o săptămînă înainte, la reuniunea laburistă. Este greu de crezut că Powell a sperat să determine la această conferință desemnarea sa ca lider, dar lupta pentru formularea programului conservator e departe de a fi încheiată. Partidul conservator — afirma un deputat — este o pasăre cu o aripă dreaptă puternică, una stîngă tot puternică și creierul situat la mijloc ; această simetrie, niciodată perfectă, este încă sub semnul întrebării.

CARE VA FI AL TREILEA PARTID ÎN 1970—71 ?

Că partidul liberal devine un factor prea puțin relevant o afirma, cu un an în urmă, în „Lumea", Richard Clements. De atunci, sub conducerea, care a depășit perioada debutului, a lui Jeremy Thorpe, liberalii nu au înregistrat progrese, confirmînd aprecierea nu numai a colaboratorului nostru, dar și a ex-liderului Jo Grimond. Se pare că acesta a renunțat la conducere — după ce reușise să aducă, în zece ani, numărul deputaților liberali de la 6 la 12 — tocmai pentru că nu mai spera să facă din partidul liberal o „a treia forță" de talie în viața politică britanică. Grimond nu a renunțat însă la eforturile teoretice și practice în această direcție. Teoretic, a publicat o serie de articole în care a expus deficiențele actualului sistem de guvernare, ale alternanței celor două partide, ale scăderii deosebirilor dintre ele ; de asemenea, într-o perioadă caracterizată în mai multe țări vest-europene prin agitațiile studențești, și nu numai studențești, articolele sale relevau importanța și, în anumite condiții, necesitatea acțiunii extraparlamentare. Pe terenul practicii trebuie menționată, îndeosebi, activitatea sa în timpul conferinței naționale liberale ținută la Edinburgh pe la mijlocul lunii trecute. De fapt, această activitate s-a desfășurat în afara conferinței, dl Grimond arătînd o indiferență totală față de dificultățile succesorului său. În schimb, dl Grimond arăta un interes deosebit partidului naționalist scoțian, o formație în aparentă ascensiune, pe care dl Grimond ar fi dorit-o asociată cu organizațiile liberale din Scoția.

Dacă e prea devreme pentru a aprecia șansele acestei combinații (pentru care nici una din părți nu a arătat un entuziasm deosebit), trebuie totuși să subliniem că fostul lider liberal a înțeles să acționeze cu promptitudine, în conformitate cu una din principalele concluzii ale alegerilor parțiale din ultimul an. Este vorba de faptul că voturile de protest nu mai revin partidului liberal, de asemenea, conservatorii nu realizează, în cifre absolute, cîștiguri semnificative, la succesele lor contribuind în special neparticiparea unor simpatizanți laburiști dezamăgiți. Beneficiarii protestului sînt, în Scoția și Wales, partidele regionale al căror program recomandă o largă autonomie pentru aceste naționalități.

Partidul Național Scoțian și echivalentul său în Wales, Plaid Cymru, sînt entități politice deocamdată insuficient conturate, ale căror tendințe ar merita un studiu separat. Ele intră în competiție mai ales pe terenul problemelor interne — nu se poate vorbi de o politică externă a vreunuia din ele — cu revendicări, divers formulate de diverse personalități, care converg spre constituirea unor unități cu o largă autonomie în Scoția și, respectiv, Wales — componente ale unei Federații britanice. Cum își vor preciza pozițiile și în ce măsură reprezintă ascensiunea lor mai mult decît un vot de protest urmează să se vadă pînă la viitoarele alegeri generale. Pronosticuri serioase — pornind de la situația actuală — afirmă că, la acea dată, partidul scoțian ar putea obține 15 mandate, majoritatea în dauna laburiștilor.

Mihai MATEI

reflector

EURATOMUL VA SCĂPA DIN CRIZĂ ?

Agenția France Presse relata nu de mult că Euratomul se „află în pragul falimentului". Pentru salvarea lui, Comisia Pieței comune a publicat o „Carte Albă", recomandînd modificarea mijloacelor de cooperare în cadrul Euratomului. Dintre numeroasele propuneri făcute se remarcă unele destul de revelatoare prin noua lor țintă. Se propune, de exemplu, coordonarea programelor de cercetări și a metodelor financiare pentru fiecare lucrare în parte, în funcție de interesul diverselor părți, întrucît sistemul „cotelor fixe" a provocat, cum era de așteptat, fricțiuni serioase între parteneri, contribuind la criza care s-a accentuat profund.

„DOCUMENTUL DE LUCRU" AL GUVERNULUI DIN QUÉBEC

Guvernul provinciei Québec a remis primului ministru al Canadei și primilor miniștri ai celorlalte provincii un „document de lucru" despre problema constituțională, în care se pronunță pentru organizarea Canadei ca o federație (cuprinzînd cele 10 provincii existente) și ca o uniune a două națiuni (una anglofonă și alta francofonă), care să se numească Uniunea canadiană. Documentul propune, de asemenea, ca transformarea Canadei în republică să nu implice părăsirea Commonwealthului. Jean Jacques Bertrand preciza, totodată, că este vorba numai de un document de lucru nu și de pozițiile definitive ale guvernului din Québec.

SESIUNEA CONSILIULUI F.A.O.

Consiliul O.N.U. pentru alimentație și agricultură (F.A.O.) își desfășoară lucrările celei de-a 51-a sesiuni, la Roma. În cadrul lor au fost discutate : raportul directorului general al F.A.O., Boerma, privind situația mondială a alimentației și agriculturii pe 1966—1968 ; planul indicativ mondial de dezvoltare agricolă ; strategia acțiunilor viitoare ale F.A.O. ; problemele privind produsele agricole și comerțul cu aceste produse. Reprezentanții țărilor membre ale Consiliului F.A.O. s-au referit în luările lor de cuvînt la rolul pozitiv pe care îl are Consiliul O.N.U. pentru alimentație și agricultură în dezvoltarea schimburilor de experiență în agricultură, în pregătirea de cadre calificate și în înfăptuirea unor programe ale F.A.O. în diferite țări.

O ARITMETICĂ DIFICILĂ

De mult proiectatul comitet permanent de legătură al majorității guvernamentale franceze continuă să fie obiect de controverse între părțile interesate, Uniunea pentru Apărarea Republicii (U.D.R.) și Republicanii Independenți. Într-adevăr, „giscardienii" insistă ca în „delegația permanentă" — aceasta urmează să fie denumirea oficială a comitetului de legătură — cele două grupări să fie reprezentate în mod egal, în timp ce U.D.R. revendică reprezentarea proporțională. Propunerea de compromis a premierului Couve de Murville — 2/3 U.D.R., 1/3 Republicani — nu a izbutit să aplaneze controversa.

Acțiuni ale clasei muncitoare din România în a doua jumătate a secolului al XIX-lea

Tradiții internaționaliste

Dr. Nicolae Copoiu
Dr. Traian Caraciuc

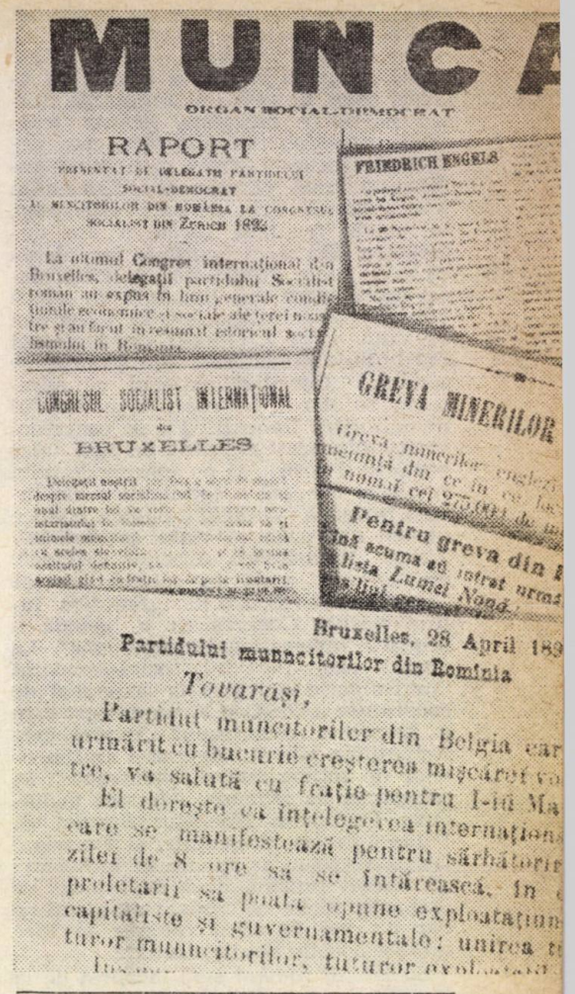
MUNCA
ORGAN SOCIAL-DEMOCRAT
RAPORT
FRIEDRICH ENGELS
CONGRESUL SOCIALIST INTERNAȚIONAL
BRUXELLES
GREVA MINERILOR
Pentru greva din
Bruxelles, 28 April 189
Partidului muncitorilor din Romînia
Tovarași,

Presa socialistă din România informează despre evenimentele principale din mișcarea muncitorească internațională și acțiunile revendicative ale proletariatului din diferite țări.

Evenimentul dominant al dezvoltării societății românești în a doua jumătate a secolului al XIX-lea îl constituie apariția și dezvoltarea proletariatului — clasă socială căreia i-a revenit misiunea istorică de forță conducătoare a întregului popor român în lupta pentru transformarea revoluționară a societății. De la apariția sa pe scena istoriei, mișcarea muncitorească și socialistă din țara noastră s-a manifestat ca exponentă fidelă a celor mai profunde aspirații de eliberare socială, libertate și independență națională a poporului român. Continuatoare a tradițiilor democratice în gîndirea românească, a activității progresiste desfășurate de cei mai buni fii ai poporului român, clasa muncitoare din țara noastră, în același timp, a apărut și s-a dezvoltat ca un detașament activ și de nădejde al mișcării muncitorești internaționale. Cursul dezvoltării mișcării muncitorești în ultimele decenii ale veacului trecut, ca și după aceea, a încorporat o gamă variată de manifestări, care reflectau atașamentul tînărului proletariat român la marele principiu al solidarității internaționale.

Solidaritatea internațională dintre detașamentele naționale ale clasei muncitoare îmbrăca, în a doua jumătate a secolului trecut, forme specifice stadiului de dezvoltare a mișcării revoluționare, corespundea sarcinilor care se ridicau în fața muncitorimii mondiale în acea epocă istorică. Una din manifestările importante ale internaționalismului proletar a constituit-o răspîndirea socialismului științific, ideologia proletariatului mondial, în rîndurile clasei muncitoare din România.

În decurs de cîteva decenii, în țara noastră, ca și în alte țări, s-a desfășurat un amplu proces de difuzare și propagare a ideilor marxiste, de studiere, prelucrare și adaptare a principiilor socialismului științific la realitățile țării noastre. Publicații ca „Înainte", „România viitoare" și mai ales „Contemporanul", „Emanciparea", „Dacia viitoare" și „Revista socială", editate de grupuri și cercuri socialiste românești, au trecut la traducerea unor lucrări ale lui Marx și Engels în limba română și la interpretarea fenomenelor vieții social-politice și economice în spirit marxist. Publicațiile muncitorești beneficiau, totodată, de contribuția unor socialiști români ca C. Dobrogeanu-Gherea, I. Nădejde, I. Raicu Ionescu-Rion, A. Bacalbașa, Const. Mille ș.a. care, cunoscînd operele principale ale lui Marx și Engels, au scris numeroase articole în spiritul socialismului științific.

Răspîndirea ideologiei socialiste în România, creșterea influenței învățăturii lui Marx în această parte a continentului european au fost apreciate de Engels căruia, așa cum arăta V.I. Lenin, „i se adresau pentru sfaturi și directive, în egală măsură, atît socialiștii germani..., cît și... spaniolii, românii, rușii..." Într-o scrisoare adresată în 1894 lui Albert Sorge, F. Engels îi spunea că „în afară de celelalte ziare socialiste, mi se mai trimit în momentul de față ziarul românesc «Munca» și ziarul bulgăresc care se numea înainte «Lucrătorul»". Pentru a urmări procesul de extindere a socialismului științific în această parte a Europei, Engels a început să studieze limba română, consemnînd aceasta într-o scrisoare a sa din anul 1888. „Pe lîngă cinstea pe care mi-ați arătat-o — scrie el socialiștilor români — mi-ați făcut și un mare serviciu personal, întrucît mi-ați dat posibilitatea să învăț, în sfîrșit, măcar în mică măsură limba dv...". Engels, arătîndu-și satisfacția pentru pătrunderea învățăturii marxiste în România și Bulgaria, sublinia: „Noi, aici, în Occident, ne bucurăm din suflet de aceste avanposturi ale noastre din sud-estul Europei, la granița cu Asia, care duc spre malurile Mării Negre și ale Mării Egee steagul înălțat de Marx, al proletariatului contemporan. O, dacă Marx ar fi apucat să vadă acest lucru!"

Un rol important în răspîndirea socialismului științific în România și formarea conștiinței de clasă a proletariatului din România a avut Internaționala I, creată de Marx și Engels în anul 1864. Ecoul existenței și activității Internaționalei a căpătat forme concrete, îndeosebi în orașele Transilvaniei, unde s-au recrutat numeroși aderenți ai Internaționalei și s-au creat organizații muncitorești. O secție a Internaționalei a luat ființă încă la 11 octombrie 1868, la Timișoara, ea fiind menționată de Marx în raportul prezentat la Congresul de la Basel, din septembrie 1869. Muncitorul metalurgist Carol Farcaș, conducătorul secției de la Timișoara a Internaționalei I, a stabilit legături cu conducătorii Asociației Internaționale, cu membri ai Consiliului General, cu J. Ph. Becker, președintele secției de la Geneva a Internaționalei, de la care a primit în 1869 carnetul cu nr. 143 de membru central al secției federale din Geneva. În 1872, Carol Farcaș a participat, ca reprezentant al secției de la Timișoara, la Congresul de la Haga al Internaționalei I, aducîndu-și contribuția la lupta împotriva anarhismului.

Militînd pentru o societate mai bună, o serie de intelectuali români, aflați la studii în Apus (Gh. Panu, Mircea Rosetti, Vasile Conta, Titus Dunca, Zamfir Arbore ș.a.) s-au înscris în unele secții ale Internaționalei din orașele occidentale.

Crearea Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România, în anul 1893, constituind un moment de însemnătate istorică în maturizarea politică și organizarea clasei muncitoare, în dezvoltarea luptelor sociale, a creat condiții favorabile lărgirii și intensificării legăturilor cu mișcarea muncitorească internațională, afirmării în mai mare măsură a mișcării noastre socialiste pe plan internațional. P.S.D.M.R. s-a creat ca un partid muncitoresc, orientat programatic spre principiile de bază ale marxismului. Menționarea directă, în programul P.S.D.M.R. din 1893, a adeziunii clasei muncitoare române la principiul internaționalismului proletar apărea cu totul firească. „Oricare ar fi deosebirile între social-democrația română și cea occidentală — se spunea în program — deosebiri provocate de condițiunile speciale țării noastre... adînc pătrunsă de solidaritatea internațională a tuturor popoarelor muncitoare, social-democrația română va îndeplini toate îndatoririle ce urmează din această solidaritate". În continuare, în program se arăta că „social-democrația română se călăuzește pe plan teoretic și practic după teoria și practica mișcării socialiste internaționale". Într-un articol redacțional apărut în ziarul „Munca", după crearea partidului, subliniindu-se importanța încadrării mișcării socialiste organizate din țara noastră în contextul socialismului mondial, se spu-

→

nea : „Deci, facem acum parte din social-democrația întregii lumi"...

Constituirea primului partid politic muncitoresc în România a fost, în același timp, un prilej de satisfacție pentru partidele socialiste, pentru militanții socialiști din alte țări, care vedeau în succesul clasei muncitoare române o nouă victorie a socialismului internațional. Prin scrisori, telegrame, în presă, fruntașii socialiști din numeroase țări și-au exprimat încrederea că acest mare eveniment din viața clasei muncitoare din România va aduce noi succese socialismului. În telegrama de salut a lui J. Guesde, conducătorul Partidului Muncitoresc din Franța, se spunea : „Consiliul național vă adresează salutarea frățească a partidului muncitorilor francezi... Fie ca congresul vostru din acest an, dînd un nou avînt partidului nostru, să ne apropie de ținta finală și comună a socialiștilor din lumea întreagă : cucerirea puterii politice pentru exproprierea clasei capitaliste". Ziarul „Sachsischen Arbeiter Zeitung", din Dresda, scria în salutul adresat Congresului P.S.D.M.R. : „Salutăm întîiul vostru Congres ca o izbîndă a mișcării internaționale organizate". La rîndul său, Partidul social-democrat din Bulgaria a trimis la congresul de constituire a P.S.D.M.R. un delegat care a transmis congresului „expresiunea simpatiilor sale și asigurarea sentimentelor de solidaritate și fraternitate". În telegrama de felicitare adresată în numele Partidului Muncitor Spaniol de Pablo Iglesias, președinte, și Francisco Diego, secretar, se spunea în încheiere : „Socialiști români, dacă depărtarea ne desparte, ideile ne unesc ; numărați-ne dar cu voi în acest congres în care inimile noastre bat împreună".

Socialiștii români s-au încadrat de la început în tumultuoasa activitate desfășurată de mișcarea socialistă pe plan mondial. Mișcarea muncitorească din România a participat prin cinci delegați (Mani, dr. Voinov, Racoviță, Procopiu și A. Seulescu) la lucrările Congresului de constituire a Internaționalei a II-a, ținut la Paris în anul 1889, eveniment de mare importanță în dezvoltarea mișcării muncitorești internaționale. Cu excepția congreselor de la Paris (1900) și de la Amsterdam (1904), socialiștii români au fost prezenți la toate congresele Internaționalei a II-a. Printre socialiștii care au reprezentat organizațiile clasei muncitoare din România la congresele Internaționalei a II-a de la sfîrșitul veacului trecut, s-au numărat personalități ca C. Dobrogeanu-Gherea (la Zürich și Londra), C. Mille și alții.

În raportul prezentat la Congresul Internațional de la Zürich, din 1893, delegații P.S.D.M.R. au ridicat o problemă de principiu de mare însemnătate : aceea a datoriei oricărui partid de a acționa în conformitate cu condițiile specifice țării lor. În articolul „Chestiunea agrară la Congresul Internațional de la Zürich", C. Dobrogeanu-Gherea, arătînd că unii delegați erau de părere că „trebuie de lăsat fiecărei țări latitudinea să lucreze și să întrebuințeze tactica adaptată condițiilor locale, că Congresul Internațional nu poate hotărî, nici sfătui o tactică comună", el sublinia că „în această părere, netăgăduit că este o mare, o foarte mare parte de dreptate". Atît la Congresul Internațional de la Zürich, cît și la cel de la Londra, delegația socialiștilor români a sprijinit poziția lui Engels în problema luptei împotriva anarhismului și a altor manifestări oportuniste.

Pe lîngă întîlnirile socialiștilor din diferite țări, prilejuite de congresele internaționale, s-a creat încă din secolul trecut tradiția ca partidele clasei muncitoare să-și desfășoare lucrările congreselor naționale în mod public și, de regulă, cu invitați din partea partidelor frățești din alte țări. Socialiștii români au participat la unele congrese ale partidului muncitoresc francez și ale altor partide.

Frecvența congreselor, greutățile de ordin material pe care le presupunea deplasarea invitaților dintr-o țară în alta, specifice stadiului de dezvoltare în care se aflau multe partide înainte de 1900, împiedicau respectarea cu strictețe a acestor frumoase tradiții. În acest caz, însă, informațiile și articolele din presă, pe de o parte, mesajele de salut, pe de altă parte, nu erau mai puțin călduroase. „Partidul muncitorilor din București — glăsuia o telegramă adresată lui Jules Guesde în 1892 — te însărcinează a strînge mîna fraților de muncă francezi, reuniți în al zecelea congres". Gazeta „Munca", la fel ca și publicațiile socialiste anterioare, acorda un spațiu larg informațiilor despre viața și lupta clasei muncitoare din alte țări. Informațiile erau însoțite de comentarii, în spiritul solidarității de clasă, al prieteniei și al încrederii. Astfel, de exemplu, comentîndu-se congresul socialiștilor italieni din 1892, care, după cum se știe, a intrat în istorie ca primul congres de constituire a partidului clasei muncitoare din Italia, „Munca" scria : „Partidul lucrătorilor italieni caută prin acest congres a-și așterne bazele și a-și trage linia de putere socială și politică și a se organiza... Din acest congres se speră ca frații noștri din Italia să se alcătuiască definitiv într-un partid bazat pe lupta de clasă... Clubul muncitorilor, în ședința de sîmbătă trecută, a hotărît să trimită o telegramă de simpatie congresului italian". Obținerea celor 44 de mandate de către socialiștii germani în alegerile parlamentare din 1893 a fost sărbătorită printr-o întrunire la clubul muncitorilor din București. Succesul celor 10 candidați socialiști marxiști în alegerile parlamentare din Franța din 1893 a fost, de asemenea, apreciat la București ca „o nouă și strălucită victorie pentru social-democrație. Alegerile din Franța au pus pe gînduri burghezia din toată lumea și au afirmat tăria partidului socialist".

Nu se poate vorbi despre manifestările internaționaliste ale clasei muncitoare din România fără a se sublinia însemnătatea pe care au acordat-o socialiștii, încă din secolul trecut, organizării manifestațiilor de 1 Mai. „Întîi Mai — scria ziarul «Munca» — înseamnă că muncitorii de pe tot pămîntul alcătuiesc o putere unită, uriașă, neînvinsă !". Demonstrații de stradă impunătoare, numere festive ale publicațiilor muncitorești, afirmarea unor energice lozinci de luptă etc., — toate acestea confereau zilei de 1 Mai aureola unei mari sărbători internaționale, prilej, totodată, de verificare a capacității organizatorice a clasei muncitoare. „Noi, muncitorii români, se spunea într-un manifest din 1891, trebuie... să venim cît mai numeroși și să manifestăm în ziua de întîiu mai, să afirmăm că sîntem solidari cu muncitorii din toată lumea".

O formă vie, concretă, pe care au îmbrăcat-o legăturile socialiștilor români cu cei din alte țări, cu conducători de prestigiu ai multor partide muncitorești, au reprezentat-o întîlnirile directe și corespondența. Încă din 1868, Engels amintea într-o scrisoare „vizita de cîteva ore" pe care i-o făcuseră „un sîrb și un valah". În ultimii ani ai vieții sale, F. Engels a fost vizitat de mai multe ori de socialiști români ca C. Dobrogeanu-Gherea, G. Diamandi, Ion Panaitescu ș.a. Cu prilejul vizitei făcute lui Engels în 1893 la Londra, Dobrogeanu-Gherea i-a dăruit acestuia cele două volume ale lucrării sale „Studii critice", „în semn de admirație și recunoștință". După reîntîlnirea cu Engels, la Congresul Internațional de la Zürich, Dobrogeanu-Gherea își amintea : „I-am strîns mîna zicîndu-i : «La revedere, peste trei ani la Londra» ; el mi-a răspuns cu glas obosit : «Cine știe, trei ani e vreme lungă, și eu sînt bătrîn»". Traducerea și tipărirea în limba română a „Manifestului Comunist" a prilejuit, de asemenea, un schimb de scrisori între Engels și P. Mușoiu, în 1894.

O corespondență intensă s-a purtat în această perioadă între conducătorul teoretic al mișcării socialiste din România, C. Dobrogeanu-Gherea, și conducători ai mișcării revoluționare din Rusia, în special G.V. Plehanov și Vera Zasulici. Obiectul acestei corespondențe intense îl constituia schimbul de păreri asupra unor probleme teoretice sau a unor lucrări proprii. Astfel, referindu-se la lucrarea lui Plehanov, „Cu privire la problema dezvoltării concepției moniste asupra istoriei", despre al cărei conținut fusese rugat să-și spună părerea, Gherea comunica autorului impresia că, „din toate punctele de vedere", „cartea este minunată".

Dînd glas sentimentelor ei de stimă pentru conducătorii partidelor socialiste din alte țări, redacția ziarului „Lumea Nouă" a solicitat colaborarea lui W. Liebknecht, A. Bebel, K. Zetkin, P. Lafargue ș.a., ale căror scrisori sau articole au fost tipărite cu promptitudine în ziar.

Cea mai eficientă formă de manifestare a internaționalismului proletar au reprezentat-o, fără îndoială, acțiunile de sprijinire directă a luptei proletariatului din alte țări, acțiuni inițiate și desfășurate de oamenii muncii din România. Participarea unui mare număr de români la lupta pentru apărarea Comunei din Paris nu poate fi atribuită numai sentimentelor de îndatorire internaționalistă, ci și înțelegerii de către oameni, de variată proveniență socială, a superiorității istorice a Comunei în raport cu vechea societate. Dacă în ce privește participarea românească la apărarea Comunei, nu i se poate atribui un caracter organizat, o serie de manifestări ale clasei muncitoare din perioada următoare au fost expresia dorinței și voinței maselor muncitorești, organizate și conduse de partidul lor.

Proletariatul român și-a adus contribuția sa modestă la sprijinirea acțiunilor revendicative ale muncitorilor din alte țări. Socialiștii români s-au solidarizat cu greva de masă a muncitorilor germani din Hamburg, din 1896, au sprijinit greva minerilor francezi din 1893 și alte acțiuni. Pentru sprijinirea grevei lucrătorilor din orașul Christiane (Norvegia), la București, muncitorii au organizat o colectă. Drept răspuns la ajutorul acordat grevei muncitorilor agricoli din Sicilia din 1893, Secția din Sicilia a Partidului Socialist Italian, prin Garibaldi Bosco, a trimis socialiștilor români următoarea telegramă : „Iubiți tovarăși, sînt dator să vă mulțumesc vouă pentru ajutorul frățesc ce ni s-a trimis de tînărul partid socialist din România. Din partea noastră, salutați pe luptătorii din România și spuneți-le că sîngele vărsat al tovarășilor noștri va aduce rod peste puțin".

Cu prilejul relatărilor despre grevele din 1896 din Rusia, în presa muncitorească din România a apărut numele primei organizații de luptă creată de V.I. Lenin în 1895 în Petersburg : Uniunea de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare. «Marea grevă a textiliș-

tilor („țesătorilor", scria „Lumea Nouă") a fost pregătită prin manifeste și apeluri iscălite „Societatea pentru apărarea intereselor populației muncitoare din Rusia"».

Socialiștii români și-au manifestat activ simpatia și solidaritatea cu lupta popoarelor pentru cucerirea independenței naționale. Ziarul „Lumea Nouă" din 25 iulie 1895, relevînd despre lupta poporului cubanez pentru neatîrnarea sa, scria: „Cubanii, nedorind altceva decît o mai mare libertate politică și economică, toți oamenii de bine trebuie să fie de partea lor... Noi, socialiștii, fiind în contra oricărei asupriri politice sau economice, nu putem decît să dorim această independență".

Încă din secolul trecut, teritoriul României a reprezentat un loc de azil pentru mulți refugiați politici — ruși, bulgari, sîrbi și alții. La Tulcea, Galați, Iași, Brăila și Constanța, revoluționarii români au adăpostit cu ospitalitate și căldură grupuri de revoluționari din țările vecine, printre care și G. V. Plehanov, nevoit să se refugieze din Rusia țaristă în 1880. Prin 1884—1885, își amintea mai tîrziu un contemporan, la inițiativa lui Dobrogeanu-Gherea, fusese închiriată o locuință cu 8—10 paturi în Piața Amzei din București, unde poposeau neîncetat refugiați revoluționari.

„Solidaritatea internațională era cuvîntul de ordine", își amintea mai tîrziu Sofia Nădejde. Un document sugestiv al epocii aduce mărturia sentimentului de recunoștință pe care îl nutreau emigranții revoluționari față de tovarășii lor români. „Noi vedem în românii socialiști tovarăși de două ori: nu numai socialiști dar și vecini, de ajutorul cărora nu ne putem lipsi în munca din țara noastră", scriau revoluționarii ruși refugiați în Elveția, cu prilejul apariției gazetei „România viitoare".

Manifestările în spiritul internaționalismului proletar din cea de-a doua jumătate a secolului trecut dovedesc că, încă de la începuturile sale, mișcarea muncitorească din România s-a dezvoltat ca parte integrantă a mișcării muncitorești internaționale, îndeplinindu-și cu cinste sarcinile sale internaționaliste. Năzuind în permanență spre însușirea socialismului științific, proletariatul român, organizațiile sale au menținut permanent legătura cu organizațiile clasei muncitoare din alte țări, cu organizațiile internaționale, avînd o prezență activă în tumultuoasa dezvoltare a socialismului.

Marile manifestări de sprijin și solidarizare a proletariatului român cu revoluția rusă din 1905—1907, cu Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, cu lupta popoarelor împotriva fascismului se înscriu pe linia tradițiilor internaționaliste existente în mișcarea muncitorească din țara noastră, încă de la începuturile sale.

La aniversarea unui veac de la înființarea Asociației generale a muncitorilor din Timișoara și a 75 de ani de la crearea P.S.D.M.R., poporul nostru, sub conducerea Partidului Comunist Român, se află în plin avînt în lupta pentru desăvîrșirea societății socialiste. Prin succesele obținute în construcția socialismului, prin politica sa consecventă bazată pe principiile învățăturii marxist-leniniste, clasa muncitoare română și partidul său comunist s-au afirmat și se afirmă ca un detașament activ al muncitorimii din lumea întreagă, al mișcării comuniste internaționale, legat prin strînse relații de solidaritate internaționalistă de clasa muncitoare și partidele comuniste și muncitorești de pretutindeni.

APOLLO 7 ÎN ZBOR

- **Preludiu la călătoria spre Lună**
- **Cabina spațială, astronauții și viața la bord**
- **Prima ceașcă de cafea caldă în spațiul cosmic**

Cele mai ridicate repere în astronautică sînt, în general, cunoscute. La 12 aprilie 1961, Iuri Gagarin iese în spațiul cosmic, pe nava „Vostok-1", și scrie prima pagină memorabilă din această eră nouă. După trei ani, în octombrie 1964, evoluează nava-sputnik „Voshod", la bordul căreia se aflau trei cosmonauți: inginerul colonel Vladimir Komarov, candidatul în științe tehnice Konstantin Feoktistov și specialistul în medicină cosmică Boris Egorov.

În 1966, începe „acțiunea Luna", marcată prin evoluția circumlunară și așezarea pe solul lunar a mai multor stații automate sovietice și americane. Și în acest domeniu punctul culminant îl constituie zborul stației automate „Zond-5", lansată la 15 septembrie anul acesta. Performanța ei principală este revenirea lentă în atmosfera terestră, problemă-cheie a cărei soluționare fericită a apropiat mult data viitoarelor călătorii spre Lună cu echipaj uman. În această succesiune se situează experimentul actual cu „Apollo-7". După o întrerupere dramatică a programului, lungă de un an și jumătate și încheiată cu demisia directorului său, administrația americană N.A.S.A. reîncepe seria de zboruri cosmice, atacînd, se pare, în mod special, problema călătoriei spre Lună.

■

Opt avioane aflate în permanență în aer, peste Atlantic și Pacific, patru nave-observatoare, cinci stații fixe pe teritoriul Statelor Unite ale Americii și zece în alte țări, două mari centre de calculatoare electronice, mai mult de patru mii de specialiști în astronautică, învăluiți într-o imensă rețea de informații — urmăresc, în fiecare clipă, cercurile nevăzute pe care le trasează în jurul Pămîntului, cu 27 900 de kilometri pe oră, cabina spațială Apollo-7 și cei trei oameni de la bordul ei.

Aventura — pentru că toate faptele omenești care se îndreaptă spre necunoscut sînt o aventură — a început în dimineața zilei de 11 octombrie, exact la ora 11 și 2 minute, după orologiul local de la Cape Kennedy. În acel moment, opt motoare ale rachetei Saturn 1-B au erupt jerbe de flăcări trandafirii. Uriașul „trabuc", înalt de 68 de metri, s-a clătinat, timp de cîteva clipe, ca și cum, prinzînd viață, ar fi ezitat să părăsească lunga lui inerție, apoi, într-un subit și suprem efort, pulverizînd întreaga structură de oțel în care era înlănțuit, s-a smuls de pe Pămînt. În zece secunde, startul era luat. În două minute și jumătate, Saturn 1-B, cu prețioasa lui încărcătură (peste 816 000 de kilograme la plecare), străbătuse mai mult de 8 000 de kilometri și ridicase întregul sistem la 65 de kilometri înălțime, învingînd, în esență, puterea de gravitație a Planetei. Devenise un corp ceresc, dar nu fără a plăti scump această transfigurare. În două minute și jumătate, 453 de mii de kilograme de combustibil special aflat în rezervoarele primului etaj fuseseră arse, motoarele erau epuizate și două treimi din Saturn 1-B rămîneau departe în urmă, ca un balast inutil. Racheta, cu cel de-al doilea etaj, cu modulul ei de comandă și, în vîrf, cu cabina de zbor Apollo-7, își continua evoluția, dirijată de un fascicul de unde radio-directoare, spre orbita finală.

Abia după acest răstimp — care pentru cine-l trăiește pare lung cît eternitatea — centrul de control Goddard de la Greenbelt a putut să articuleze prima întrebare și să primească primul răspuns de la bord: „totul merge bine".

Pînă la ora cînd închidem această ediție (miercuri 16 octombrie, seara tîrziu), zborul continuă. Apollo-7 a îndeplinit aproximativ jumătate din sarcinile sale. Mai întîi s-a plasat, apoi s-a deplasat puțin de pe orbită, a executat manevre coordonate cu cea de a doua treaptă a rachetei, față de care s-a depărtat la începutul zborului cu

→

Cei trei astronauți : Don Eisele, Walter Schirra și Walter Cunningham, în noile lor costume pentru zboruri cosmice

30 de kilometri, pentru a se apropia din nou (simbătă 12/9) pînă la 21 de metri și a zbura în formație. A transmis stațiilor de control datele solicitate — de la pulsul cam accelerat al piloților (86—100 de bătăi pe minut), pînă la temperatura apei pentru prima oară încălzită chiar la bord. A transmis de asemenea stațiilor de televiziune imagini vii, totuși nu îndeajuns de bune pentru a concura cu succes minunatele reportaje „în direct" de la Ciudad de Mexico.

Cele patru incidente tehnice înregistrate, pînă acum, în zborul acesta au rămas, din fericire pentru cei trei zburători, fără urmări notabile. Pentru început, s-a blocat un ascensor de la platforma de lansare, cu 5 minute înaintea semnalului de start. Emoție de scurtă durată. Tot scurtă, de numai două minute, a fost pana de curent electric care a scufundat în întuneric „cosmic" și în tăcere dramatică centrul subteran de control al zborului, imediat după lansarea rachetei. Cauza acestei întîmplări a rămas cam obscură, dar ea nu a avut urmări neplăcute, datorită faptului că un generator de curent, autonom, a furnizat energia necesară calculatoarelor electronice, iar acestea, neglijînd emoția oamenilor, au continuat să înregistreze și să prelucreze datele primite de la Apollo-7 și să-i transmită ordinele de zbor. Cînd s-a reaprins lumina în centrul de control, inginerii au putut afla că racheta a făcut o eroare și că Apollo zboară pe o orbită al cărei parametri sînt 280 km la apogeu și 226 km la perigeu, față de 284 și 228, cît erau calculați anterior.

S-au mai întîmplat și incidente la bord, în nemaipomenit de complicatul aparataj închis în capsula de comandă. Din cele nu mai puțin de două milioane de piese, legate între ele prin circuite care, puse cap la cap, ar forma un fir subțire ca de păianjen, lung de peste 30 de kilometri, unele s-au dereglat. Un mic semnal roșu, care s-a aprins curînd după lansare, i-a făcut pe astronauți să creadă că Apollo-7 pierde din neprețuita lui rezervă de oxigen. Este, însă, interesant de observat că, în tehnica actuală, adevăratele centre emotive s-au deplasat, trecînd de la oameni la calculatoarele electronice. Acestea, aflate mereu în stare de alarmă, sensibile la cele mai modeste modificări în starea normală a sistemului pe care-l controlează, palpită de emoții indescifrabile pentru om, ori de cîte ori racheta trece prin vreun nor de particule cosmice, sau este frînată, abia perceptibil, de aripa unei furtuni de unde enigmatice. În schimb, nu se arată simțitoare la emoții ca aceea provocată de lampa de pe tabloul de bord, pentru că în realitate nu se stricase conducta de oxigen, ci numai un minuscul bec de alarmă. Al doilea defect al instalației s-a produs la un agregat frigorific. Acesta... a înghețat, dovedind un neașteptat exces de zel. Pilotul de serviciu a comunicat incidentul postului de control, în care se află o instalație analogă celeia din cabină. Un tehnician a căutat secretul defecțiunii și, după scurt timp, a radiotelefonat piloților care anume supapă crede el că s-ar fi stricat. După un sfert de oră, agregatul și-a reluat funcțiunea normală. Ar mai fi de reținut faptul, ținînd de... gospodăria navei, că ferestrele cabinei au fost acoperite treptat, pe dinafară, de particule venite din Cosmos, pulbere care se cerne invizibilă spre Pămînt, filtrată de aer, dar nu mai puțin palpabilă, efectivă, așa cum o demonstrează stratul care a întunecat ferestrele lui Apollo.

Considerînd acest zbor în ansamblu, trebuie precizat că programul lui nu este cunoscut pe deplin. Adoptînd o strategie nouă, în care prudența joacă un rol mai mare ca pînă acum, administrația americană a zborurilor cosmice nu a publicat un program complet pentru experimentul actual, ci l-a lăsat, în aparență, cam la voia întîmplării. Au fost fixate numai două obiective principale : verificarea cabinei spațiale, a aparatelor și a echipamentului aproape în întregime nou — precum și repetarea unor manevre în spațiu, care ar putea deveni utile în cazul unui zbor spre Lună cu oameni la bord. O dată aceste obiective realizate, celelalte performanțe rămîn pe planul secund : durata zborului, care poate fi pînă la 10,8 zile, pentru a constitui o repetiție a unui zbor Lună-Pămînt și înapoi ; varietatea manevrelor în interiorul și în exteriorul cabinei ; păstrarea corectă a parametrilor de zbor ; comportamentul psihic al celor trei astronauți. În orice variantă, datele obținute în acest zbor-preludiu vor contribui substanțial la înaintarea pregătirilor ce se fac la Cape Kennedy pentru lansarea, de pe o rachetă Saturn-5, a unei cabine Apollo-8, direct spre Lună, cu trei oameni la bord. Se înțelege că la capătul experienței de acum rămîne să fie rezolvată problema cea mai grea din toate, înconjurată de cele mai multe necunoscute, anume revenirea relativ lentă în atmosfera terestră și amerizarea lină a cabinei și a ocupanților ei.

Problemele ridicate și eventual rezolvate de acest zbor circumterestru — care are totuși ambiția de a simula anumite aspecte ale unui zbor pînă la Lună și înapoi sînt legate de structura sistemului. Mai întîi, uneltele. Saturn 1-B este o rachetă de putere mijlocie, a patra din familia saturniană care s-a arătat pînă acum destul de bine construită. Strămoșul familiei, Saturn-1 putea să instaleze 11 tone pe o orbită circumterestră. Actualul S-1-B poate să ridice 20 de tone, cu riscuri mai mici și cu viteză mai mare. Urmașul lor, Saturn-5, este un gigant care va putea trimite pe orbita circumterestră 125 de tone, iar spre Lună un ansamblu de 50 de tone. Este racheta-vehicul, pregătită de pe acum la rampa de lansare nr. 37 de la Cape Kennedy, pentru o cabină Apollo care să zboare spre Lună.

Va fi, după datele existente, Apollo-8. Istoria acestei familii de cabine astrale este mult mai dramatică decît a lui Saturn. Primii trei născuți din seria Apollo au fost sacrificați pentru experiențe anonime de laborator. Abia numărul 4 s-a ridicat de la Pămînt și a zburat fără oameni. Nr. 5 a transportat un „modul lunar" de asemenea fără echipaj uman.

La 27 ianuarie 1967, pe cîmpul de la Cape Kennedy, Apollo-6 avea soarta tristă de a înscrie o întîmplare tragică în scurta istorie a astronauticii. Dintr-o cauză necunoscută, rezerva de oxigen din capsula pregătită pentru zbor, și în care intraseră pentru antrenament trei piloți, a luat foc. Virgil Grissom, James White și Roger Chaffee au ars de vii înainte de a se putea schița cel mai mic gest în ajutorul lor. Această nenorocire a contribuit la amînarea cu mai mult de un an și jumătate a programului de zboruri cosmice americane. Întreaga concepție de construcție a cabinei a fost modificată. S-au căutat — și probabil s-au găsit — modalități de aruncare automată a piloților din cabină, în caz de pericol. Oxigenul, folosit pentru combustie, a fost neutralizat parțial cu doze de la 20 la 40 la sută azot. Noutatea cea mai interesantă s-a produs în echipamentul astronauților. Hainele lor sînt acum absolut neinflamabile. Ceva mai mult, fiecare costum este un fel de mini-cabină, presurizată, cu propria ei rezervă de oxigen, cu o mică instalație de radioemisie și recepție, pentru eventualitatea că astronautul ar fi silit să părăsească nava și să evolueze singur în spațiu. Echipamentul acesta acordă omului numai o sansă moderată, dar este, oricum, superior celor purtate pînă acum. Altă noutate la bordul lui Apollo-7 : apa caldă. Trebuie precizat că navele spațiale nu pornesc cu rezervă de apă la bord. Ele își fabrică singure apa, prin sinteza oxigen-hidrogen. O dată cu această combinație chimică se produce și o cantitate mică dar prețioasă de energie electrică. Apollo-7 are, în plus, un agregat cît o nucă, în al cărui miez o rezistență electrică încălzește cîteva grame de apă la maximum 65°. Aceste cîteva picături au îngăduit lui Walter Schirra, pilotul comandant al echipei aflate în zbor, să comunice la centrul de control : „am băut prima ceașcă de cafea caldă în spațiul cosmic", iar celorlalți doi piloți, Walter Cunningham și Don Eisele, să guste o supă călduță din comprimate solubile „ness".

Dacă misiunea lui Apollo-7 va fi pe deplin înfăptuită, se va putea vorbi de fratele lui mai tînăr, dar mult mai voluminos, Apollo-8. În el se pun speranțele americane pentru un zbor spre Lună, cu oameni la bord. O nouă echipă de astronauți, formată din debutanții Frank Borman, Bill Anders și veteranul Jim Lovell, va încerca, probabil, începînd din ziua de 20 decembrie, să se îndrepte spre Lună, să graviteze timp de 24 de ore pe o orbită situată la circa 100 de kilometri în jurul vecinei noastre cosmice și să revină pe Pămînt. Dar aceasta este dacă nu tocmai știință-ficțiune, în orice caz o ipoteză în program.

Pînă atunci, Apollo-7 mai are de înfruntat pulberea cosmică, întunericul interstelar și toate enigmele și emoțiile unei minunate aventuri omenești.

Mircea GRIGORESCU

MUNDO OBRERO

„Încotro mergem?"

Forța lagărului socialist, a mișcării muncitorești și comuniste mondiale și a mișcărilor antiimperialiste are o pondere hotărîtoare în cursul evenimentelor. De la zorile luminoase ale Revoluției Socialiste din Octombrie și pînă acum, calea străbătută de ideile socialismului este impresionantă. În ciuda vicisitudinilor fără număr, a durerilor și zigzagurilor, care uneori pot provoca dezamăgire, vitalitatea și actualitatea marxism-leninismului sînt indiscutabile. Vămile imperialiste servesc pentru a închide calea oamenilor și mărfurilor, dar ele nu sînt capabile să oprească pătrunderea ideilor revoluționare. Acestea se propagă tot mai accelerat, pătrund în rîndurile celor mai diverse clase și pături sociale, mobilizează clasa muncitoare, ridică tineretul studențesc și intelectualitatea, revoluționează societățile în care domnește exploatarea omului de către om, creează instabilitate politică în lumea capitalistă. Ideile marxism-leninismului constituie o forță zdrobitoare și invincibilă. Nici greșelile pe care uneori le comitem noi, marxist-leniniștii, nici propaganda și presiunea imperialismului și reacțiunii nu sînt în stare să paralizeze răspîndirea ideilor noastre. Franța, în mai-iunie, apoi Mexic, Brazilia, Spania ilustrează această afirmație.

Este adevărat că imperialiștii nu sînt nici dezarmați și nici neputincioși. Acest lucru nu-l putem uita. Ei dispun de armate, de servicii de spionaj și organe de represiune. De asemenea, ei au la dispoziție oameni de știință bine plătiți. Acolo unde pot, așa cum procedează în Vietnam, ei folosesc forța bestială împotriva popoarelor, acționează ca jandarmi ai reacțiunii mondiale; în alte locuri, ca în Orientul Mijlociu, ei intervin în mod agresiv prin persoane interpuse. Imperialiștii cultivă subversiunea și caută să aprindă focare reacționare oriunde este posibil. Aceste acțiuni pot pune într-o zi în pericol pacea mondială și duce la o catastrofă tragică.

Dacă există în mod evident un teren în care imperialiștii sînt pe deplin în inferioritate față de socialism, acesta este domeniul ideilor, adică al doctrinelor politico-sociale. Pe acest tărîm noi posedăm toate armele pentru a-i face pe imperialiști să muște în mod iremediabil noroiul înfrîngerii. „Războiul psihologic", „subversiunea ideologică" a imperialismului sînt tactici și metode de luptă care nu ne pot înspăimînta, și aceasta întrucît, în domeniul ideilor, superioritatea noastră, a marxism-leninismului, este formidabilă. Apare azi o tendință progresistă, tot mai importantă și mai activă pînă și în cadrul mișcărilor creștine și chiar al Bisericii, care are două mii de ani de existență și a sprijinit tradițional clasele dominante în timpul diferitelor formații sociale.

În această epocă, sarcina marxist-leniniștilor este de a împiedica transformarea textelor lui Marx și Lenin în formule reci, atemporale, dogmatice. Marxism-leninismul nu poate fi folosit ca o ladă de croitorie, din care să se extragă, izolate de context și de timp, citate ce să servească pentru orice. Învățătorul nostru Lenin s-a ridicat cu întreaga energie împotriva unei asemenea folosiri a marxismului, care se aseamănă cu procedeele autorităților religioase de a scoate citate din Coran sau din Biblie. La timpul său, Lenin a declarat război împotriva lui Kautski și a celorlalți dogmatici, care pretindeau că sînt posesorii „adevărului" marxist și negau proletariatului rus dreptul de a înfăptui revoluția socialistă. Cu spiritul său creator, Lenin a înlăturat formulele „sacre" și a actualizat marxismul, i-a vitalizat esența dialectică și în concordanță cu aceasta a analizat noile fenomene, a elaborat noi teze și a făcut să progreseze știința marxistă și mișcarea revoluționară. Astăzi trebuie să facem ceva asemănător. Și acest lucru trebuie să-l facă toate partidele, printr-o elaborare colectivă, prin confruntarea opiniilor, fără complexe de inferioritate. Atunci cînd Lenin și bolșevicii pregăteau revoluția și dădeau o nouă viață marxismului, în spatele lor nu aveau nici un stat, nu aveau nici o autoritate recunoscută. Unii se găseau în emigrație, alții în ilegalitate, fiind considerați de „autoritățile" mișcării socialiste internaționale de atunci ca palavragii, semianarhiști și nu întru totul responsabili. Și cu toate acestea ei aveau dreptate. Și cu toate acestea ei au triumfat.

Mișcarea comunistă internațională necesită astăzi o dezvoltare hotărîtă a spiritului creator, înlăturarea vechilor scheme rigide, statice, asimilînd ceea ce e nou și făcînd noi progrese pentru a se situa în ofensivă și pentru a folosi adîncirea evidentă a crizei generale a capitalismului spre a împinge înainte revoluția. În acest scop, mișcarea noastră trebuie să se debaraseze de toate noțiunile învechite și depășite, de metodele și structurile uzate.

Contactele bilaterale și multilaterale constituie un prilej care trebuie să fie și mai mult folosit pentru ca partidele comuniste și muncitorești să efectueze schimb de experiență, să facă pași înainte în actualizarea tezelor marxist-leniniste. În această perspectivă, un pas important l-ar putea constitui conferința internațională prevăzută pentru 25 noiembrie. Evenimentele din Cehoslovacia sfătuiesc acum la o anumită schimbare nu în privința așteptării, ci a discutării prin alte mijloace. Data prevăzută nu mai era oportună. Este nevoie de apropierea pozițiilor care s-au îndepărtat datorită acestor evenimente, de înlăturarea divergențelor reale și de rezolvarea în mod satisfăcător, pe baze principiale, a problemelor care ne despart. Și aceasta cere o altă formă și nu înfruntarea directă într-o conferință internațională.

În această situație, apariția divergențelor între partidele comuniste cu privire la o problemă sau alta nu trebuie să sperie pe nimeni. Acest lucru are loc, de altfel, de cîțiva ani. Aceste divergențe sînt și mai frecvente între partidele de guvernămînt. Faptul că la un moment dat părerile nu coincid, inclusiv în problemele importante, nu afectează și nici nu slăbește solidaritatea noastră în fața dușmanului comun: imperialismul.

Poate că fenomenele pe care le trăim astăzi în mișcarea noastră ar trebui să ne facă să reconsiderăm într-un spirit critic toate problemele privind orientarea mișcării comuniste și muncitorești, relațiile sale, implicațiile pe care le comportă existența mai multor state socialiste, cu interese și motive de stat particulare, alături de partide care nu au înfăptuit încă revoluția, legătura dintre internaționalism și personalitate, politica națională a fiecărui partid etc., etc. S-ar părea că asupra acestor probleme s-a spus și s-a scris totul. Realitatea arată însă că lucrurile nu stau așa, ceva nu este în regulă, lipsește încă ceva în ceea ce privește elaborarea poziției noastre. Și dacă cineva nu este de acord cu această părere, să analizeze faptele în mod obiectiv, deoarece o orientare, o politică se judecă tocmai prin prisma practicii, a rezultatelor.

...Dacă dorim să refacem unitatea, dacă dorim să întărim frontul nostru comun, atît unii cît și ceilalți trebuie să căutăm răspunsul cu răbdare și într-un spirit creator. Nimeni nu poate pretinde că deține adevărul absolut, dreptatea deplină. Nimeni nu poate pretinde să dea soluția la această întrebare. Soluția trebuie să fie rezultatul aportului și înțelegerii unora și altora. Ar trebui început prin suprimarea judecăților sumare, a anatemelor și pretențiilor de infailibilitate a unora și altora. Să ne concentrăm mai serios asupra luptei în actualele condiții istorice, asupra legilor obiective ale dezvoltării sociale, a influenței lor în țările socialiste și în comunitatea acestora. Nu este o chestiune de citate și nici de excomunicări. Este o problemă de studiu, de aprofundare, o problemă în care trebuie să intervină adevărata știință. Altfel, încotro mergem? Spre un război între noi, în lagărul nostru, în timp ce imperialiștii își freacă mîinile de bucurie?

Marile mișcări de contestare a capitalismului, care se desfășoară acum în lume, cer tuturor comuniștilor, fără nici o excepție, să-și pună aceste probleme de fond.

RUDÉ PRÁVO
PRAGA

„S.U.A. — O POZIȚIE APARENT CONTRADICTORIE"

Din afirmațiile diferiților reprezentanți ai conducerii S.U.A. referitoare la „noua situație" în Europa, s-ar putea spune că ei urmăresc : 1. Întărirea politică și militară a pactului atlantic ; 2. Continuarea în același timp a „dialogului" cu Uniunea Sovietică, continuarea destinderii internaționale și evitarea oricăror acțiuni ce ar dăuna îmbunătățirii relațiilor dintre S.U.A. și U.R.S.S.

În acest sens, s-au pronunțat numeroși reprezentanți oficiali, în acest sens au scris și comentatorii americani. Desigur că la prima vedere, ambele scopuri se resping reciproc și între ele există o contradicție. Doar nu se poate „acționa în sensul destinderii" încordării dintre Răsărit și Apus și, în același timp, în sensul consolidării blocului atlantic și întăririi militare a acestui instrument clasic de ascuțire a încordării internaționale, care a devenit leagănul războiului rece.

Dar antinomia acestei poziții este doar aparentă. În fond, nu este nici o contradicție. Întărirea pactului atlantic a fost întotdeauna considerată de Statele Unite drept o premisă necesară pentru a se putea situa față de Uniunea Sovietică pe poziții de forță. Aceasta — chiar dacă relațiile dintre Răsărit și Apus (și deci dintre marile puteri) au fost caracterizate prin „război rece" sau mai tîrziu printr-o îmbunătățire. Toate fazele dezvoltării politicii externe a S.U.A. precum și concepțiile raporturilor dintre Răsărit și Apus au fost în strînsă legătură cu raportul de forțe. Chiar dacă aceasta a fost concepția lui Dulles referitoare la „înfrînarea comunismului" și la „eliberarea" țărilor est-europene (folosind politica „manu militari") sau, mai tîrziu, recunoașterea existenței regimurilor socialiste de facto și renunțarea la folosirea mijloacelor exclusiv militare de „contestare" a socialismului, S.U.A. au căutat întotdeauna să-și asigure forța maximă militară și politică. Aceasta — prin forța proprie și prin forța întregii grupări militaro-politice în fruntea căreia se află și în care domină.

Astăzi, Statele Unite folosesc prilejul de a înlătura una din slăbiciunile strategiei lor militare — criza internă a grupării atlantice fiind de natură politică și mai puțin militară. Elementele acestei crize sînt destul de cunoscute. În ultimii ani, s-a manifestat tot mai vizibil tendința țărilor vest-europene, în grup sau izolat (Franța), de a deveni „parteneri" europeni ai Americii. Mulți adepți ai așa-numitei „idei europene" înțelegeau Europa astfel : Europa trebuie să fie un partener și nicidecum plutonierul major docil sau adjutantul Americii. Succesul cărții publicistului francez Servan-Schreiber, „Sfidarea americană", care a devenit un best-seller în întreaga Europă apuseană, dovedește cît de vie este această idee nu numai în opinia publică, dar și în rîndurile burgheziei.

Deoarece raportul dintre partea de apus a continentului nostru și America nu este egal nici din punct de vedere economic și nici politic, capitalul american pătrunde în Europa apuseană intensiv și prin forme noi, netradiționale. În politică, Washingtonul se străduiește să obțină de la aliații săi vest-europeni mandatul de a vorbi în numele lor în problemele internaționale, ca de exemplu în Asia. Dar tocmai politica S.U.A. în Vietnam nu a obținut acest mandat, ci, dimpotrivă, a dus la o „neînțelegere" crescîndă cu Europa occidentală. Cercurile guvernamentale, diferitele grupări politice (nu numai de stînga) din Franța, Anglia, Italia, Germania apuseană și Scandinavia au înțeles cît de riscantă este „escaladarea" în Vietnam și că aceasta poate duce la un conflict mai mare și cu urmări greu de prevăzut.

Motivele crizei atlantismului în Occident sînt deci profunde. Și nu s-ar putea spune că Statele Unite au reușit să depășească propria lor criză folosind „criza cehoslovacă" în acest scop. Ar fi fost, însă, împotriva intențiilor, intereselor și logicii cercurilor conducătoare din Statele Unite dacă nu ar fi încercat acest lucru pentru a atenua cel puțin criza lor proprie.

Nimeni nu poate bagateliza însemnătatea renunțării treptate la războiul rece, la anticomunism și antisovietism. Dar, în același timp, trebuie să vedem cît de încet și de dificil s-a realizat un asemenea climat în relațiile internaționale, climat înrudit cu coexistența pașnică. El a fost frînat de ideea, mereu actuală la Pentagon, că Statele Unite sînt „datoare" să păzească omenirea împotriva răspîndirii socialismului în orice parte a lumii. Din această menire pe care singure și-au asumat-o, ele au devenit și jandarm împotriva războiului de eliberare din Vietnam. Acest climat a fost frînat și de insuccesul eforturilor de creare a unui sistem de securitate europeană, sistem pentru care acționează țările socialiste, inclusiv Cehoslovacia, precum și întreaga mișcare comunistă și muncitorească europeană. Recunoașterea conștientă că este necesară normalizarea relațiilor în Europa pe baza recunoașterii realităților postbelice, inclusiv a recunoașterii existenței celor două state germane, a fost puternică în Europa occidentală, dar nu s-a impus, lovindu-se de neînțelegerea R. F. a Germaniei și a Statelor Unite. Problema participării sau neparticipării lor la o proiectată conferință europeană pentru asigurarea securității a fost unul din elementele care au îngreunat convocarea unei asemenea conferințe.

Spiritul antiamerican în țările vest-europene a fost asociat cu temerea că o concepție „bipolară" a lumii (dialog limitat numai la două mari puteri) ar fi nefericită și pentru Europa apuseană. Europa apuseană ar fi astfel condamnată la pierderea ponderii economice și politice, la pierderea autonomiei, devenind un fel de rudă săracă a marii puteri americane. Dimpotrivă, politica americană are nevoie în realizarea „dialogului" (mai precis a concepției sale asupra dialogului) de o Europă care să fie un bloc compact, solidar, subordonat și manevrabil. De aici, ideea lui Kennedy, a unei „comunități americano-europene", de aici acel sprijin american dat planurilor de integrare politică a Europei apusene prin participarea Marii Britanii, de aici și dorința de a contribui la întărirea N.A.T.O.

Iată deci că nu este nici o contradicție între politica S.U.A. de întărire militară și politică a blocului N.A.T.O. și dorința de a nu stînjeni dezvoltarea dialogului dintre S.U.A. și U.R.S.S.

Ar fi greșit să nu vedem că acest dialog este una dintre condițiile destinderii încordării internaționale. Dar nicidecum o condiție exhaustivă, mai ales în sensul în care o înțeleg S.U.A. ; deoarece această concepție „bipolară" pornește de la ideea împărțirii lumii în sfere de influență. Aceasta este împotriva intereselor nu numai ale popoarelor și țărilor mici, dar și împotriva intereselor întregii omeniri în ceea ce privește progresul și democrația ; este și împotriva intereselor socialismului și a dezvoltării sale ulterioare. (Din această cauză situația convine Statelor Unite.)

„Sfera sovietică de influență" este, potrivit acestei concepții, limitată teritorial și geografic, orice „schimbare" însemnînd „răsturnarea echilibrului". Dar mișcarea muncitorească, partidele comuniste din Europa apuseană luptă pentru socialism, deci pentru schimbarea statu-quo-ului, și de aceea resping identificarea „sferei socialismului" cu o asemenea accepție a sferelor de influență. Granițele socialismului nu se confundă și nu pot fi confundate cu linia geografică dintre Apus și Răsărit. Granițele dintre socialism și capitalism nu urmează granițele geografice dintre grupările militare ale Pactului Atlantic și ale Tratatului de la Varșovia. Nu este posibil ca ele să fie limitate. Și noțiunea de „tabără" socialistă sau capitalistă este nejustă, deoarece în „tabăra" capitalismului nu putem să includem și clasa muncitoare și aliații ei care luptă împotriva capitalismului.

Politica tinzînd spre desființarea grupărilor militare și politice pentru care s-au declarat de atîtea ori partidele comuniste este astăzi incontestabil îngreunată. În același timp, s-a văzut — și aceasta din reacția americană la „criza cehoslovacă" — cît de necesară este îmbinarea luptei pentru socialism cu lupta pentru pace și pentru înlăturarea obstacolelor care stau în calea întăririi ei.

Art Buchwald

Noile automobile

Recent au apărut automobilele tip 1969. Iată o prezentare a cîtorva din ultimele modele.

„Humphrey Humber" : **Modelul este pe piață de multă vreme, dar a fost pus în umbră de modelul „Johnson Warhawk" („warhawk" = „uliu de război" — n.t.), construit de aceeași fabrică. Nimeni nu știe cum se va descurca singur. Criticii afirmă că este același model vechi și că nu oferă nimic nou cumpărătorilor. Oamenii care au lucrat la modelul „Humphrey Humber" afirmă însă că deși nu pare diferit, clienții se pot aștepta la o performanță cu totul diferită. Vînzarea merge foarte prost și firma se teme că s-ar putea să fie un fiasco.**

„Nixon Mark VII" : **La un moment dat se credea că „Nixon" va fi scos de pe piață din cauza anilor dezastruoși în care nu s-a vîndut de loc. A reușit să se redreseze datorită unor modificări de construcție și unei campanii de publicitate foarte rodnice. „Mark VII" are un motor mult mai liniștit, folosește o cantitate mai mică de combustibil și se adresează familiilor din clasa mijlocie, afirmînd că prezintă mult mai multă securitate decît celelalte modele 1969 și că ar reprezenta o afacere mai bună la prețul la care este vîndut. Sondajele de opinie în domeniul automobilelor arată că clienții manifestă o anumită preferință pentru „Nixon", deși mulți s-au plîns că selecția de automobile 1969 nu le prea oferă posibilități de alegere.**

„Wallace Wildcat" („wildcat" = „pisică sălbatică" — n.t.) : **Cu numai cîțiva ani în urmă, acest mic automobil sport, construit în Alabama, provoca rîsul. Acum oamenii nu mai rîd de el.**

Se vinde bine nu numai în sud, dar și în nord. E produs într-o singură culoare — alb. Se adresează oamenilor care s-au săturat să fie dați la o parte de alte automobile pe străzile orașelor și pe șosele. Fabricantul a descoperit că atunci cînd își aleg un automobil, mulți oameni au instincte ucigașe. El a exploatat aceste instincte, promițînd clienților că „Wildcat" va zdrobi pe oricine îi va ieși în cale. Cine cumpără acest automobil primește gratuit un baston cu inscripția „Sprijiniți poliția dv. locală".

„Muskie" : **Este modelul preferat al anului. Se bucură de mare popularitate în rîndul tinerilor și în multe locuri se vinde mai bine decît „Humphrey Humber", în special deoarece nu este îngreunat de atîtea accesorii ca „Humber". Din păcate, este expus în aceeași sală cu „Humber".**

„Agnew Ack-Ack" : **Cînd a ieșit pe piață nu era un nume cunoscut ; i s-a făcut însă multă publicitate pentru însușiri necunoscute, din care nu toate bune. De fapt, ori de cîte ori fabricantul consideră că a remediat toate defectele modelului, este nevoit să-l scoată de pe piață și să-i facă noi modificări. Una din probleme este că ori de cîte ori înaintează, trebuie să dea înapoi. Aceasta provoacă adevărate crize detaliștilor.**

„LeMay Nuke III" : **Acest model a ieșit tîrziu. Fabricantul, care producea înainte bombardiere, a hotărît să încerce să producă acum automobile, și cu toate că „Nuke" a apărut pe piață doar ca model frate cu „Wallace Wildcat", experții în problemele de securitate rutieră îl consideră automobilul cel mai periculos de pe șosea. Deși pare destul de nevinovat, cei ce l-au încercat spun că de îndată ce pui piciorul pe accelerator, toată blestemăția explodează.**

(Din International Herald Tribune)

The Washington Post

AR FI BUNĂ ÎNFRÎNGEREA PENTRU DEMOCRAȚI?

CU ADEPȚI atît de puțin pasionați ca Arthur Goldberg și Pierre Salinger, vicepreședintelui Humphrey nu-i va fi greu să se situeze pe locul trei.

Arthur Goldberg, fost judecător supleant la Curtea Supremă, a anunțat acum cîteva zile, în noul său rol de conducător al campaniei Humphrey-Muskie în statul New York, că nu este împotriva nimănui. Echipa pe care o susține el, a spus Goldberg, ar obține rezultate mai bune în problemele interne: dar oricine ar ieși victorios — fie Nixon, fie vicepreședintele — se va pune capăt prompt războiului din Vietnam, și triumful lui Nixon nu ar însemna „sfîrșitul lumii". El a recunoscut că acestea sînt „cuvinte ciudate" în gura unui sprijinitor al democraților, dar nu mai ciudate decît reclama pe un sfert de pagină inserată în „New York Herald Tribune" de forțele pro-Humphrey din Europa sub conducerea lui Salinger.

Iertați-ne limbajul (nu facem decît să cităm), „Americanii din străinătate pentru Humphrey" și-au început anunțul publicitar tunînd și fulgerînd cu litere de o șchioapă că „actualele alegeri nu sînt importante nici de doi bani". Apoi, încălzindu-se, au adăugat pe un ton feroce : „Să privim lucrurile în față. Nici convenția republicană, nici cea democrată nu au ales omul pe care îl doreau multe persoane". Nu pare o campanie prea energică.

În contrast cu Goldberg, forțele lui Salinger sînt nu atît în favoarea oricui cît pur și simplu împotriva lui Nixon. „Dv. — spun acești oameni — ați fi putut să vă pronunțați pentru Nelson Rockefeller sau pentru Eugene McCarthy. Important este că în nici unul din cazuri nu ați fost pentru Nixon. Și cel mai bun mod de a continua să nu fiți pentru Nixon este de a vota pentru Hubert Humphrey". Și, într-o izbucnire pătimașă a spiritului partizan, anunțul conchide : „Fără îndoială, Humphrey este mai bun".

Dar acest anunț nu-ți face inima să bată mai repede. Și e poate explicabil : anul aceasta o mulțime de democrați consecvenți se află într-o stare de letargie, au un punct de vedere defetist în privința perspectivelor lor, dorind ca în locul lui Hubert Humphrey să fi fost alt candidat. E, desigur, treaba lor și dreptul lor. Îngrijorător este însă raționamentul prin care au ajuns aici. Căci logica letargiei lor se concretizează în postulatul curent, atît de des auzit în momentul de față în rîndul așa-zișilor liberali, că patru ani în opoziție ar fi ceva bun pentru democrați, că strategic vorbind ar fi ideal ca Nixon și republicanii să preia teribilele probleme ale orașelor și ale Vietnamului și că, în 1972, partidul democrat reconstruit și reînviorat se va înapoia la putere plin de energie. Pentru agenții electorali ai partidului democrat această idee poate fi consolatoare. Noi însă nu am miza pe ea.

În primul rînd, de ce numai patru ani ? Dacă există un singur lucru pe care Nixon, în calitate de președinte, se va pricepe extrem de bine să-l facă, acesta este organizarea realegerii sale pentru un al doilea mandat. Indiferent cum va trata problema Vietnamului, în primul rînd nu este vorba de un război dezlănțuit de el ; în plus, ar putea să-i pună capăt în mod onorabil. Dacă poziția sa față de ordine și justiție nu se bucură de aprobarea tuturor, ea este totuși spijinită de un mare număr de americani, așa cum vor dovedi fără îndoială luna viitoare voturile date lui Wallace. Pe scurt, în apropape în toate acțiunile pe care le-ar întreprinde în calitate de președinte, Nixon va acționa probabil cu grijă și cu rezultatul de a lărgi sprijinul de care se bucură și de a transforma partidul republican într-un partid majoritar. A pune altfel problema ar însemna să ignori abilitatea politică evidentă a lui Nixon : modul în care a reușit ca în scurtul răstimp de șase ani să iasă din uitare este grăitor.

De aceea ar fi poate ceva mai realist să se ia în considerare opt ani de guvernare a lui Nixon în loc de patru, dacă va cîștiga luna viitoare. Și, pentru a fi mai realiști chiar, ar fi mai înțelept ca acei democrați care consideră că nu are prea multă importanță cine cîștigă actualele alegeri să se gîndească la o perioadă mult mai lungă de guvernare republicană — o perioadă la fel de lungă, să spunem, ca cea de care s-au bucurat și democrații în două etape începînd din 1932.

Într-adevăr, au dobîndit oare republicanii o nouă vigoare de pe urma

→

Cu prilejul conferinței pentru folosirea pașnică a spațiului cosmic, a avut loc la Viena o expoziție a aparatelor de zbor și cercetări spațiale

vreunei etape a acestei lungi perioade de guvernare democrată ? Nu a fost nevoie de extraordinara atracţie personală a unui om ca Eisenhower pentru a rupe vraja democraţilor ? Democraţii nu au nevoie să privească decît în principalele două state ale ţării, New York şi California, unde partidul lor a fost înlăturat de la putere pe perioade variate de timp şi unde adepţii lor se sfîşie între ei, pentru a vedea cît de întăritoare şi înviorătoare este în realitate experienţa pe care ţi-o dă opoziţia.

E o idee plăcută, comodă, teza că partidul democrat va pierde în ultimă instanţă dacă nu va duce actuala campanie electorală cu toată forţa de care dispune. Dar spectacolul unui mare partid angajat doar cu moderaţie şi parţial într-o campanie prezidenţială este îngrijorător. Şi este cu atît mai îngrijorător atunci cînd înstrăinarea şi dezamăgirea sînt justificate cu false argumente. Democraţii dizidenţi au tot dreptul să fie dizidenţi. Ei nu trebuie însă să se înşele printr-o logică răsturnată, că cine pierde de fapt cîştigă, că după alegeri toată lumea va fi cuprinsă de dorinţa de a porni de la început, că preşedintele Nixon va constitui o ţintă uşor de lovit în 1972 — că înfrîngerea ar fi ceva bun pentru partidul lor.

Le Monde

PARIS

PETROL ÎN PERU

„PRIVIŢI această insuliţă stîncoasă în largul coastei. Adăposteşte fortăreaţa-închisoare Fronton. Am fost încarcerat acolo timp de cîteva luni în 1959. După trei zile de temniţă am fugit şi am încercat să înot pînă la coastă, dar am fost prins..." Cu privirea întunecată şi gînditoare, sub sprîncenele stufoase, preşedintelui Belaunde Terry îi plăcea să povestească acest episod din viaţa lui politică. El a făcut-o şi atunci cînd ne-a primit pe terasa Yacht-Clubului, în apropiere de portul Callao, de la Pacific, unde plutea mirosul acru al fabricilor de făină de peşte. „Poate că voi fi nevoit să mă întorc acolo într-o zi" — a adăugat el zîmbind.

Belaunde Terry devenise preşedinte al Republicii în iulie 1963, cu aprobarea tacită a forţelor armate. După cinci ani, cu mai puţin de zece luni înainte de expirarea legală a mandatului său, armata i-a rezervat, cu mai puţine menajamente, soarta pe care o avusese în 1962 cel mai „parizian" dintre preşedinţii peruvieni, Manuel Prado.

În iulie 1962, în baza primelor rezultate ale alegerilor prezidenţiale, Victor Raul Haya de la Torre, conducător vîrstnic al APRA (Alianţa populară a revoluţiei americane), obţinea 558 000 voturi. Tînărul arhitect Belaunde Terry se situa pe locul doi, cu 543 000 voturi. Fostul dictator, Manuel Odria, obţinea 481 400 voturi. Întrucît nici unul din candidaţi nu întrunise un număr suficient de voturi (30 la sută din voturile valabile), Congresului îi revenea sarcina să-l aleagă pe preşedinte. Pentru prima oară Haya de la Torre părea să aibă şanse de victorie.

Dar din motive mai mult „personale" decît într-adevăr politice, în 1962 armata nu putea tolera ca Haya de la Torre să se instaleze la preşedinţie. La 18 iulie, o juntă militară, sub conducerea generalului Godoy, l-a depus pe Manuel Prado şi a anulat alegerile. Dr. Prado a fost arestat şi deţinut pe un vas în largul portului Callao pînă la 29 iulie, data expirării mandatului său legal. Apoi el şi-a părăsit în libertate ţara şi a plecat la Paris. Pentru a potoli nemulţumirea Departamentului de Stat, junta a promis că alegerile generale din iulie 1963 vor fi libere şi că armata nu se va opune învingătorului, oricare ar fi el.

Spre satisfacţia certă a militarilor, învingătorul din 1963 a fost Belaunde Terry, care a obţinut 708 000 voturi. Bătrînul Haya de la Torre nu a întrunit decît 623 000 voturi, dar această înfrîngere a fost compensată de confortabile succese parlamentare. Într-adevăr, APRA, în alianţă cu adepţii lui Odria, obţinea majoritatea în Cameră. Şi din 1963 pînă în 1968 „apriştii" şi „odriştii" au hărţuit neîncetat guvernele instalate de Belaunde Terry.

Armata, oligarhia bumbacului şi a zahărului, Haya de la Torre, fostul dictator Odria, APRA, „arhitectul" Belaunde Terry : vedem că de şase ani actorii principali nu s-au schimbat de loc în Peru. Şi nu este inutil să revenim în 1962 pentru a-l înţelege pe 1968. Sprijinul „tactic" al armatei, angajată în grele operaţiuni împotriva partizanilor din MIR (Mişcarea stîngii revoluţionare) din primăvara anului 1965, apoi în campanii de „acţiune civică şi socială", a contracarat în mare măsură, pentru Belaunde Terry, hărţuielile distrugătoare ale opoziţiei unite a „apriştilor" şi adepţilor lui Odria.

Promisiunile de reforme făcute de Belaunde Terry în iulie 1963 („colaborarea populară", reforma agrară, naţionalizarea zăcămintelor firmei „International Petroleum Company", construirea „drumului marginal din pădure") au fost paralizate, reduse sau anihilate în mod viclean sau brutal. Belaunde Terry a supravieţuit atît timp cît militarii au considerat prezenţa sa la conducerea statului preferabilă aceleia a conducătorului APRA. În octombrie 1968, o ofensivă şi mai violentă încă a „apriştilor" şi părăsirea bruscă a taberei guvernamentale de către forţele armate au doborît un om care, de altfel, nu mai visa decît să-şi termine mandatul prezidenţial fără strălucire, dar fără accidente pe parcurs.

Una din întrebările care se pot pune azi este dacă Haya de la Torre nu a avut rolul ucenicului vrăjitor, şi dacă îndîrjirea cu care l-a combătut pe Belaunde nu distruge concomitent şansele sale prezidenţiale. Campania pentru alegerile prezidenţiale urma să înceapă în martie 1969. Doi candidaţi erau „probabili" : Manuel Ulloa, ministrul finanţelor, care se înapoiase la Lima după o vizită în S.U.A. şi în Canada cu promisiuni de credite în valoare de aproximativ 300 milioane dolari, menite să susţină o monedă naţională („solul") cam şubredă ; şi Bedoya, energicul şi eficientul primar democrat-creştin al capitalei peruviene.

Dacă ar fi să dăm crezare anumitor indiscreţii, Haya de la Torre se străduia la rîndul său să obţină aprobarea conducătorilor militari şi să negocieze venirea lui la preşedinţie, în iulie 1969, prezentîndu-se drept conducătorul unei coaliţii „rezonabile şi moderate". De fapt, bătrînul conducător nu mai este de multă vreme acel lup slab şi revendicativ care declară că va „elibera masele indiene" şi va „lupta împotriva tuturor imperialiştilor", dar se pare că multor ofiţeri superiori peruvieni le era încă greu să uite motivele lor solide de antipatie faţă de fondatorul APRA. Totuşi, ipoteza unei coaliţii guvernamentale sprijinite de parlamentarii ostili lui Belaunde Terry putea să seducă în mod efectiv cercurile de afaceri din Lima, societăţile nord-americane, ca să nu mai vorbim de militarii preocupaţi de „ordine, eficacitate şi progres".

Probabil că autorii puciului de la 3 octombrie, exasperaţi de amploarea crescîndă a crizei politice şi de scandalurile care au afectat recent pe unii din colaboratorii guvernului, s-au gîndit de asemenea să pună capăt speculaţiilor electorale, aşa cum opriseră în mod brutal „procesul democratic" în iulie 1962. Dar nu este de mirare, pentru moment, că prăbuşirea lui Belaunde Terry degajă un miros de petrol.

Tratativele începute de guvernul de la Lima cu „International Petroleum Company", filială a societăţii „Standard Oil of New Jersey", se află în centrul crizei peruviene de la începutul acestui an. De fapt, conflictul dintre puternicul trust nord-american şi peruvieni nu este nou. El datează de cel puţin 40 de ani. „International Petroleum Company" a refuzat totdeauna să plătească redevenţe normale, în baza unui text din 1922. Belaunde Terry înscrisese în programul său „recuperarea" zăcămintelor petrolifere de la Brea y Parinas, exploatate de „International Petroleum Company". Nici un partid politic, nici un conducător politic nu ar putea să susţină în mod public la Lima o teză favorabilă intereselor străine. Aşa cum s-a mai remarcat, în acest domeniu forţele armate nu sînt ultimele care fac profesii de credinţă naţionaliste. Dar exploatarea petrolului brut peruvian de către „International Petroleum Company" nu pasionase pînă atunci în mod exagerat clasele conducătoare ale ţării. De altfel, alte trusturi străine, în primul rînd nord-americane, controlează în mod direct sau indirect (prin înfiinţarea de societăţi mixte în colaborare cu capitaluri peruviene) bogăţiile din Peru. Este cazul societăţii „Anderson Clayton", pentru producţia de bumbac şi de lînă ; al societăţilor „American Smelting and Refining Company" şi „Cerro de Pasco Corporation", pentru exploatarea cuprului şi a produselor miniere.

Nu este cert că acordul încheiat în cele din urmă în august, după numeroase agitaţii şi presiuni neîncetate, între Belaunde Terry şi „International Petroleum Company", a fost „cel mai bun posibil", deşi preşedintele l-a prezentat drept o „mare victorie". Dar este sigur că partidele de opoziţie, care preferaseră să lase ca guvernul să-şi asume „răspunderile în faţa S.U.A.", au exploatat acest cal de bătaie pentru a-l acuza pe Belaunde Terry de a fi „vîndut bogăţiile naţionale intereselor străine". Criticat de „apriştii" şi de aliaţii lor „odriştii", Terry a fost nevoit, în plus, să înfrunte pe unii din prietenii

săi din Acțiunea populară sau din democrația creștină. Seoane, secretar general al Acțiunii populare, părăsise Institutul de reformă agrară pentru a protesta împotriva unei reduceri excesive a creditelor alocate acestui organism. La mijlocul lunii septembrie, el critica acordurile încheiate cu „International Petroleum Company", afirmînd că ele nu se referă la „rafinare și comercializare, așa cum se prevăzuse". Cu același prilej, el i-a reproșat lui Belaunde Terry cheltuielile excesive și „neproductive" prevăzute pentru construirea „drumului marginal din Anzi". El a adăugat că „scandalurile și devalorizarea provoacă o mare îngrijorare în țară".

Corupție, devalorizarea monedei, acorduri nesatisfăcătoare cu „International Petroleum Company" : regăsim motivele invocate de militari pentru a justifica lovitura lor de stat împotriva lui Belaunde Terry și a guvernului remaniat recent de el ca o concesie în fața opoziției. Astfel, tovarășii apropiați ai fondatorului Acțiunii populare se alăturaseră adversarilor unui om care în plus sporise în ultimul timp „gesturile neprietenoase" față de S.U.A., de pildă cumpărarea avionului francez „Mirage" (condamnată cu asprime de Congres și de guvernul de la Washington) și confiscarea vaselor americane pentru pescuitul tonului în apele teritoriale peruviene.

Belaunde Terry era un urbanist respectat. Dar acest arhitect, născut în 1912 într-o familie aristocratică din Arequipa, nu a reușit să „reconstruiască" Peru" așa cum ar fi dorit. Reforma lui agrară, contracarată de marii proprietari funciari și criticată de stînga, bate pasul pe loc. Bugetul „cooperației populare" a fost mult redus. Marele „drum marginal din pădure", care, după părerea lui, trebuie să permită cucerirea estului peruvian (62 la sută din suprafața țării și 14 la sută din populație) și să lege ulterior țara de Venezuela, Columbia, Bolivia și Brazilia, este încă un vis neterminat. Belaunde Terry oferea ultimilor săi vizitatori chipul obosit al unui om care a renunțat deja.

Marcel NIEDERGANG

LE NOUVEL
OBSERVATEUR
PARIS

DUPĂ RETRAGEREA LUI MITTERRAND

ACUM zece zile, în fața militanților Convenției instituțiilor republicane, întruniți în congres la Levallois-Perret, înainte de alegerea lui Claude Esptier ca secretar general, François Mitterrand a anunțat pe un ton mai mult amar decît resemnat : se retrage. Tot astfel Guy Mollet se pregătește să renunțe la funcția de secretar general al S.F.I.O. În principiu, aceste plecări sînt menite să înlesnească crearea noului mare partid socialist care urmează să înlocuiască cele trei vechi familii din Federația Stîngii Democratice și Socialiste. Nașterea va avea loc începînd de la 7 noiembrie — și, neîndoielnic, în dureri.

Radicalii nu vor participa. „Nu e grav. Îi tîram după noi. Plecarea lor ne va ușura", comentează voioși „tinerii turci" din Convenție. Al doilea obstacol e mai grav : deosebirea de concepții dintre cei doi parteneri eventuali, S.F.I.O. și Convenția. Condițiile puse de membrii Convenției sînt foarte clare. Pentru a fi cu adevărat „nou", spun ei, noul partid trebuie să fie deschis tuturor și trebuie să fie constituit exclusiv prin adeziuni individuale. La fel în privința voturilor : să nu se mai voteze prin mandate calculate în funcție de cotizații ; să voteze numai membrii prezenți. În sfîrșit, pînă la primul congres național care va defini — nu înainte de iunie 1969 — structurile și forma definitivă ale noului partid, tranziția să fie asigurată de o conducere provizorie colegială, din care nu vor face parte nici Mitterrand, nici Guy Mollet, nici Defferre. Deci, propuneri noi, dacă nu revoluționare, care în mod normal ar trebui să ducă la crearea unui partid renovat de la bază la conducere, și nu — ceea ce prietenii lui Mitterrand refuză — la o S.F.I.O. „peticită".

Dimpotrivă, socialiștii țin la votul prin mandate și la menținerea structurilor locale (pentru a „salva mobilele" din casa veche) și ar dori să se stabilească definitiv, încă de pe acum, forma colegială a viitoarei conduceri (pentru a preîntîmpina eventualitatea unui conducător venit din altă parte). Chiar înăuntrul S.F.I.O., tînăra generație, al cărei purtător de cuvînt cel mai influent pare să fie Pierre Mauroy, luptă și ea pentru o anumită renovare. Dar membrii Convenției se întreabă dacă acest curent va învinge peste trei săptămîni în Consiliul Național al S.F.I.O. — și, pînă atunci, unii dintre ei sînt neliniștiți.

De fapt, visul niciodată realizat este acela al unui mare partid care să unească P.S.U., S.F.I.O., Convenția și celelalte cluburi în cadrul unei „stîngi noi". Dar este oare posibil ? În Comitetul politic național întrunit, de asemenea, sîmbătă și duminică, statul major al P.S.U. a discutat pe larg aceste perspective. Discuția a fost foarte critică : după părerea asociației „Puterea socialistă", operațiunea înseamnă să se sacrifice complet o muncă indispensabilă de reflecție ideologică. Ca un ecou, Jacques Malterre scria săptămîna trecută : „Trebuie să acționăm împreună și apoi să ne gîndim la structuri... Acestea fiind zise, P.S.U. nu este un scop în sine. Va veni poate ziua în care existența lui autonomă nu va mai avea o rațiune de a fi". Înseamnă oare o mînă întinsă ? În cazul acesta, în zilele următoare se poate aștepta o ofensivă pentru atragerea cluburilor.

Din lipsă de ceva mai bun, membrii Convenției vor intra deci în noul partid în curs de formare, dacă însă condițiile puse de congresul lor sînt în esență acceptate. În cazul acesta, încă de la 7 noiembrie vor începe tratative dificile care se vor referi la mai multe puncte în suspensie și în primul rînd la componența conducerii colegiale provizorii.

După plecarea tenorilor, cine rămîne în scenă ? Pe lista S.F.I.O. figurează Claude Fuzier, Pierre Mauroy, Chandernagor și alți doi sau trei. Cluburile nemembre ale Convenției vor delega pe Alain Savary și Jean Poperen. Convenția propune pe Claude Estier, Charles Hernu, Georges Fillioud, Gabriel Bergougnoux și Louis Mermaz. Un număr mai mult decît suficient de persoane pentru constituirea unui „colegiu" onorabil. Dar, după cum se știe, conducerile colegiale nu fac în general decît să pregătească sosirea sau înapoierea unui lider. Această eventualitate este cu atît mai probabilă cu cît, în bătăliile politice de primăvara viitoare, stînga necomunistă, ca de obicei, va căuta un „cap". Cine va putea fi ? Calea este deschisă. Șansele sînt egale, dar performanța este greu de realizat într-un timp atît de scurt. Gaston Defferre dorește să reînvie „Horizon 80", dar este un orizont acoperit. De aceea, în primăvara anului 1969 am putea să asistăm la reapariția omului care s-a pus el însuși „în rezerva" stîngii : François Mitterrand.

Josette ALIA

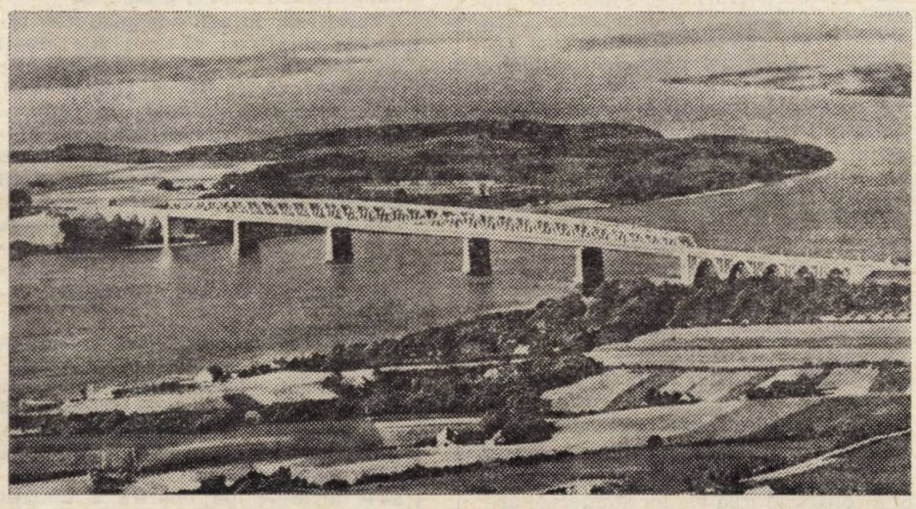

Danemarca, supranumită țara insulelor și „țara bacurilor", care erau principalul mijloc de transport între aceste insule, va deveni, după realizarea noului său program de construcții, „țara podurilor". În fotografie, noul pod rutier denumit „Micul Belt" leagă Iutlanda de insula Fynn

Rinascita

ROMA

PROBLEME ALE UNITĂȚII AFRICANE

NU ESTE ușor să se spună ce a fost a cincea conferință la nivel înalt africană, care s-a ținut la Alger. A fost ea oare un bilanț a cinci ani de activitate a Organizației Unității Africane? A marcat o perspectivă mai clară a unității tinerelor state africane, sau continuarea unui compromis precar?...

Cînd în elegantul salon al Palatului Congreselor, președintele Boumedienne — Algeria era țara gazdă — într-un limbaj neobișnuit în cercurile diplomatice, a făcut referiri aspre la „împrejurările critice, excepționale care amenință securitatea și unitatea Africii", din care cauză există riscul „prăbușirii și al dispersării sale tocmai în momentul în care renaște la viață", nu puțini și-au pus întrebarea ce „intrigă diplomatică" era dedesubt, și deci ce joc complicat stătea la baza conferinței la nivel înalt. În realitate, nimic din toate acestea. Președintele algerian nu a făcut altceva decît să pună, curajos și cu o amplă viziune politică, degetul pe două dintre plăgile Africii. Pe de o parte, înmulțirea fenomenelor secesioniste în interiorul statelor africane, într-un context mai general de „divizare" a continentului. Pe de altă parte, pasivitatea serioasă a Africii în fața pericolului permanent și agravat al unei Africi de sud albe, bastion al rasismului, precum și în fața pericolului unei active contrarevoluții africane.

În legătură cu primul punct, toți aveau în minte revolta Biafrei. Văzută de acolo, de la Alger, în afara considerentelor umane pe care drama respectivă le comportă, problema biafreză căpăta dintr-o dată un contur politic care cu greu putea fi eludat. Acela al unui stat tînăr, abia apărut — Nigeria — repus total în discuție, lăsat pradă sfîșierilor determinate de conflicte etnice, pe al căror fond acționează cu totul alte interese externe. Văzută numai prin prisma tragediei, problema biafreză poate trezi sentimente contradictorii. Dar ea trebuie privită în contextul african. În cinci ani au existat cîteva mari conflicte interstatale pe probleme de frontieră și numai mediera rea răbdătoare a O.U.A. a reușit să evite amplificarea lor. Dar ceea ce se știe mai puțin este poate infinita serie de conflicte interne, cu tendințe centrifuge, abil încurajate, seria de divergențe etnice și tribale, cu toate consecințele pe care acestea le atrag.

În aceste împrejurări, poate Africa să-și permită luxul unui „romantic" pas înapoi la epoca precolonială, sau trebuie să apere și să consolideze stabilizarea statelor și națiunilor, integritatea teritorială a tuturor țărilor? Nu este greu de răspuns la această întrebare dacă ne gîndim la realitatea africană. În această realitate, unitatea națională, integritatea teritorială, „statul care făurește națiunea" sînt premise esențiale ale unei lupte care să privească mai departe, spre eliminarea rădăcinilor coloniale, a acelor circuite economice, sociale și politice care încă mai condamnă continentul la subdezvoltare.

Diferită, dar mult mai critică pentru guvernele africane, este discuția în legătură cu Africa de sud. Nu există conferință africană la nivel înalt care să nu se încheie cu o serie de rezoluții, chiar violente, de condamnare a apartheidului din Africa de sud și Rhodesia și a crimelor colonialismului portughez. Dar, ulterior, la o analiză concretă se constată că numai cîteva țări sînt serios angajate în această bătălie. Precedentele sînt amare: O.U.A. a hotărît ruperea relațiilor diplomatice cu Anglia din cauza compromisului acesteia cu guvernul de la Salisbury. În același timp, guvernele africane moderate, legate prin fir dublu de puterile neocoloniale, evită aplicarea hotărîrilor proprii. O.U.A. a decis ruperea oricăror legături comerciale cu R.S.A și iată că guverne africane, pe căi directe sau indirecte, fac comerț rodnic cu rasiștii. O.U.A. a hotărît să creeze un „comitet de eliberare" care să acorde ajutor material mișcărilor de eliberare din coloniile portugheze, din Rhodesia și R.S.A., iar pe de altă parte se descoperă că cel mai mare procent de cote neplătite privește tocmai acest comitet.

O.U.A. s-a născut în urmă cu cinci ani, pentru a face față unui triplu fenomen: profunda divizare a Africii în două tipuri de blocuri („revoluționarii" de la Casablanca și „moderații" de la Monrovia), divizarea continentului și menținerea unor largi regiuni încă subjugate unei dominații coloniale directe... Deși, în mod evident, O.U.A. nu a ocolit niciodată ciocnirea între „moderați" și „revoluționari", totuși ea a fost în anii trecuți ceva mai mult decît o organizație reprezentativă cu caracter diplomatic: a fost cel puțin simbolul unei mari speranțe continentale.

...Pasul înainte reprezentat de independența politică este ținut în loc, și deseori împins înapoi, de problemele unei reale eliberări economice, ale construirii unui stat și a unei națiuni. Impresia reală este aceea a unor noi probleme, a unor noi dinamici politice și sociale, a unei faze de tranziție — deci instabilă — în care se maturizează profilul social al unei lupte de emancipare națională în care problemele unor profunde revoluții se contopesc cu cele ale efectivei independențe, în care vechiul naționalism nu mai este suficient pentru a zăgăzui ofensiva neocolonială și în schimb, în unele cazuri, el devine calea de pătrundere a acestuia. Însăși reacția față de fărîmițare, față de închistările etnice și tribale are astăzi nevoie de o reînnoită și mai profundă conștiință națională, fondată pe ecuația independență națională — progres social, și deci de o reală înțelegere a faptului că numai mari formațiuni unitare, pe baza integrității naționale, fac posibilă contracararea legilor subdezvoltării. Astăzi, totul în Africa se împletește cu marile obiective ale combaterii imperialismului în lume.

Romano LEDDA

profil

Francisco Macias NGUEMA

președintele Republicii Guineea Ecuatorială

După zece zile de campanie electorală, în Guineea Ecuatorială (devenită la 12 octombrie cel de-al 41-lea stat independent de pe continentul african) au avut loc, la 30 septembrie, alegeri pentru desemnarea președintelui republicii, a deputaților Adunării statului și consilierilor provinciali.

Ca președinte a fost ales, după două tururi de scrutin, Francisco Macias Nguema, candidatul coaliției celor trei partide din țară, care s-au pronunțat pentru dobîndirea independenței: „Mișcarea pentru independență" (IPGE), „Mișcarea de eliberare națională" (Monalige) și „Mișcarea de unificare a Guineei" (MUNGE). Președintele, ales pe o perioadă de cinci ani, va îndeplini și funcția de șef al guvernului și pe cea de ministru al forțelor armate și va hotărî singur asupra politicii ministeriale.

Fiind originar din Rio-Muni, Francisco Macias va trebui să numească, conform Constituției, un vicepreședinte originar din Fernando Poo.

Funcționar în anii administrației coloniale și primar al unui mic orășel din Rio-Muni, Francisco Macias este azi în vîrstă de 44 de ani. În 1964, cînd Spania a instalat în Guineea Ecuatorială un guvern autonom, Macias a fost numit viceprim-ministru și secretar al lucrărilor publice. Deși cunoscut pentru tendințele sale favorabile eliberării de sub dominația străină, el nu a împărtășit soarta celorlalți partizani ai independenței, nefiind trimis în exil de autoritățile spaniole.

Luînd cuvîntul, la 12 octombrie, cu ocazia ceremoniei prilejuite de proclamarea independenței, Francisco Macias Nguema, primul președinte al noului stat independent, a subliniat că guvernul său va promova o politică de pace, de participare activă la problemele africane, de întărire a unității naționale și a independenței economice a țării.

A. M.

poșta redacției

SENATORUL MCCARTHY...

Preda Coroiu, București. Eugene McCarthy nu a renunțat la mandatul său senatorial, care, de altfel, expiră de-abia în 1970. Ceea ce ați citit dv. în ziare se referă doar la retragerea sa din campania electorală americană după ce convenția de la Chicago l-a desemnat drept candidat al partidului democrat pe Hubert Humphrey. McCarthy a declarat zilele trecute că nu-l sprijină în alegeri pe vicepreședintele Humphrey. El participă totuși activ la campania electorală în favoarea acelor candidați în alegerile legislative care se pronunță pentru încetarea agresiunii americane în Vietnam.

...ȘI SENATORUL MCGOVERN

Prof. Gavril Găină, comuna Bivolărie-Vicova de Sus, județul Suceava. Senatorul George McGovern, care în această vară a făcut o scurtă campanie electorală în intenția de a obține desemnarea drept candidat al partidului democrat în alegerile prezidențiale, reprezintă în Senat statul Dakota de sud. El a fost unul dintre primii congresmani care au luat atitudine publică împotriva războiului dus de Statele Unite în Vietnam. Ca atare, el a fost solicitat, încă de acum un an, să intre în cursă de Allard Loewenstein, inițiatorul mișcării „Să-l răsturnăm pe Johnson". Atunci, însă, a refuzat pentru că, după cum afirmă acum, „am fost convins că presiunea evenimentelor îl va determina în cele din urmă pe Robert Kennedy să se angajeze în luptă". Se știe că așa s-a și întîmplat. Îndată însă după asasinarea lui Robert Kennedy, prietenii politici ai acestuia (Ted Sorensen, Pierre Salinger, Frank Mankiewicz și alții) s-au gîndit din nou la o candidatură McGovern. Alți membri ai grupului Kennedy au avut însă rezerve sau chiar s-au opus acestei idei. Ca urmare, McGovern s-a decis să-și declare candidatura cu mult prea tîrziu pentru a mai putea obține desemnarea. Întrucît mandatul său de senator expiră la sfîrșitul acestui an, în prezent desfășoară o intensă activitate politică pentru a obține reînnoirea lui.

ANTROPOSOFIA

Fătu Georgescu, Brașov. Întemeietorul antroposofiei a fost austriacul Rudolf Steiner (1861—1925), filozof mistic, om de știință și artist. Considerînd că posedă o „facultate de percepție spirituală independentă de simțuri" a intrat, în anul 1902, în legătură cu Societatea Teosofică întemeiată de Helena Blavatsky. Nefiind de acord cu principiile proclamate de teosofi și considerînd caricaturală activitatea lor, a întemeiat în anul 1912 o societate independentă : Societatea Antroposofică. Antroposofia postulează „existența unei lumi spirituale care poate fi înțeleasă de gîndirea pură, dar este accesibilă numai celor mai înalte facultăți de cunoaștere, latente în fiecare om". În 1913, Steiner, fervent admirator al lui Goethe (în tinerețe a supravegheat editarea operelor complete ale lui Goethe, la Weimar, și a scris lucrarea „Concepția despre lume a lui Goethe"), a început să construiască la Dornach, lîngă Basel, primul „Goetheanum" („școală de știință spirituală"). Edificiul a ars în 1922, dar Steiner l-a reconstruit de îndată, făcînd din el centrul Societății Antroposofice. Spre deosebire de teosofi, care n-au produs nimic util societății umane, Steiner și adepții săi nu s-au limitat la nebuloase teorii ocultiste. Acțiunile inițiate de ei includ mișcarea școlară Waldorf care, după 1950, a creat circa 60 de școli pentru 25 000 de elevi în S.U.A. și în Europa occidentală, deschiderea a numeroase cămine și școli pentru copii deficienți mintali, a unor centre de cercetări științifice și matematice, a unor clinici specializate. Tot Steiner este și părintele euritmiei moderne.

PUEBLO, SUEZ, SCORPION

Gheorghe N. Luxandra, comuna Stilpeni, județul Argeș 1) Despre vasul Pueblo am publicat relatări ample în nr. 42/1968, atît în interiorul revistei, cît și la „Poșta redacției"; 2) Deblocarea Canalului de Suez și eliberarea celor 15 nave aflate acolo de aproape un an și jumătate ar constitui un eveniment destul de important pentru a fi anunțat de întreaga presă. Deocamdată, însă, nu se întrevede o asemenea perspectivă ; 3) Antoine Gizenga nu se află în Congo și, ținînd seama de soarta lui Pierre Mulele, nu este de presupus că se va înapoia în curînd ; 4) Rămășițele submarinului atomic american „Scorpion" nu au fost recuperate.

DE CÎND APARE „LUMEA" ?

Maricica Huțu, elevă, Dorohoi 1) Revista „Lumea" apare cu începere din noiembrie 1963 ; 2) Cursurile valutelor străine sînt publicate în ziarul „România liberă" ; 3) Deși condamnat și interzis de Organizația Națiunilor Unite, fenomenul sclavagismului mai este semnalat în unele țări și regiuni din Africa și Asia (Arabia Saudită, Yemen etc.) ; 4) Nu a existat nici un cîștigător al concursului ; 5) Toate statele africane independente sînt membre ale O.N.U. Face excepție Rhodesia, a cărei „independență" față de Anglia este considerată ilegală.

George Budișteanu, București, Stelian Lozneanu, Dorohoi. Înțelegem pasiunea dv. pentru interesanta istorie a Franței, dar episoadele pe care le relatați nu au nici o legătură cu problemele abordate în coloanele revistei noastre și, ca atare, nu și-ar găsi locul în cadrul „Poștei redacției".

TRUSTURI GIGANT

V. Duma, Orăștie „General Motors" continuă să fie, de 14 ani, primul dintre giganții industriei și finanțelor americane. Ca în fiecare an, revista „Fortune" a întocmit lista celor mai bogate 500 de trusturi din Statele Unite și a primelor 200 de trusturi din alte țări. Din această listă — de pe care reproducem primele zece nume — reiese că în S.U.A. „clubul miliardarilor", adică al firmelor care au avut în 1967 o cifră de afaceri superioară sumei de un miliard de dolari, a ajuns la 83.

STATELE UNITE

Locul ocupat în 1967	Locul ocupat în 1966	Trustul	Sediul	Cifra de afaceri (milioane dolari)	Venitul net (milioane dolari)
1	1	General Motors	Detroit	20 026 252	1 627 276
2	3	Standard Oil (N.J.)	New York	13 266 015	1 232 283
3	2	Ford Motor	Dearborn, Mich.	10 515 700	84 100
4	4	General Electric	New York	7 741 233	361 389
5	5	Chrysler	Detroit	6 213 383	200 434
6	6	Mobil Oil	New York	5 771 776	385 393
7	9	International Business Machines	Armonk, N. Y.	5 345 291	651 500
8	7	Texaco	New York	5 121 388	754 386
9	10	Gulf Oil	Pittsburgh	4 202 121	578 287
10	8	U. S. Steel	New York	4 005 521	172 480

EUROPA

Locul ocupat în 1967	Locul ocupat în 1966	Trustul	Apartenența	Cifra de afaceri (milioane dolari)	Venitul net (milioane dolari)
1	1	Royal Dutch/Shell	Anglo-olandez	8 376 022	742 550
2	2	Unilever	Anglo-olandez	5 559 950	209 275
3	3	British Petroleum	Anglia	2 973 575	176 550
4	5	ICI (Imperial Chemical Industries)	Anglia	2 691 700	158 950
5	6	National Coal Board	Anglia	2 438 822	958
6	7	Philips' Gloeilampenfabriken	Olanda	2 401 833	98 000
7	4	Volkswagenwerk	R.F.G.	2 333 750	75 000
8	8	Montecatini-Edison	Italia	2 092 320	74 720
9	9	Siemens	R.F.G.	1 984 250	39 943
10	12	Fiat	Italia	1 910 597	51 475

Lazăr Iovănescu, Timișoara : Materialul dv. nu se încadrează în profilul revistei noastre.

Leon Iancovici, București. Vă rugăm să ne comunicați noua dv. adresă.

Margareta Jurca, Petroșeni. România este membră a O.N.U. de la 14 decembrie 1955.

Mihai Nucleanu, comuna Aninoasa, județul Gorj. 1) Izraelul este singura țară cu serviciu militar obligatoriu pentru femei ; 2) Fiind editată exclusiv în limba română, revista „Lumea" nu este difuzată în străinătate decît pentru abonați. În prezent există posibilitatea de a face abonamente și la oficiile poștale românești în vederea expedierii revistei unor prieteni din străinătate.

Constantin Herciu, Focșani. Probabil că, dacă v-am răspunde că înainte de a inventa un aparat cu ajutorul căruia omul să zboare ca păsările și de „a participa personal la dezvoltarea științei" ar fi necesar să vă însușiți temeinic cunoștințe de cultură generală, v-ați supăra. De aceea nu ne rămîne decît să vă comunicăm că nu dispunem de adresele solicitate de dv.

Ing. Mihai Țăranu, București. Nu avem posibilitatea de a insera adresele celor care, ca dv., doresc să vîndă colecții ale revistei „Lumea" sau ale altor publicații.

Maria Comărniceanu, comuna Secăria, județul Prahova. Datele solicitate de dv. în legătură cu personalitatea lui A. Dubcek sînt cuprinse în prezentarea publicată la rubrica „Profil" în nr. 3/1968, iar cele despre vasul Titanic la „Poșta redacției" din nr. 25/1967.

Melania Ionescu, Cluj : După cum desigur ați observat, „Lumea" nu publică asemenea traduceri.

poșta redacției

ȘANSELE LUI GEORGE WALLACE

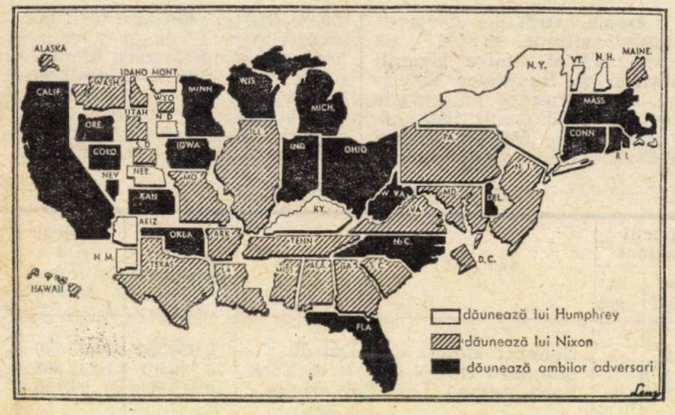

Ion Mihalcea, Turnu Măgurele. Sondajele de opinie indică o creștere continuă a acțiunilor lui George Wallace la bursa electorală americană. Articolul „Fenomenul George Wallace" publicat în nr. 42/1968 explica substratul acestui „boom" al reacțiunii americane. În momentul de față, apreciază ziarul „The Christian Science Monitor" în urma unei anchete pe scară națională întreprinsă de reporterii săi, candidatura lui George Wallace afectează șansele de victorie ale lui Richard Nixon în 22 state și în Districtul Columbia, care beneficiază în total de 223 de voturi ale electorilor. Candidatura lui Hubert Humphrey este subminată de prezența în campanie a lui Wallace în 19 state, cu 224 de voturi ale electorilor. În 9 state (81 de voturi ale electorilor) concurența lui Wallace dăunează în mod egal ambilor candidați ai partidelor mari. Ziarul amintit consideră că Wallace are șanse să câștige de partea sa voturile a patru state sudice : Alabama, Louisiana, Mississippi și Carolina de nord. Pe harta de mai sus, statele americane sînt reprezentate la dimensiuni proporționale cu cele ale populației lor, de al cărei număr depinde numărul electorilor.

SOARTA LUI PIERRE MULELE

Gheorghe Colciar, student, Cluj. 1) Încrezător în amnistia anunțată, Pierre Mulele nu nutrea în momentul înapoierii sale în patrie nici o bănuială în legătură cu soarta ce i se pregătea. Presa internațională a prezentat întoarcerea sa ca un moment culminant al reconcilierii naționale. Condamnarea la moarte și executarea lui la numai cîteva zile după ce sosise la Kinshasa a constituit un adevărat șoc. Considerînd că guvernul Mobutu și-a călcat cuvîntul față de un om căruia i se acordase azil politic la Brazzaville, Congo-Brazzaville a rupt deîndată relațiile diplomatice cu Congo-Kinshasa ; 2) România nu face parte din Fondul Monetar Internațional.

INDEPENDENȚA ȚĂRILOR ROMÂNE

Vasile Ropotica, Bicaz. În ceea ce privește perioadele de independență din istoria țărilor române, în lucrarea „România și Antanta Balcanică" de Cristian Popișteanu, după o scurtă trecere în revistă a epocii anterioare anului 1417, se fac următoarele precizări : „Și după ce hegemonia Imperiului otoman asupra Peninsulei Balcanice ajunsese fapt împlinit, situația țărilor române se particularizează printr-un anume grad de dependență economică, politică, diplomatică față de Poartă (care a cunoscut de-a lungul secolelor o suită de momente diferențiate), dar **niciodată** prin pierderea caracterului de sine stătător al vieții poporului din cuprinsul statelor române. Prin vitejești bătălii și stăruitoare și ingenioase eforturi diplomatice, românii și-au păstrat patria la adăpost de ocupația militară, conservînd cîteva atribute principale ale independenței militare, politice, diplomatice. Țările române au fost astfel în situația de a oferi celorlalte popoare balcanice un hotărîtor punct de sprijin încheierii rezistenței antiotomane și apoi pregătirii renașterii culturale și cuceririi independenței politice".

INFLAȚIA POSTBELICĂ

M. G. Cutcurig, Craiova. În anii imediat următori primului război mondial, valoarea mărcii germane a descrescut catastrofal. Printre factorii care au determinat această situație se pot cita plata reparațiilor de război, fuga capitalului german peste hotare, deficitul balanței comerțului exterior. În fața dezastrului finanțelor sale, guvernul german a adoptat o tactică la care recursese de altfel încă din timpul războiului : a început să emită din ce în ce mai multă monedă, pentru a-și acoperi cheltuielile. Rezultatul a fost o inflație fără precedent în întreaga lume. În timp ce înainte de război raportul dolar-marcă era de 1 dolar = 4,20 mărci, în 1922 se ajunsese la raportul 1 dolar = 7 000 mărci. Inflația a atins însă punctul culminant abia în 1923, cînd se puteau cumpăra 160 000 de mărci pentru un dolar la 1 iulie, 242 de milioane de mărci la 1 octombrie și 4200 de miliarde de mărci la 20 noiembrie.

STATE NUCLEARE

Iacob Ghiuță, Fălticeni. Statele posesoare de arme nucleare sînt S.U.A., Uniunea Sovietică, Marea Britanie, Franța și Republica Populară Chineză.

AL 11-LEA COPIL AL LUI ROBERT KENNEDY

Daniela Subcinsky și Adriana Bărcănescu, București. Ethel Kennedy așteaptă nașterea celui de al 11-lea copil spre sfîrșitul lunii noiembrie. La patru luni după asasinarea lui Robert Kennedy, ea s-a retras la reședința familiei din Hickory Hill (statul Virginia), unde pune totodată la punct planurile pentru construirea unei capele în memoria soțului ei la Waterville Valey — New Hampshire. (Robert Kennedy și-a petrecut acolo ultima vacanță împreună cu familia sa.)

ÎNLOCUIREA LUI HORTHY

Ioan Blaga, Arad. La 15 octombrie 1944, Horthy și-a anunțat intenția de a scoate Ungaria din război. Două zile mai tîrziu, trupele germane au ocupat Buda, l-au luat prizonier pe Horthy și i-au încredințat puterea lui Szalasi, șeful partidului fascist „Crucile cu Săgeți". Szalasi a fost conducător însă numai cu numele, autoritatea fiind exercitată de ocupanții germani, prin intermediul șefilor armatei ungare.

PARTIDUL COMUNIST GERMAN

Corneliu Filip, student, Iași. Datorită creării noului Partid Comunist German, comuniștii vest-germani vor avea posibilitatea de a activa în mod legal pentru prima oară după 1956, cînd partidul comunist a fost interzis. La trei săptămîni după crearea P.C.G., un purtător de cuvînt al ministerului justiției din R.F.G. a declarat că Max Reimann se poate înapoia în țară, întrucît mandatul de arestare emis împotriva lui în 1954 va fi anulat.

LUIS BOTHA N-A FOST ROMÂN

Biografii englezi ai renumitului general bur Luis Botha, și anume Spender, în lucrarea sa din 1919, și Carl Busth, într-o biografie asemănătoare din 1924, ca și datele public cunoscute în privința acestui talentat conducător de oști, au stabilit nașterea lui la 27 septembrie 1864 în orășelul Greytown, din colonia engleză Natal, situat în valea rîului Tugela, la circa 120 km depărtare de coasta nord-vestică africană a Oceanului Indian. El a aparținut unei familii de „boortrekker" — adică unei familii de buri, emigrate din așezările lor africane de baștină, într-un teritoriu învecinat acestora. Nici unul din autorii biografi ai generalului nu emite vreo îndoială asupra originii lui bure, cu precizarea că mama lui a fost o olandeză africană, cu numele de familie „Van Rooijen". Se pare că relatările revistei „Familia" din 9 și 16 aprilie 1900, în sensul că Luis Botha ar fi fost român de origine, se datoresc unei întîmplătoare similitudini de prenume și patronimic cu cel al unui fost ofițer austro-ungar, originar din Transilvania. La vîrsta de 20 de ani, adică în anul 1884, Luis Botha a luat parte la acțiunea militară a coloniștilor buri împotriva triburilor Zulu, acțiune care s-a terminat în 1887 cu supunerea totală a acestora. În această campanie a avut rangul de „cornette", adică de stegar, prima treaptă a ierarhiei ofițerești de pe atunci. Acest amănunt infirmă ipoteza originii române a personajului nostru, care în 1884 nu ar fi putut să aibă gradul de locotenent în armata austro-ungară.

Eugen POPOVICI
București

RELAȚII DIPLOMATICE

Constantin Munteanu, Bîrlad. Relațiile diplomatice între Uniunea Sovietică și Republica Federală a Germaniei au fost stabilite la 14 septembrie 1955, cu prilejul vizitei cancelarului Adenauer la Moscova.

lumea

săptămînal de politică externă editat de
Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România
Redactor-șef Ion Cârje

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

fabrica de ciment turda

produce și livrează pe bază de repartiții :

Ciment R.I.M. (rezistențe inițiale mari)

Ciment B.s.s.

Ciment P. 400 și P. 500

Ciment Pz. 400

Ciment M. 400

Ciment F. 300

Var industrial și de construcții

Ipsos special și de modelaj

Cărămizi refractare de șamotă și cromomagnezitice

Calcar pentru industria chimică și siderurgică

Telefon 1365–1366. Adresa telegrafică: CIMENTUL TURDA.

Uzina mecanică de maşini şi utilaj minier — Baia Mare

str. Baia Sprie nr. 170 — telefon 2411

- Celule de flotare
- Agitatoare
- Îngroşătoare
- Pompă de tulbureală şi antiacide de mină
- Filtre de vid
- Clasare spirale şi cu greblă
- Colivii de extracţie
- Alimentatoare diferite
- Ciururi vibratoare
- Vagonete de funiculare
- Instalaţii de manevrat vagonete la rampa puţului

Lei 2

Reportaj pe glob

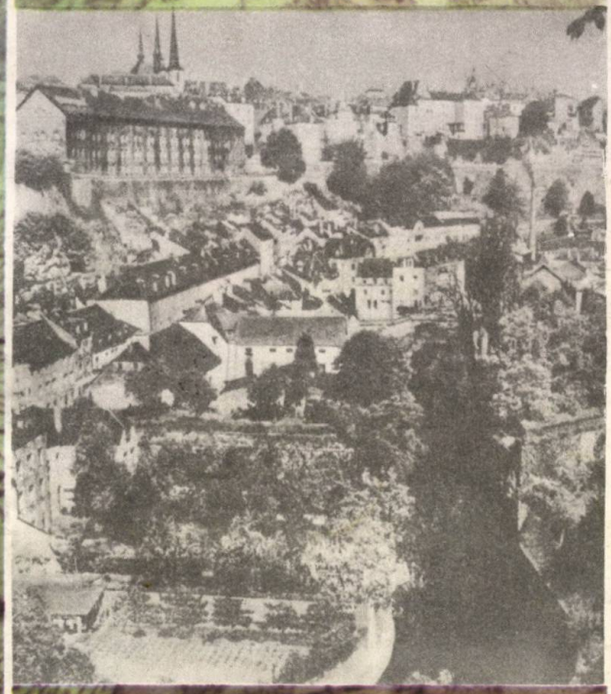

LUXEMBURG

Interviuri
in exclusivitate

PIET DE JONG

JOSEPH KLAUS

AMIR ABBAS HOVEIDA

Imperiul
ONASSIS

S.U.A. – şansele
partidului republican

44
joi 24 octombrie
1968

lumea

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, a primit luni la amiază pe tovarășul Kurt Fichtner, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al Republicii Democrate Germane

Președintele Tunisiei, Habib Bourguiba, a primit luni delegația Marii Adunări Naționale a Republicii Socialiste România, condusă de Ștefan Voitec, președintele M.A.N., care face o vizită oficială în Tunisia

La 18 octombrie a fost semnat, la București, de lordul Brown, ministru de stat la Ministerul Comerțului al Marii Britanii, și de Gheorghe Cioară, ministrul comerțului exterior al Republicii Socialiste România, acordul comercial româno-britanic pe termen lung (1968—1973).

lumea

Nr. 44 (261) 24 OCTOMBRIE 1968

sumar

2 SĂPTĂMÎNA în telegrame

CONVORBIRI, INTERVIURI

4 AMIR ABBAS HOVEIDA, primul ministru al Iranului : „Să fim noi înșine în lumea contemporană". *Cristian Popișteanu*
5 JOSEPH KLAUS, cancelarul Austriei : „Dorim să continuăm politica de apropiere între popoare". *Radu Vasiliu*
6 PIET JOSEF SIETSE DE JONG, primul ministru al Olandei : „Prioritățile Olandei". *Ion Cârje*
14 JUAN BOSCH în vizită la redacție. *Anca Voican*

DE LA CORESPONDENȚII ȘI TRIMIȘII NOȘTRI SPECIALI

3 Ziua Națiunilor Unite. *George Serafin*
10 BEIRUT. Sfîrșitul crizei ? *Marwan Hamadé*
11 PRAGA. În preajma semicentenarului Republicii. *Eugen Ionescu*
13 NEW YORK. Folosirea pașnică a spațiului extraatmosferic.

ARTICOLE, STUDII

8 Un „nou" Richard Nixon ? *Felicia Antip*
18 Africa și imperativele dezvoltării. *Justin Mendy*
21 N.A.T.O. : de ce sesiune anticipată ? *Florica Șelmaru*
23 Indonezia : represiuni antidemocratice. *Liana Enescu*

REPORTAJ PE GLOB

16 Luxemburg. *Horia Liman*

DIN ȚĂRILE SOCIALISMULUI

12 TORDAI JENŐ, adjunct al ministrului comerțului exterior al R.P. Ungare : „Schimburi comerciale în continuă dezvoltare". *Ileana Nicolaescu*

SERIAL

24 Imperiul Onassis

DIN ACTIVITATEA PARTIDELOR COMUNISTE ȘI MUNCITOREȘTI

20 Plenara C.C. al P.C.F.

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

27—30 The New York Times, International Herald Tribune, Le Monde, Izvestia, Le Monde Diplomatique

PROFIL

30 JUAN CARLOS ONGANIA, președintele Republicii Argentina

POȘTA REDACȚIEI (31—32)

În acest număr

Ziua Națiunilor Unite

pag. 3

Interviurile noastre cu

AMIR ABBAS HOVEIDA

primul ministru al Iranului

pag. 4

JOSEPH KLAUS

cancelarul Austriei

pag. 5

PIET DE JONG

primul ministru al Olandei

pag. 6

JUAN BOSCH

în vizită la redacție

pag. 14

Reportaj pe glob

LUXEMBURG

pag. 16

de la corespondenții și trimișii noștri speciali

beirut pag. 10
praga pag. 11
budapesta pag. 12
new york pag. 13

Serial

IMPERIUL ONASSIS

pag. 24

săptămîna

în telegrame

Roma

U.E.O.: EȘECUL PLANULUI HARMEL

Încă din prima zi, luni, reuniunea Consiliului U.E.O. a clarificat unul din subiectele de interes major : „planul Harmel", se aprecia la Roma, a fost practic înmormîntat ; Anglia și cei șase nu au, deci, șanse să-și poată spune prea curînd „cei șapte".

De fapt, propunerea ministrului de externe belgian nu își declara decît modestul obiectiv al instituirii unui grup de studiu al posibilităților de colaborare — în cadrul U.E.O. — între cei șase membri ai Pieței comune și Anglia, în domeniile pentru care nu există prevederi specifice în tratatul de la Roma : politică externă, tehnologie, probleme ale tineretului, politică militară. Ar fi urmat ca, la data grea de prevăzut a aderării Angliei la C.E.E., colaborarea astfel stabilită să constituie o prețioasă completare la aranjamentele comunitare.

Propunerea făcută la Roma ca un grup de studiu să prezinte un raport asupra posibilităților de colaborare în șapte la următoarea sesiune U.E.O., în ianuarie, a întîmpinat opoziția, previzibilă, a Franței. Reprezentantul guvernului de la Paris, Jean de Dipkowski, a argumentat că planul belgian nu urmărește decît să travestească inițierea unor negocieri cu Marea Britanie, negocieri asupra cărora cei șase, datorită opoziției Parisului, nu au căzut de acord. Reprezentantul francez a respins cu aceleași argumente și varianta vest-germană a planului Harmel — care, în esență, înlocuia formula „grupului de studiu" cu aceea a unor consultări între experți, la Londra.

Comunicatul nu poartă decît vag amprenta acestei dezbateri — o simplă referire la „pregătirea adecvată a reuniunii din ianuarie" — dar este un fapt că planul belgian a suferit un eșec. Anglia rămîne, așa cum au stabilit geografia și, mai recent, președintele Franței, o insulă și, ca atare, rămîne la o anumită distanță de continentul micii Europe a celor șase.

Bonn

P.N.D. ÎN PIERDERE DE VITEZĂ

După alegerile comunale din Saxonia Inferioară, cele din landurile Hessa, Baden-Württemberg și Saar au confirmat tendința de scădere a voturilor pentru partidul dreptei vest-germane. În timp ce partidele marii coaliții și-au menținut, în general, pozițiile anterioare, formația extremistă condusă de Adolf von Thadden a înregistrat un incontestabil recul. Într-un interviu recent, liderul P.N.D. recunoștea, de altfel cu regret, că partidul său este pe cale să piardă o parte din voturile obținute anterior în dauna creștin-democraților. Cifrele ilustrează declinul național-democraților : 5,2 la sută din voturi, față de 7,9 procente în 1966 la alegerile pentru Dieta landului. În Baden-Württemberg, unde numărătoarea avansa mai lent, rezultatele parțiale permiteau să se prevadă o evoluție similară. În sfîrșit, în Saar, unde nu existau, pentru comparație, confruntări cu participarea național-democraților, voturile care au revenit acestora nu pot fi apreciate ca încurajatoare. Ascensiunea partidului condus de von Thadden pare serios compromisă.

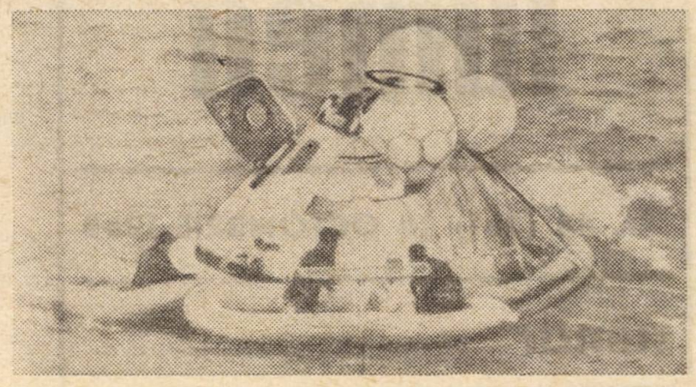

Cabina Apollo-7 în valurile Oceanului Atlantic, la amerizare

Centrul astronautic Houston (S.U.A.)

APOLLO-7 ȘI-A ÎNCHEIAT PROGRAMUL

Marți 22 octombrie, la ora 1[illegible] și 12 minute (ora Bucureștiului) cabina spațială Apollo—7 a amerizat în Oceanul Atlantic, la sud-est de insulele britanice Bermude, după un zbor de 10 zile și jumătate, în timpul căruia a făcut de 163 de ori înconjurul Pămîntului, pe cîteva orbite, și a străbătut, în spațiu, 7,3 milioane de kilometri.

La ieșirea din cabină, cei trei astronauți, Walter Schirra, Walter Cunningham și Donn Eisele au putut să spună, cu un legitim sentiment de satisfacție : „în sfîrșit, totul e în ordine".

Apropierea lentă de Pămînt s-a făcut în condiții normale. N-au lipsit, totuși, cîteva incidente dramatice. Cel dintîi s-a produs în momentul cînd cabina locuită s-a desprins de cabina motoarelor. Șocul a fost mai brutal decît se așteptau astronauții și Walter Schirra a exclamat, în microfon, „parcă mi-a dat cineva o palmă". După 10 minute, nava a intrat în stratul atmosferic dens. Mantaua de protecție a cabinei, denumită „scutul termic", s-a încălzit pînă la 2.650 de grade centigrade, împiedicînd orice comunicație cu centrele de control. Legătura a fost reluată abia cînd cabina se afla la cîteva sute de metri deasupra Oceanului Atlantic, apoi s-a întrerupt în clipa amerizării. Emoția echipelor de control a fost foarte puternică. Abia după trei minute de așteptare înfrigurată s-a auzit vocea lui Schirra, care a explicat întreruperea radiocomunicației : cabina a venit spre ocean în poziție anormală cu vîrful și cu antena radio în jos, s-a scufundat și echipajul cosmic a devenit, fără voie, echipaj submarin.

În linii generale Apollo—7 și-a îndeplinit programul spațial prescris de NASA și a realizat un nou „record spațial" în durata zborului cu triplu echipaj. De asemenea, a stabilit și un record, personal, al căpitanului Walter Schirra. El a totalizat, acum, trei evoluții în spațiul circumterestru. Cu acest zbor și-a încheiat cariera și a devenit primul... astronaut la pensie. Altfel, cu toate că performanța rămîne, în sine, remarcabilă, nici durata, nici distanțele, nici exercițiile din timpul acestui zbor nu au fost „premiere", ci numai o recuperare, după întîrzierea îndelungată a programului american. Se știe că cea dintîi navă cu trei oameni la bord, cabina spațială sovietică Voshod—1, a zburat în jurul Pămîntului în 1965.

Evoluțiile lui Apollo-7 au reușit să fie o repetiție substanțială pentru viitoarea călătorie spre Lună, în care se crede că va porni cabina Apollo—8, la 20 decembrie. Toate manevrele din spațiu, apropierea și depărtarea de a doua treaptă a rachetei, schimbarea orbitelor, modificarea poziției luată de cabină în spațiu, au fost prefigurarea unor manevre ce ar putea fi necesare la apropierea de Lună, la realizarea unui zbor circumlunar și, în fine, la înapoierea cabinei locuite pe Pămînt.

Laureații Premiului Nobel 1968 : Yasunari Kawabate, premiul pentru literatură — singurul japonez din palmaresul acestei distincții ; Marshall Warren Nirenberg, Har Gobind Khorana și Robert Holley (S.U.A.) laureați pentru cercetările lor privitoare la interpretarea codului genetic și a funcției acestuia în sinteza proteinelor în organismul viu

În Comitetul politic al Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite

De la trimisul nostru la New York, George Serafin

ZIUA NAȚIUNILOR UNITE

Aniversarea a 23 de ani de existență a Organizației Națiunilor Unite trezește azi, în rîndul celor 125 de membri ai ei, ecouri profunde. Dincolo de manifestările ce o însoțesc tradițional — mesajele secretarului general, U Thant, și președintelui sesiunii în curs, Emilio Arenales, ca și concertul festiv din incinta Adunării Generale — ziua de 24 octombrie invită anul acesta la o reflecție cu atît mai semnificativă cu cît împrejurările în care este sărbătorită au constituit preocuparea și tema centrală ale dezbaterilor de politică generală, desfășurate în cursul acestei luni.

Complexitatea vieții internaționale, într-un an proclamat anul drepturilor omului, și necesitatea adînc resimțită a reprezentanților statelor membre ale O.N.U. de a invoca, în lumina acestui fapt, principiile pe care este clădită organizația, constituie împrejurări care justifică și explică deplin interesul deosebit cu care este explorat și investigat sensul acestei aniversări.

Semnarea Cartei în 1945 a echivalat cu un act de credință în capacitatea statelor și națiunilor de a construi o lume a păcii, înțelegerii, echității și justiției. O credință cu atît mai puternic împărtășită, cu cît ea a apărut ca o reacție la holocaustul provocat de cel de-al doilea război mondial : nu numai ca o reacție împingînd lumea adînc traumatizată spre îmbrățișarea obiectivului vital care este construirea unei păci ferme și eliminarea pentru totdeauna a războiului din viața popoarelor, ci și ca o reacție provenită din determinarea clară și precisă a factorilor ce fac posibile dezechilibrarea raporturilor dintre state și națiuni, degenerarea acestor raporturi în conflicte armate, în războaie.

Și astfel au apărut principiile Cartei. Reamintind cîteva din ele, le subliniem actualitatea :

— O.N.U. este bazată pe egalitatea suverană a tuturor membrilor ei.

— Toți membrii O.N.U. trebuie să îndeplinească cu bună credință obligațiile prevăzute de Cartă.

— Ei trebuie să-și reglementeze diferendele internaționale prin mijloace pașnice și fără să primejduiască pacea, securitatea și justiția.

— Ei trebuie să se abțină în relațiile internaționale de la amenințarea cu forța sau de la folosirea forței.

— Nimic din Carta O.N.U. nu autorizează Națiunile Unite să intervină în probleme aflate esențialmente în jurisdicția proprie a fiecărui stat.

De-a lungul anilor care au trecut, transformările survenite în viața popoarelor au adus confirmarea totalei valabilități a acestor principii. Iar O.N.U. a jucat un rol de seamă în promovarea normelor de conduită internațională care, deopotrivă, pe plan politic, economic sau social-umanitar, au favorizat apariția unui climat propice înțelegerii și cooperării pașnice între state. Meritele sale sînt recunoscute, după cum sînt criticate slăbiciunile sale, incapacitatea de a face întotdeauna față obligațiilor ce-i revin în preîntîmpinarea sau reglementarea unor situații negative apărute într-un punct sau altul al globului.

O.N.U. nu este, însă, un super-stat, nu este un organism independent, trăind o viață proprie în afara celorlalte state sau paralel cu acestea. Ea este instrumentul creat de statele însele pentru impunerea în practica internațională a unor principii la care aceste state au subscris, este forul de la tribuna căruia reprezentanții națiunilor se adresează întregii lumi de pe pozițiile și în conformitate cu propriile lor interese, armonizate cu acelea ale comunității mondiale.

Pacea este, pentru toate statele, condiția fundamentală și imperativă a consolidării și dezvoltării propriei lor independențe, a progresului lor economic și social. Egalitatea în drepturi a tuturor statelor este un principiu neîndeplinit al Cartei atunci cînd glasul acestor state este nesocotit, cînd interesele și năzuințele lor devin prilej de presiune politică sau obiect de competiție din partea altora sau cînd sînt, pur și simplu, încălcate. Dreptul la autodeterminare este violat atunci cînd împotriva poporului vietnamez se duce un război sîngeros din partea uneia din cele mai mari puteri ale lumii. Drepturile omului, negate aici și prin însăși nesocotirea dreptului unui popor la viața pe care dorește s-o aleagă, sînt, de asemenea, disprețuite în alte regiuni ale globului, acolo unde acționează, cu rangul nedisimulat al unor principii de stat, practici colonialiste și rasiste. Nerecurgerea la forță și respectarea intereselor tuturor părților în cauză ar fi evitat apariția și existența unei situații cronic explozive în Orientul Mijlociu. Deceniul dezvoltării economice ar fi înregistrat rezultate mult mai concrete dacă nu ar fi întîlnit handicapul escaladei cursei înarmărilor. Iar universalitatea O.N.U. rămîne încă un deziderat, atîta vreme cît Republicii Populare Chineze și altor state li se refuză locul ce le revine de drept în cadrul organizației.

Despre toate aceste lucruri s-a vorbit pe larg în dezbaterile de pînă acum ale celei de-a 23-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. Și niciodată, poate, nu s-a realizat în trecut un consens atît de majoritar în jurul ideii că principiile Cartei O.N.U. reprezintă o condiție sine qua non a evoluției constructive a umanității, că de aplicarea lor strictă depind nu numai capacitatea O.N.U. de a funcționa în desăvîrșită concordanță cu obiectivele și principiile sale, ci însăși cauza destinderii și cooperării internaționale.

Cel mai des invocate, cel mai argumentat susținute principii, în majoritatea luărilor de cuvînt de pînă acum, sînt cele ale independenței, suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, respectului și avantajului reciproc. Încălcarea lor a creat situațiile atît de mult deplînse astăzi la sesiunea O.N.U., în timp ce îndeplinirea lor a înlesnit O.N.U. realizările înscrise la bilanțul activ al organizației.

Acestea sînt principiile pe care România le așează la baza relațiilor sale externe, față de care ea își manifestă permanent atașamentul și pe care le-a tradus constant în practica concretă a diplomației sale curente. În aceasta rezidă, de altfel, mărturisirea de la tribuna acestui mare for internațional, de către foarte mulți reprezentanți ai statelor, a prețuirii și respectului de care se bucură Republica Socialistă România în concertul națiunilor, ca urmare a politicii ei de prietenie și alianță frățească cu toate țările socialiste, de colaborare cu toate statele lumii, pe baza acestor principii.

New York, 23 octombrie

„Să fim noi înşine în lumea contemporană“

Amir Abbas HOVEIDA

primul ministru al Iranului

Reşedinţa premierului iranian Hoveida. În cele trei săptămîni petrecute în Iran s-au succedat numeroase prilejuri oficiale la care l-am cunoscut şi am avut onoarea de a discuta cu domnul Hoveida şi de a-i afla opiniile asupra multor subiecte la ordinea zilei, sau asupra istoriei şi caracteristicilor ţării sale. De astă dată convorbirea a fost solicitată special pentru revista „Lumea“. Amir Abbas Hoveida a răspuns cu o deosebită amabilitate, amintindu-şi că a mai avut prilejul de a se întreţine cu cititorii din ţara noastră prin intermediul revistei. Sosit puţin înainte de orele 9,00 (ora care-mi fusese acordată pentru audienţă), aflu că premierul se află la biroul său încă dinainte de orele 8 şi că, deseori, el poate fi găsit în cabinetul de lucru pînă spre miezul nopţii. Avizat asupra economiei timpului de care dispun, îmi încadrez întrebările după minutar. Precauţia se dovedeşte inutilă, întrucît de la primele cuvinte Amir Abbas Hoveida alungă orice formalitate şi-mi oferă amănunţite explicaţii pentru interviul de faţă.

De la trimisul nostru la Teheran, Cristian Popişteanu

Recapitulez ideile expuse de Domnia Sa la întrebarea privind obiectivele actuale în dezvoltarea Iranului.

„Ţelul nostru principal — îmi spune premierul — este ca în anii celui de-al patrulea plan cincinal să ajutăm naţiunea iraniană să construiască un stat cu o economie modernă. Cel de-al treilea plan cincinal ne-a oferit rezultate pozitive. Ritmul general de creştere a industriei globale a fost de 11 la sută pe an. Această foarte rapidă avansare în domeniul industriei — ca şi în cel al agriculturii — a creat, pe de o parte, un anumit echilibru al economiei noastre, iar pe de altă parte, noi posibilităţi de dezvoltare. Dacă-mi îngăduiţi, voi compara economia naţională a ţării mele cu un avion. După cum ştiţi, un avion parcurge cîteva operaţii pregătitoare înainte de a decola. Noi apreciem că, datorită bunelor rezultate ale celui de-al treilea cincinal, am ajuns pe pistă. Acum, cel de-al patrulea cincinal ne va permite să decolăm. Sperăm să ne putem lua zborul şi să ridicăm economia naţională a ţării, fără primejdia vreunui dezechilibru, la altitudini cît mai mari.

Vă voi da doar două cifre. Noi dorim să obţinem în noul plan un ritm de creştere industrială de 15 la sută anual iar în domeniul agriculturii să sporim producţia cu 5 la sută în fiecare an. Sperăm să ne putem îndeplini proiectele în aşa fel încît la sfîrşitul noului plan (care va atrage investiţii de 12 miliarde de dolari) să avem încheiată construirea unei infrastructuri economice moderne. Priorităţile acestui foarte important plan de dezvoltare a Iranului sînt industria şi agricultura. După realizarea sa, sperăm să ne putem concentra eforturi speciale în direcţia industriei grele şi să ne preocupăm, de asemenea, de bunurile de consum. Vreau să vă destăinui că planul nostru a fost calificat ca „temerar“. Anumiţi prieteni din Occident au spus chiar că el este un plan prea ambiţios. Da, obiectivele planului sînt ambiţia noastră. A le realiza va fi mîndria noastră. Noi considerăm că nimic nu este imposibil poporului iranian, dacă poporul nostru este hotărît să o facă. Munca sa încordată şi ferma sa decizie de a merge pe calea progresului sînt chezăşiile noastre principale.

Aş dori să adaug că în noul plan mijloace suplimentare şi o atenţie specială vor fi acordate educaţiei naţionale, care după cum ştiţi constituie, de asemenea, o preocupare constantă a şahinşahului şi a guvernului. Un capitol care nu va fi neglijat este cel al întăririi apărării ţării ; este o îndatorire faţă de poporul nostru aceea de a-i asigura liniştea. Ceea ce aşteptăm de la acest plan este să ne ajute pentru a înainta mai rapid pe drumul consolidării statului modern iranian“.

Pornind de la realităţile Iranului de astăzi, primul ministru mi-a împărtăşit cîteva consideraţii privind ţările în curs de dezvoltare.

„Din punctul nostru de vedere, credem că nu poate exista o veritabilă posibilitate de dezvoltare fără ca fiecare din ţările subdezvoltate să săvîrşească propria ei revoluţie. După părerea mea ţelul fiecărei revoluţii trebuie să fie distrugerea vechilor structuri depăşite, anacronice, construirea unor noi structuri, adaptarea ţărilor în curs de dezvoltare la ritmul vieţii şi tehnicii moderne. În acest proces de uriaşă însemnătate şi de uriaşă amploare pentru fiecare popor, nu pot fi împrumutate soluţii străine de rezolvare a problemelor proprii. Iată de ce mi se pare că subdezvoltarea poate fi biruită, în primul rînd, prin mobilizarea forţelor proprii, prin cunoaşterea tuturor trăsăturilor şi amănuntelor care pot fi valorificate în experienţa nouă a naţiunii respective. Desigur, nimeni nu poate ignora reala importanţă a ajutorului şi sprijinului internaţional, datorită căruia lichidarea subdezvoltării capătă un caracter colectiv.

Cred — a reluat Hoveida — că pentru o ţară, pentru un popor care aspiră la dezvoltare este esenţial să fie el însuşi în lumea contemporană. Cred, de aceea, că este deosebit de important ca, fără să folosim cuvinte mari dar şi fără şovăire, să lucrăm zi şi noapte, pentru a ne exprima pe noi înşine şi a da posibilitate poporului din care ne tragem să-şi afirme individualitatea creatoare. Cred că alături de efortul primordial de natură socială şi economică, ţările în curs de dezvoltare trebuie să depună — contînd, de asemenea, în primul rînd pe propriile capacităţi — un imens efort de educaţie şi psihologic, pentru a anihila şi complexul mental al subdezvoltării, moştenire tristă a vremurilor trecute“.

Concepţiile primului ministru în problemele politicii externe mi-au fost expuse atunci cînd mi-a vorbit despre orientarea Iranului pe arena mondială.

„Noi sîntem convinşi de justeţea punctului de vedere potrivit căruia între toate ţările lumii — oricare ar fi regimul lor politic — trebuie să se desfăşoare nu numai o simplă coexistenţă paşnică, ci o coexistenţă paşnică activă, cît mai activă. Sîntem pentru o dezvoltare multilaterală a relaţiilor între state, fără discriminări, pe baza respectului mutual, a neamestecului în treburile interne. Considerăm că pe această bază pot fi respectate independenţa, demnitatea şi suveranitatea fiecărui stat. Subliniem necontenit acest principiu după cum subliniem necesitatea întăririi O.N.U. şi a respectării Cartei Naţiunilor Unite, care oferă o platformă acceptabilă pentru cooperare politică şi dezvoltare a colaborării în multe alte domenii. Cred cu fermitate că trebuie utilizate şi încurajate toate posibilităţile pentru apropierea popoarelor şi înţelegerea internaţională între toate statele, fără deosebire de orînduire socială. Credem că în Iran politica bunelor relaţii pe aceste criterii îşi găseşte o exemplificare concretă. Noi ne bucurăm de a fi putut demonstra prin politica noastră independentă că avem relaţii trainice cu ţări ale căror regimuri sînt diferite de ale noastre — cum sînt statele socialiste — precum şi cu ţări cu regimuri apropiate, de pildă dezvoltăm colaborarea multilaterală în cadrul organizaţiilor regionale în care activăm alături de doi vecini, Turcia şi Pakistanul. În extinderea bunelor relaţii cu ţările socialiste, cu ţările vecine, cu ţările occidentale şi cu ţările din Asia şi Africa un mare rol l-au avut contactele şahinşahului precum şi cele ale membrilor guvernului cu liderii străini. Vom urma şi în viitor această politică de extindere a re-

lațiilor noastre pașnice, de întărire a O.N.U., convinși că ea corespunde cel mai bine intereselor noastre și păcii mondiale".

Subiectul „România" capătă accente de sincer entuziasm în convorbirea cu premierul Hoveida.

„Aș vrea să notați că simpatia reciprocă din relațiile dintre România și Iran a avut de la început — mă refer la actuala perioadă — o deosebită pregnanță. Această sinceră manifestare a sentimentelor de prietenie, de respect mutual, de admirație s-a văzut de la prima vizită a primului ministru român, domnul Maurer, în Iran, a suscitat aceleași sentimente cu ocazia venirii mele la București, a dominat importantele întrevederi din timpul vizitei suveranului nostru în România. Toate întîlnirile și convorbirile dintre oamenii de stat români și iranieni au dus la o mare înțelegere reciprocă și la exprimarea multor puncte de vedere comune sau apropiate. Datorită acestor contacte la nivel înalt, relațiile dintre cele două țări au fost plasate pe o orbită ascendentă astfel încît, în prezent, ele se desfășoară armonios, rapid, atît pe plan politic-diplomatic, cît și comercial, economic, cultural și există toate semnele unor perspective pe aceeași linie.

Doresc să știți că șahinșahul Mohammad Reza Pahlavi Aryamehr a fost extrem de interesat atît de convorbirile de la București cît și de impresionanta dezvoltare a României".

„Dorim să continuăm politica de apropiere între popoare"

Joseph KLAUS

cancelarul Austriei

La 26 octombrie, dată importantă în istoria postbelică a Austriei, poporul austriac sărbătorește ziua sa națională. În perioada scursă de la încheierea Tratatului de stat prin care s-a stabilit neutralitatea acestei țări, Austria a obținut rezultate de seamă în dezvoltarea economică și culturală, promovînd totodată pe arena internațională o politică de colaborare și înțelegere. Interesată în intensificarea schimburilor economice și în stabilirea unor relații prietenești cu țările din zona dunăreană și celelalte țări europene, Republica Austria își aduce contribuția la instaurarea unei atmosfere propice rezolvării problemelor continentului nostru.

Cu prilejul sărbătorii naționale a Austriei, cancelarul federal Joseph Klaus a binevoit să acorde revistei „Lumea" un interviu în care expune preocupările actuale, interne și internaționale, ale cabinetului austriac.

De la trimisul nostru la Viena, Radu Vasiliu

— Care sînt, după părerea dv., cele mai importante rezultate obținute de Austria, în ultimii ani, și care sînt proiectele actuale ale guvernului federal în vederea dezvoltării viitoare a țării?

— După constituirea, în aprilie 1966, a guvernului de către un singur partid — partidul populist — urmînd unei perioade cînd guvernarea fusese exercitată de coaliția dintre acest partid și partidul socialist austriac, noul cabinet a fost confruntat cu o serie de probleme rămase nerezolvate, mai ales în domeniul economic. De atunci au fost luate numeroase decizii importante pentru dezvoltarea în continuare a economiei austriece, îndeosebi legile destinate stimulării investițiilor, care includ și măsuri de restructurare a pieței capitalurilor. Un nou sistem de organizare a industriei de stat a fost totodată instituit, paralel cu acordarea unei atenții mai mari problemelor de amenajare a teritoriului; un program privind sursele de energie este pe cale de a fi pus la punct și s-a elaborat o concepție unitară asupra circulației mărfurilor. De asemenea, s-au luat măsuri de reorganizare în domeniul construcțiilor de locuințe finanțate sau subvenționate din fonduri publice și s-au creat noi forme instituționale pentru rezolvarea problemelor familiale. În ceea ce privește chestiunile puse de folosirea forțelor de muncă și de raporturile dintre salariați și patronat, cu soluționarea lor a fost însărcinat un Consiliu din care fac parte reprezentanții ambelor categorii. O mare atenție se acordă dezvoltării științifice și culturale, amplificîndu-se înzestrarea și subvenționarea cercetării și învățămîntului superior. Totodată, trebuie amintită și reorganizarea radioteleviziunii.

Măsurile luate de guvernul federal în domeniul economiei au amortizat urmările asupra Austriei ale recesiunii înregistrate anul trecut în unele state vest-europene; chiar în această perioadă, folosirea deplină a forțelor de muncă în țara noastră n-a fost afectată.

— În contextul internațional actual Austria practică o politică de pace și colaborare cu toate țările, indiferent de orînduirea lor socială. Cum apreciați rezultatele obținute în promovarea acestei politici și cum vedeți aplicarea ei în viitor?

— Pe baza neutralității permanente, Austria este hotărîtă să meargă și de acum înainte, în politica sa externă, pe calea păcii și înțelegerii între popoare, în pofida unor regrese sau stagnări, ca, de pildă, actuala situație creată în urma evenimentelor din Cehoslovacia. Cred că succesele obținute în trecut în promovarea acestei politici reprezintă un îndemn pentru continuarea ei. Vreau să amintesc doar îmbunătățirea substanțială a relațiilor dintre Austria și statele din spațiul dunărean. Am reușit să dezvoltăm promițător aceste relații, în domeniul economic, cultural și turistic. Este de la sine înțeles că dorim să continuăm politica noastră de apropiere între popoare, mai ales în cadrul Organizației Națiunilor Unite. În legătură cu aceasta, vreau să subliniez cu satisfacție faptul că guvernul federal a reușit să găzduiască la Viena încă o organizație a Națiunilor Unite: după Agenția Internațională pentru Energia Atomică, și-a ales drept sediu capitala țării noastre și ONUDI, Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltarea Industrială. Credem că și pe această cale ne vom aduce contribuția la înțelegerea între popoare.

— Este cunoscut faptul că relațiile prietenești și colaborarea dintre România și Austria au înregistrat o dezvoltare importantă. Cum apreciați stadiul actual al acestor relații și care considerați că sînt perspectivele pentru lărgirea și consolidarea lor?

— Păstrez cele mai bune amintiri despre vizita domnului prim-ministru Ion Gheorghe Maurer în Austria și despre vizita mea în România. Discuțiile deschise și prietenești pe care le-am purtat cu aceste prilejuri au dovedit că există încă multe posibilități de lărgire a relațiilor noastre economice, culturale și turistice. Salut orice întîlnire între oameni de stat și experți din statele noastre, deoarece experiența ne-a dovedit că asemenea convorbiri au avut întotdeauna rezultate practice. Cred, în concluzie, că înțelegerea prietenească dintre statele noastre are astăzi o bază care va garanta o colaborare fructuoasă și în viitor.

prioritățile OLANDEI

Convorbire cu primul ministru PIET DE JONG

De la trimisul nostru la Haga, Ion Cârje

Dintre datele istoriei mai recente a Olandei, două revin insistent în discuțiile pe care le purtăm aici, două momente cu o semnificație particulară pentru națiunea olandeză : mai 1940 și februarie 1953. Primul moment este legat de invadarea Olandei de către marele vecin continental, Germania hitleristă ; al doilea — de invadarea unei mari părți a teritoriului de către apele mării vecine, dezlănțuite de un uragan catastrofal. Aceste două amare experiențe au întărit hotărîrea poporului olandez de a lupta împotriva repetării unor asemenea catastrofe, au întărit vechea vocație pașnică a acestor temerari „constructori de pămînturi". Pentru învingerea mării sînt în desfășurare planuri ambițioase, de mare anvergură, dintre care am aminti pe cele mai importante : „planul Delta", întins pe 20 de ani (1958—1978), care are drept scop tăierea brațelor de mare din delta Rinului și Escautului, transformarea lor în lacuri de apă dulce și crearea unei infrastructuri corespunzătoare unei activități economice și turistice la nivelul restului țării ; al doilea plan — planul Zuiderzee — desfășurat pe 75 de ani (începînd din 1918) își propune transformarea mării Zuider într-un lac de apă dulce (operațiune deja realizată) și crearea renumitelor poldere, insule artificiale, adevărate construcții de terenuri fertile. Au fost deja create trei poldere în această zonă, urmînd ca în anii viitori să fie realizate încă două. Înfăptuirea planului Zuiderzee înseamnă „construcția" a 225 000 de hectare. Acțiunea continuă o tradiție olandeză seculară : începînd din secolul al XVI-lea, micile lacuri interioare au fost îndiguite, iar mai tîrziu, cu ajutorul morilor de vînt, secate, pe locul vechilor lacuri Schermer, Beemster, Purmer și Wormer apărînd terenuri agricole. Mai tîrziu, după instalarea pompelor acționate de motoare, olandezii au reușit transformarea marilor lacuri Haarlem și Ijpolder în pămînturi noi. Menționez că în zona Haarlem este concentrată activitatea industrială și comercială a Olandei, că ea înregistrează cea mai mare densitate a populației din această țară. (La o densitate asemănătoare, Statele Unite ale Americii ar trebui să aibă circa 3 miliarde de locuitori.)

O vizită în Olanda impune și constatarea credinței acestor oameni, în consens cu toate popoarele lumii, în valorile cooperării internaționale, în necesitatea de a nu se precupeți nici un efort, oricît de mare, pentru asigurarea unui climat internațional de pace și securitate. Aceste două constante — lupta împotriva calamităților naturale și împotriva calamităților războiului — polarizează atenția opiniei publice olandeze și determină prioritățile în principalele domenii de activitate. Aceste constante și, implicit, aceste priorități mi-au fost evocate și în convorbirea pe care am avut-o cu premierul olandez, dl Piet Josef Sietse de Jong.

Lupta împotriva mării și a sării, anvergura planurilor Delta și Zuiderzee, eforturile statului pentru crearea unei infrastructuri specifice în aceste zone noi au fost, în termeni generali, evidențiate și de primul ministru olandez, care a adăugat că o vizită la fața locului ar permite o apreciere mai exactă asupra marilor dimensiuni ale acestor lucrări.

Abordînd o gamă largă de probleme interne, specifice Olandei, premierul mi-a declarat : „Anumite ramuri industriale nu sînt încă foarte puternice. Sperăm, așadar, să dezvoltăm în mod corespunzător unele ramuri industriale de mare viitor, ca industria chimică și energetică, precum și ramuri de tradiție în țara noastră — textile și încălțăminte. Intenția este de a reorganiza industria în unități mai mari. Ca membri ai Pieței comune, trebuie să ne preocupăm mult mai intens pentru realizarea unui preț de cost redus, în vederea sporirii competitivității". În ceea ce privește activitatea științifică, premierul de Jong a subliniat că problema este abordată, de asemenea, în perspectiva viitorului îndepărtat, menționînd convergența dintre cercetarea științifică și finalitatea ei industrială.

După ce a evocat eforturile depuse de poporul olandez în vederea reconstruirii țării în perioada postbelică, proces încununat de deplin succes, primul ministru a subliniat că se pune acum problema unei dezvoltări intensive, toate partidele politice elaborînd noi programe în acest sens. Aceste preocupări sînt proiectate pe fundalul unei intense efervescențe politice intervenite în ultimul timp ca urmare a mai multor factori particulari. În primul rînd, necesitățile dezvoltării și marile probleme pe care ele le implică determină o mare varietate de răspunsuri, o diversitate de soluții, uneori contradictorii, ceea ce explică varietatea programelor avansate de partidele politice. În al doilea rînd, se observă în Olanda un intens proces de politizare. Olandezii, spune primul ministru, au astăzi mai mult timp liber, mai multă educație cetățenească, sînt mult mai interesați de viața politică a țării. În al treilea rînd, țările mici sînt pe cale de a se afirma tot mai mult în viața politică internațională. În sfîrșit, nu se poate aborda o problemă centrală decît într-un context mai larg, inclusiv într-un context internațional.

Cu această subliniere, dl Piet de Jong a trecut la expunerea părerilor domniei sale asupra principalelor probleme internaționale. Răspunzînd unei întrebări privind constantele politicii externe olandeze și principiile pe care domnia sa le consideră indispensabile construirii unor raporturi normale între state, premierul de Jong a declarat că acestea sînt preocuparea pentru relații pașnice între națiuni, împotriva unui nou război, relații intense și multilaterale cu țările în curs de dezvoltare, asigurarea securității Olandei privită într-un cadru european larg („nu numai în cadrul Europei celor șase"). Ca principiu fundamental al relațiilor între state, primul ministru a definit excluderea dominației unei țări de către alta : „fiecare țară are dreptul de a-și rezolva propriile sale probleme". „După părerea noastră, a spus primul ministru, în secolul XX nu se pot rezolva diferențele de opinii prin forța armelor ; problemele trebuie discutate. În secolul XX forța și folosirea forței sînt absurde și irațională". Subliniind însemnătatea climatului de încredere între națiuni pentru continuarea procesului de destindere internațională, primul ministru a arătat că, după părerea domniei sale, în actuala stare de lucruri națiunile trebuie să coopereze în vederea ridicării bazei lor economice, a realizării unei vieți normale, suficiente pentru un trai normal, pentru studiu și cercetare. Trebuie stimulată inteligența și nu forța brutală, a opinat primul ministru, relevînd că schimburile comerciale, dezvoltarea și intensificarea relațiilor bilaterale pot ajuta în mod eficient la o mai bună cunoaștere reciprocă : cunoașterea punctelor de vedere, a culturii, istoriei, preocupărilor și tradițiilor ajută la a-

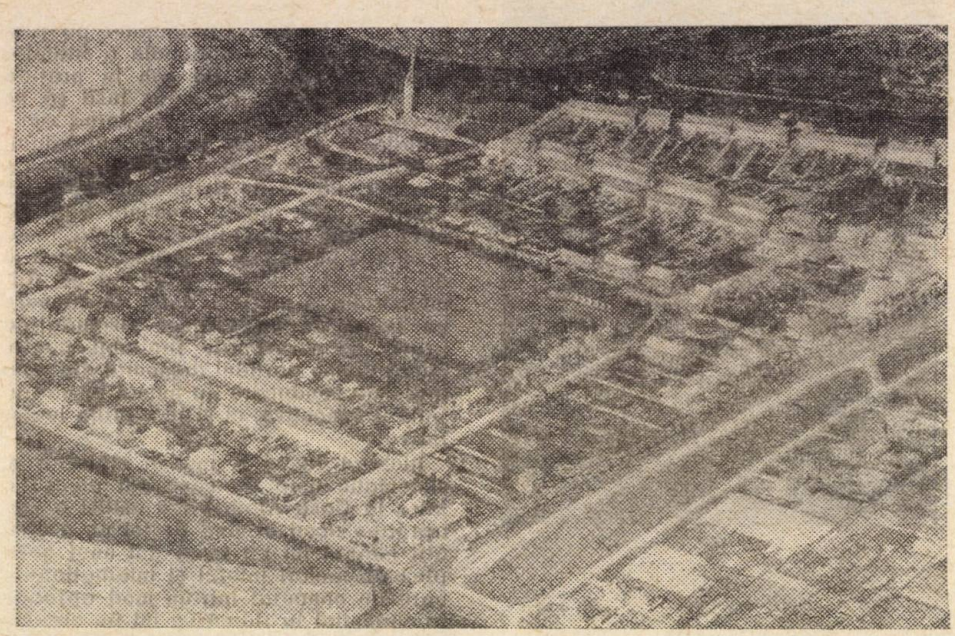

Vedere parțială a orașului Middenmeer, din centrul polderului Wieringermeer, cel mai vechi polder din Zuiderzee (1927—1930)

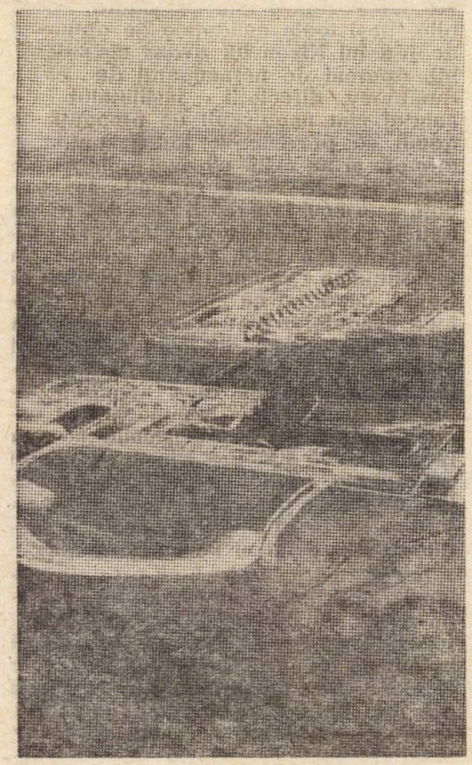

Fragment din „planul Delta"

precierea justă a partenerilor, duc la îmbunătățirea relațiilor între state. „De exemplu, a spus premierul olandez, noi avem o mare experiență în problemele luptei împotriva mării (construcția de diguri, fertilizarea terenurilor, construcția de baraje și canale de irigații, măsuri împotriva salinității excesive). Dacă alții au nevoie de sprijinul nostru în acest domeniu, sîntem bucuroși să-l putem acorda. De asemenea, dacă alții ne pot ajuta pe noi în domenii în care sîntem interesați, vom fi bucuroși să primim acest sprijin. Considerăm o asemenea situație ca ceva normal, ca fiind în beneficiul ridicării standardului de viață, ca fiind în favoarea folosirii și nu risipirii forțelor și posibilităților".

Exprimîndu-și părerea asupra unor probleme și evenimente internaționale de actualitate, premierul de Jong a apreciat că, din nefericire, Națiunile Unite au pierdut puțin din prestigiul lor, întrucît nu au suficientă forță, nu au întreprins tot ceea ce s-a sperat că ele ar putea întreprinde. Dl de Jong și-a exprimat totuși speranța că Organizația Națiunilor Unite este capabilă să inițieze măsuri eficiente pentru realizarea climatului mondial de securitate și cooperare, întemeindu-și această apreciere pe faptul că Națiunile Unite au reușit în unele cazuri să dezamorseze focarele de tensiune — de pildă, în Cipru sau în Orientul Apropiat — care, fără această intervenție, ar fi amenințat cu atingerea punctului critic și transformarea lor într-un război. Comentînd o știre de presă privind intențiile unor părți din Orientul Mijlociu de a angaja convorbiri bilaterale, primul ministru a subliniat că discuțiile constituie un fapt încurajator, conchizînd : „Considerăm ca foarte bun tot ceea ce ajută la reducerea tensiunii în această zonă".

Credem, a insistat premierul olandez, că în momentul de față trebuie continuată politica destinderii internaționale, trebuie să încercăm să soluționăm problemele prin tratative, trebuie reduse concomitent forțele militare pe continentul nostru.

Relațiile Olandei cu România sînt apreciate de premierul de Jong ca foarte bune. „Am primit, a spus domnia sa, vizita domnilor Maurer și Mănescu, despre care avem amintiri foarte agreabile, apoi vizita domnului Cioară. Legăturile cu România sînt foarte amicale și foarte bune. În ceea ce ne privește, sperăm că ele se vor dezvolta din ce în ce mai mult. Noi sîntem gata să intensificăm și să dezvoltăm raporturile cu România în domeniile de interes reciproc". Adresînd prin intermediul revistei cele mai bune urări țării noastre, primul ministru al Olandei a subliniat : „Dorim ca toate să meargă bine în țara dv."

Haga, 19 octombrie

reflector

ENUGU PE CALEA NORMALIZĂRII

Un ziarist care a vizitat de curînd Enugu, principalul oraș din fosta provincie Orientală a Nigeriei, și, timp de cîteva luni, capitala autoproclamatei Republici Biafra, rezumă astfel impresiile sale : „drumuri desfundate, căi ferate invadate de buruieni, locuințe părăsite". Astăzi orașul a pierdut 98 la sută din locuitorii de odinioară, populația sa reducîndu-se de la peste 100 000 la mai puțin de 2 000 de oameni. Dintre actualii locuitori, doar 700 sînt de origine ibo ; rămînînd fideli guvernului federal de la Lagos, ei s-au deplasat la Enugu pentru a contribui la normalizarea vieții în oraș. O serie de pași în această direcție s-au și făcut deja, — alimentarea cu electricitate și apă au fost reluate, este în curs de reorganizare o activitate comercială susținută, cîteva școli și-au redeschis porțile. Viața este pe calea normalizării și în localitățile din împrejurimile orașului ; echipele de ajutorare a populației, tot mai numeroase, pătrund în sate din cele mai îndepărtate. În diferite localități din care populația se refugiase în păduri la venirea trupelor federale, locuitorii încep să se reîntoarcă la căminele lor.

TREI SINUCIDERI

Mai întîi — la 8 octombrie — generalul vest-german Horst Wendlandt, vicepreședintele serviciului federal de informații, supranumit „serviciul Gehlen" (după numele primului său șef) : sinucis în biroul său, la Pullach, lîngă München. În aceeași zi : contraamiralul în retragere și fost șef adjunct al serviciilor de logistică ale statului major al N.A.T.O., Herman Lüdke, este găsit mort în regiunea munților Eifel, pe malul stîng al Rinului. Prima versiune (oficială) : s-ar fi împușcat „din greșeală" în timp ce își așeza pușca de vînătoare pe bancheta din spatele mașinii. Urmează o anchetă. Se află că amiralul ar fi dat spre developare unui atelier fotografic din Bonn un film conținînd documente N.A.T.O. „top secret". După o ultimă informație — neoficială — se pare însă că amiralul n-ar fi avut intenția să facă spionaj ci să „păstreze unele documente N.A.T.O. pentru a-și scrie memoriile".

Acum cîteva zile, presa informa despre o a treia sinucidere : de data aceasta — la ministerul apărării. E vorba de locotenent-colonelul Johannes Grimm. Ziarele vest-germane — cele ale trustului Springer mai cu seamă, ca de pildă „Bild Zeitung" — lansează ipoteza unei „mari afaceri de spionaj", în care ar fi fost implicați cei trei înalți funcționari vest-germani.

DE GAULLE ÎN BRETANIA

După unele știri de presă, președintele de Gaulle se pare că va face, în a doua jumătate a lui noiembrie, o vizită în Bretania — una din regiunile franceze care vor beneficia, în mod special, de prevederile complexului program guvernamental de amenajare teritorială. Între acestea se numără : dezvoltarea portului Brest, construcția unei rafinării și ...instalarea telefonului automat.

un „nou" RICHARD NIXON ?

— Domnule Nixon, care sînt, după părerea dv., perspectivele alegerilor în momentul de față ?

— Cred că sîntem în frunte în majoritatea statelor și că, dacă alegerile ar avea loc astăzi, am învinge.

— Ar putea interveni între ziua de astăzi și ziua de 5 noiembrie evenimente extraordinare de natură să schimbe perspectiva alegerilor ?

— După părerea mea, numai o suită de știri senzaționale, referitoare la Vietnam, ar putea schimba perspectiva. Vreau să spun că pentru aceasta ar fi necesar ca tratativele de la Paris să ducă la o încetare reală a focului, la ceva în care oamenii să poată crede. Vorbind, bineînțeles, din punctul de vedere al țării, sper că o asemenea cotitură este posibilă. Informațiile de care dispun în prezent nu indică însă că s-ar pregăti așa ceva.

Dialogul de mai sus a fost extras dintr-un amplu interviu cu Richard Nixon, publicat în numărul din 7 octombrie al revistei „U. S. News and World Report", sub titlul „Dacă Nixon va fi președinte".

Pe tonul calm, măsurat, reflectînd o justificată încredere în propriile șanse electorale, care caracterizează toate discursurile și interviurile sale din ultima vreme, candidatul partidului republican a schițat în continuare un program de acțiune guvernamentală pe placul cititorilor conservatori ai revistei respective și al unei părți considerabile a electoratului american.

Ipoteza încheierii rapide a războiului din Vietnam și deci a unui reviriment al partidului democrat îi apărea, după cum am văzut, puțin plauzibilă. Îndată după prima afirmare de către vicepreședintele Humphrey a intenției sale de a suspenda bombardamentele asupra Republicii Democrate Vietnam în cazul în care ar deveni președinte, Richard Nixon a avut o convorbire telefonică de jumătate de oră cu Lyndon Johnson. „De multă vreme — susține revista «Time» — la Washington circulă insistent zvonul că ar exista o înțelegere Johnson-Nixon cu privire la Vietnam". Președintele l-ar fi asigurat pe candidatul republican că nu are a se teme de o întorsătură senzațională în convorbirile de la Paris. Și, într-adevăr, fiecare nouă abatere a lui Humphrey de la poziția oficială a Administrației asupra războiului din Vietnam a fost sancționată atît de prompt de președinte printr-o declarație în sens contrar, încît comentatorii au început să se întrebe dacă nu cumva Lyndon Johnson dorește să se asigure că nu va fi succedat de vicepreședintele său. Aceste aserțiuni nu sînt controlabile, ele nu fac decît să adauge încă o incertitudine păienjenișului de suspiciuni, incriminări reciproce și presupuse cabale pe al cărui fond evoluează surîzători, strîngînd mîi de mîini, candidații la președinție. Nu e, de altfel, singurul zvon despre un presupus aranjament între Nixon și adversarii săi politici. Lawrence O'Brien, managerul campaniei electorale a lui Humphrey, l-a acuzat pe candidatul republican că duce tratative secrete cu George Wallace, în vederea unei tranzacții privind colegiul electoral : „Dacă nimeni nu va obține majoritatea absolută la 5 noiembrie, electorii lui Wallace ar urma să treacă de partea lui Nixon, care ar încerca să pună mîna pe președinție, împiedicînd transferarea alegerilor în Camera Reprezentanților".

Toate calculele, toate supozițiile pornesc de la premisa victoriei lui Richard Nixon. Cu atîta certitudine o prezic sondajele de opinie, editorialiștii, cercurile politice, încît Nixon a început să fie tratat și discutat ca și cum alegerea lui ar fi fapt împlinit. Săptămîna trecută, însă, aparatul propagandistic al Administrației a început o ciudată manevră tactică. Obiectivele ? Greu de descifrat. Ziarele americane publică zilnic informații din surse oficioase despre iminenta încetare a bombardamentelor asupra R.D. Vietnam și, alături de ele, dezmințirea din surse la fel de sigure a acestor informații. Se va produce oare, în cele două săptămîni care au mai rămas pînă la alegerile prezidențiale, singurul „eveniment extraordinar" de care se teme Richard Nixon ? Evident, triumful, chiar întîrziat, al rațiunii, renunțarea definitivă și necondiționată la bombardamentele care n-ar fi trebuit începute niciodată, ar reprezenta un element pozitiv, promițător pe planul activității internaționale a Statelor Unite. Ca mișcare de șah în partida electorală, gestul ar putea însă să se dovedească tardiv. Neîncrederea acumulată în cei patru ani ai mandatului prezidențial, care expiră acum, nu este susceptibilă să fie risipită dintr-o dată printr-un act anume destinat captării bunăvoinței opiniei publice. Dacă, însă, zvonurile nu se vor materializa, dacă și de data aceasta se va vedea că Administrația n-a făcut decît să lanseze un balon de încercare, dezamăgirea provocată va scoate probabil pentru multă vreme partidul democrat din posturile de conducere nu numai în cadrul puterii executive, ci și în forurile legislative.

Richard Nixon a muncit stăruitor și sistematic timp de șase ani pentru a intra la Casa Albă. Dacă astăzi e mai aproape decît oricînd de țel nu e însă atît meritul lui cît rezultatul unui complex de factori interni și internaționali, care au concurat într-un mod aproape providențial la ridicarea lui pe creasta valului. Poziția e totuși nesigură, instabilă. Deși toate sondajele de opinie îi acordă lui Nixon un avans considerabil, aparent de nerecuperat de către Humphrey, directorii institutelor de sondaj sînt neobișnuit de precauți. Ei admit că previziunile lor ar putea fi eronate și nu ezită să evoce chiar cea mai flagrantă dintre greșelile lor trecute — eșecul încercării de a determina anticipat pe cîștigătorul alegerilor prezidențiale din 1948. Printre factorii de incertitudine sînt citați prezența unui al treilea candidat cu mulți aderenți (tehnica sondajelor fiind adaptată curselor în doi), relativa indiferență a corpului electoral față de rezultatul apropiatelor alegeri și, mai ales, numărul important al celor încă nehotărîți sau oscilanți. Dacă însă previziunile se vor împlini, dacă Richard Nixon va cuceri președinția, partidul republican va obține o victorie pe care slabele sale performanțe din ultimele decenii n-o justificau și n-o lăsau să se întrevadă.

Americanilor le place să prezinte sistemul bipartizan ca pe una din temeliile edificiului lor politic. În fapt, însă, republicanii se înfățișează de multă vreme ca un partid diminuat, redus la rolul de opoziție minoritară. Cu 60 de ani mai tînăr decît partidul democrat, partidul republican a apărut ca al treilea concurent al acestuia. După dispariția din scenă în anul 1816 a partidului federalist și după spargerea în 1854 a coaliției din care era format succesorul său, partidul whig, anul 1860 a fost martorul primei victorii semnificative a unui partid nou, progresist. Era partidul republican, marele partid al lui Lincoln, partidul antisclavagist care a salvat și consolidat uniunea americană. În deceniile următoare, însă, partidul republican a început să înlocuiască idealurile generoase ale epocii lui Lincoln prin orientarea conservatoare reacționară, care îl caracterizează și în zilele noastre. Prin 1880 un om al vremii spunea despre republicani că ar fi „partidul în ale cărui rînduri trebuie căutați oamenii respectabili, solizi, sobri, cu conduita corectă. Dacă cinați cu oameni din înalta societate în indiferent care oraș al Noii Anglii, la Philadelphia, Cincinnatti, Cleveland, Chicago sau Minneapolis, aveți dreptul să presupuneți că vecinul dv. de masă este republican, așa după cum, dacă